A.E. Talaia BRC19931000_242

A.E. TALAIA
BIBLIOTECA
ARXIU

242

talaia

agrupació excursionista

VILANOVA I LA GELTRÚ

REVISTA D'EXCURSIONISME

OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE 93

Kodak EXPRESS
SERVICIO DE CONTROL DE CALIDAD

BOTIGUES A VILANOVA
TIENDAS EN VILANOVA

1. Lleida, 10 - Tel. 893 84 01
2. Plaça de les Cols, 2 - Tel. 893 67 64
3. Avgda. Francesc Macià, 75 - Tel. 815 83 27
Fax 815 83 27

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ (Barna)

GRUP P.

REVELATS EN UNA HORA

Transportes Monasterio, s/a

monnic

TRANSPORT DE VIATGERS

Oficines i Administració:
Carretera C-246, a 250 m del P.K. 41,26
Tel. 893 75 11

08810 SANT PERE DE RIBES

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

A.E. TALAIA
BIBLIOTECA
ARXIU

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

Carrer Comerç, 4
Tel. 893 12 57
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702

Nº 242

REVISTA D'EXCURSIONISME

OCTUBRE-NOVEMBRE DESEMBRE 93

EDITORS
Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT
Salvador Butí i Paplol

SECRETARI
Lluís Forgas i Serra

REDACCIO
Secció de Cultura

DIRECCIO
Josep Blanes

EDICIO
Blanca Forgas

MAQUETA
Josep Blanes

PUBLICITAT
Virtut Castro

COL.LABORADORS
Vicenç Carbonell
Josep Voltà
Toni Sagarra
Salvador Butí
M. Carme Barceló
Joan Sivill
Antoni Ordovàs
Josep M. Also

IMPRESSIO
Gràfiques Llopart
Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Anoia
Tel. 891 03 12

DIPOSIT LEGAL
B-24619-90

PREU DE VENDA
250 PTA

Els articles publicats en aquesta revista sempre expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni de la Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Foto portada:
MONTSERRAT - Regió d'Agulles:
L'Enclusa, El Frare, El Lloro, La Monja des del Montgròs. A la dreta: el coll de Port.
Foto: Josep Blanes

SUMARI

4 EDITORIAL
Equip de Redacció

5 ANDORRA BLANCA
Paco Moya

6 V CURSET D'INICIACIO A L'ESPELEOLOGIA
Eva Pérez

8 Abadies occitanes (10)
ABADIA DE VALMAGNE
Salvador Butí

11 MAR DE PEDRA (Montserrat)
Joan Toledano

14 EL CASTELLOT DE LA BARQUERA
Vicenç Carbonell

17 ASSAIG PER A PIOLET I CORDA
Antoni Ordovàs

22 EL PUIGSACALM
Josep Blanes

25 ATEMPTAT ECOLOGIC A LES COSTES DEL GARRAF?
M. Carme Barceló i Martí

26 EL PAISATGE ALS MUSEUS DE VILANOVA I LA GELTRU
Josep M. Also

27 El "hobby" d'aquesta tardor
ELS CABANYES i els pagesos del carrer del poeta Manuel de Cabanyes
Joan Lluís Sivill i Verges

30 GRUP ESPELEOLOGIA TALAIA
Resum d'activitats - *G.E.T.*

32 REFLEXIO
Toni Castelló

35 De l'Anoia al Baix Cinca
GR BELLPRAT-STA. MARGARIDA DE MONTBUI
Manuel Vidal

37 De l'Anoia al Baix Cinca
GR STA. MARGARIDA DE MONTBUI-ELS BRUCS
Blanca Forgas

39 De l'Anoia al Baix Cinca
GR ELS BRUCS - MONESTIR DE MONTSERRAT
Blanca Forgas

42 UNA EXPOSICIO QUE RENEIX CADA TARDOR
M. Carme Barceló i Martí

44 CRONICA DEL COTARRO TALAIENC
Equip de Redacció

47 GRUP D'ESCALADA I ALTA MUNTANYA
Resum d'activitats - *G.E.A.M.*
DADES PER CONNECTAR AMB ELS REFUGIS FEDERATIUS-FEEC

48 CRONICA D'UN NOU APLEC
Josep Blanes

51 SOBRE ELS ORIGENS DE CRISTOFOL COLOM
J.L. Rodríguez Lara - J.M. Also i Torrents

Amb conveni amb:
Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
Ajuntament de Vilanova i la Geltrú
Consell Comarcal del Garraf

Editorial

Fa molts anys que estem intentant aconseguir-ho; de fet a la comarca ja n'hi ha, de rocòdroms, o M.A.E., com n'hi diem ara; en alguns llocs ja fa anys que funcionen.

L'any passat vam estar a punt de fer-ne una realitat, hi va haver entrevistes i fins i tot el GEAM va preparar un esborrany de conveni que va costar moltes reunions i discusions.

Algú té alguna idea de com s'ha resolt el tema? Nosaltres no.

Però cal reconèixer que si fallen els recursos a casa nostra comencen les idees i això és el que s'ha fet. Els nostres escaladors han instal.lat unes preses a una paret del pati del local, i de forma casolana i per no massa diners s'ha aconseguit allò que altres no han pogut fer. I la veritat és que potser fins i tot hi hem guanyat.

Hi hem guanyat perquè ara l'activitat s'ha quedat de moment a casa i l'ambient que es respira, els divendres sobretot, però també durant tota la setmana, ha millorat moltíssim i la participació en algunes de les activitats que s'hi organitzen a l'entorn és extraordinària.

Pot ser un niu de nous escaladors molt apropiat en aquests moments en què la família del GEAM i de la Talaia s'ha vist augmentada amb l'arribada quasi simultània de dos nous membres. Felicitats per tot.

Secció d'Esquí

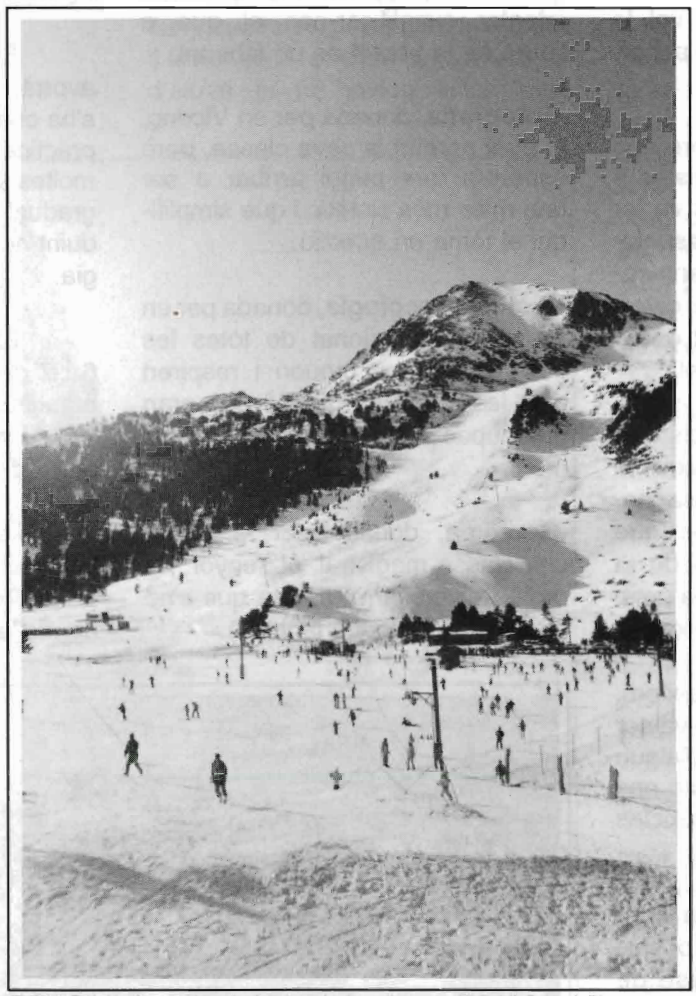
L'ANDORRA BLANCA

En qualsevol època de l'any, Andorra sorprèn per la gran varietat de paisatges i per les infinites possibilitats que ofereix per fer excursionisme. Però és durant l'hivern que les seves valls i muntanyes adquireixen un protagonisme especial. Cinc centres d'esquí formen un atractiu reclam per al turisme català i francès. Pas de la Casa - Grau Roig, Soldeu - El Tarter, Arinsal, Pal i Ordino Arcalis.

La neu és companya d'hivern de les muntanyes d'Andorra quan és profitós a nivell de neu fent possible la pràctica de l'esquí en unes condicions perfectes i sobre una neu de gran qualitat. Les estacions estan situades en paratges d'una gran bellesa natural, la qual cosa permet de gaudir de l'entorn alhora que es practica l'esquí.

L'Andorra blanca és una de les destinacions predilectes dels esquiadors catalans. L'estació del Pas de la Casa, al costat de la frontera entre Andorra i França, a la baldana nord de l'impressionant Pic Blanc (2812 m), és una de les més visitades. Unida amb Grau Roig, disposa de neu artificial i d'una infrastructura hotelera a peu de pista.

Al costat de la població de la Massana es troba l'estació d'Arinsal i les seves instal.lacions són modernes i funcionals i ofereix el 'forfait' de temporada juntament amb Pal. Ordino - Arcalis és una estació esportiva privilegiada per la seva situació geogràfica. Durant tot l'hivern manté una excel.lent qualitat de neu. Camí del Pic d'Envalira es troba l'estació de Soldeu-El Tarter, i a la Massana, a l'oest d'Andorra i situada en el Pic del Cubil hi ha l'estació de Pal, on es pot fruir d'una gran varietat de pistes i de la bellesa del paisatge. El conjunt de les estacions d'esquí es complementa amb complexos hotelers que reuneixen els mitjans més avançats per garantir el benestar al visitant.

El Grau Roig(Andorra). Pista de debutans i tele-cadira cap a El Cubil. Foto: J. Blanes

No hem d'oblidar que Andorra és un país amb més de mil anys d'història i que a més d'esquiar es pot aprofitar per conèixer la seva arquitectura i el seu art, des de les petites esglésies de muntanya fins als esvelts campanars de romànic llombard, o el nou Santuari de Meritxell.

El patrimoni artístic del principat és inestimable. Un bon exemple el tenim en la pròpia seu del Consell General, la Casa de la Vall construïda cap al final del segle XVI.

La pintura del romànic també té meravellosos exemples en els conjunts murals de St. Cerni de Nagol, de St. Martí de la Cortinada o de Sta. Coloma.

Es ben cert que sempre hi ha un moment per escapar-se a Andorra.

Paco Moya

Grup Espeleològic Talaia

V CURSET D'INICIACIO A L'ESPELEOLOGIA

M'han encomanat la tasca (i en part m'hi he ofert) d'escriure quelcom sobre el curset d'iniciació a l'espeleologia. No sé per què tothom refusava "l'amable" invitació a fer el redactat, però ara que m'hi trobo, la veritat, no sé pas per on començar.

Bé, així com qui no vol la cosa ja he omplert un tros de paper. Ja hem queda menys.

El dia dos de novembre ens vam trobar monitors i cursetistes a la presentació del curset. Es va fer una introducció històrica de l'espeleologia per part d'en Jesús Santacana i en Jani Ferrer (incloent-hi divertides anècdotes), i tot seguit es va explicar com es faria el curset.

Ja ens vam conèixer els cursetistes: Imma (que va deixar el curset), Laura, Lurdes, Susagna, Andreu, Adolfo, Salva, Carles (que va deixar el curset després de la segona sortida), Isaac (el més petit, però el més eixerit) i jo mateixa.

Alguns ja ens coneíxiem, però d'altres no, però això no va ser cap obstacle, perquè tret d'algun element irreconciliable, la resta ens avenim molt bé tot i les diferències d'edats.

Vaja! Ja porto un bon tros, això vol dir que ja no sé com posar-m'hi i m'estic enredant a base de bé. Espero que els que continueu la lectura no se us faci gaire pesada. Anims, que estem a la meitat! Continuem, oi?

El curset ha consistit en classes teòriques i pràctiques. Les teòriques comprenien els següents temaris:

-**Tècnica i material**, donada per en Ramon i en Joan, als quals se'ls ha d'agrair la paciència, la concreció i el fer una classe amena atenent totes les preguntes dels innocents cursetistes.

-**Topografia**, també donada pels dos anteriors monitors, que van intentar simplificar-nos el que a l'hora de la veritat és un laberint.

-**Fotografia**, donada per en Vicenç, al qual agraïm la seva classe, però esperem que pugui arribar a ser una mica més sintètic i que simplifiqui el tema en qüestió.

-**Biologia i ecologia**, donada per en Joan, un apassionat de totes les cosetes que es mouen i respiren dins les cavitats i que té una gran preocupació pel manteniment del medi.

-**Geologia**, donada per la Núria, una classe magistral, sí senyor, de profe universitari (es nota que s'ha passejat per alguna facultat).

-Finalment, **progressió i prevenció d'accidents dins les cavitats**, donada pel Mam, el cap del curset, una classe molt interessant on combina la teoria amb l'experiència pròpia. Es va fer tan interessant que encara no l'ha poguda acabar (en bona part per culpa nostra) i ens agradaria que ho pogués fer.

El curset no ha estat gens avorrit, com pot semblar, perquè s'ha combinat la part teòrica amb la pràctica i ha estat fantàstic. **Hem fet** moltes sortides i sempre de manera gradual hem anat aprenent i introduint-nos en el món de l'espeleologia.

El primer cap de setmana, el 6 i 7 de novembre, vam iniciar les pràctiques aquí a l'entitat, al pati, tot instal.lant cordes estàtiques al rocòdrom de la torre. Ja ens teniu tots amunt i avall, intentant no fer-nos un nus amb els aparells, les cordes, el casc, les botes d'aigua... Au! Enlloc "d'amunt els cors", s'hauria de dir "amunt els culs".

Pràctiques de descens a l'exterior a un cingle proper a St. Pere de Ribes. Foto: Andreu Ferrer

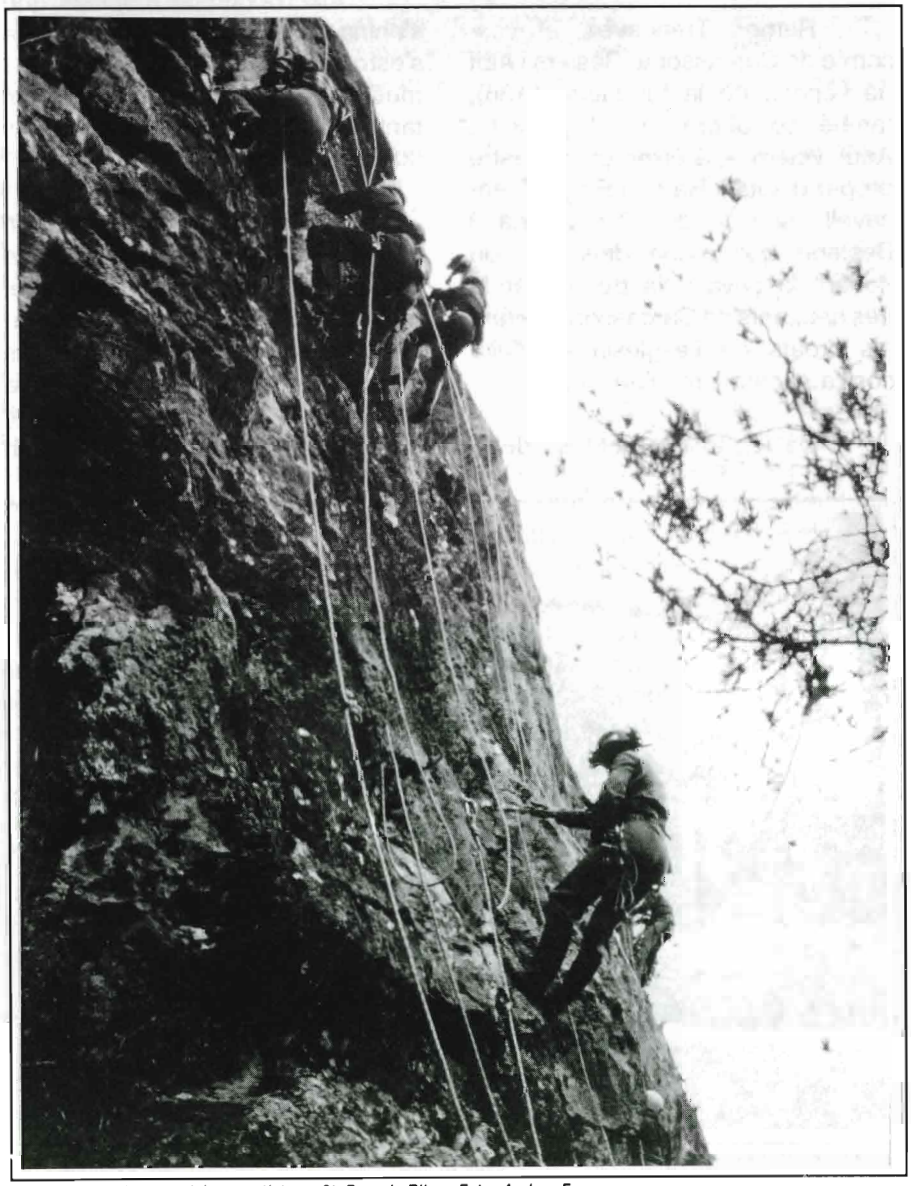
El diumenge següent vam anar a unes parets molt maques a prop d'aquí (que no sé com es diuen), on els monitors havien fet una treballada instal.lant unes onze cordes (si no em vaig descomptar), un monitor per a cada cursetista i tornem-hi, que no ha estat res! Incloent-hi repeticions pel mateix preu.

El cap de setmana següent, 13 i 14 de novembre, vam anar a l'Ordal, acampada i tot. Però abans d'anar a dormir vam fer un pou anomenat Averdó, d'uns 30 metres aproximadament, amb una vintena de fraccionaments distribuïts per tots els cantons del pou i amb un seguit de passamans que travessaven la boca (que ens van treure l'alè per un moment). No va ser res, era un petit exercici d'escalfament per agafar gana per sopar.

L'endemà ens esperava l'Avenc dels Esquirols, no el vam fer sencer però Déu n'hi do, per ser la segona sortida.

El tercer cap de setmana, dies 20 i 21 de novembre, ens va ploure el dissabte i vam suprimir la sortida al Garraf, però al vespre, en parar la pluja, vam decidir anar-hi i fer bivac i així aixecar-se d'hora per fer algun pou si el temps ho permetia. El diumenge va fer sol, ens van dividir en dos grups i es van fer l'Assensi i l'Avenc del Passant.

El penúltim cap de setmana, dies 27 i 28 de novembre, vam fer les pràctiques a la Cerdanya. Marxàvem a les quatre de la tarda del dissabte, com sempre; va ser el matí que se'm va fer més llarg... Mai no havia anat a la Cerdanya (Montserrat havia estat el lloc més lluny que havia anat) i em feia molta il.lusió com a d'altres companys; d'altres ja hi havien estat, però prometia ser la millor sortida. Vam arribar-hi de nit, però quan encara el sol es deixava veure, i observava com el paisatge anava canviant (entre marejada i marejada). Fosc i negre vam arribar al càmping. Vam muntar les tendes i vam fer el sopar al costat del bar, però vam entrar dins a menjar donat que estàvem a 8º sota zero (teníem tots "la gallina de piel"). A les set del matí ens van "tocar diana", feia una mandra increïble sortir del sac; una servidora, però, va haver de sortir disparada per un problema fisiològic (cagarrines, resumint). Després d'un bon esmorzar dins els safareigs perquè s'hi estava molt calentet, ens vam dirigir a la cova, la Fou de Bor. Una cova? Sí, però no us enganyeu pas; galeries estretes on ens havíem d'arrossegar estil "comando", quan et descuidaves trobaves algun cul davant el teu casc i no sabies com posar-t'hi, o bé, quan ens dirigíem a la sala de la Cerdanya, unes cordes estàtiques et permetien grimpar i desgrimpar, cosa no gaire fàcil tenint en compte el pam i mig de fang que ens recobria el cos (als inexperts cursetistes, clar!). I quan vam passar el sifó? Quina emoció teníem tots i quins riures abans de passar-lo! I com el maleíem després quan l'aigua que ens va entrar dins la roba interior es va refredar! Oh! No la oblidarem mai, aquesta experiència tan romàntica.

Pràctiques de descens dels cursetistes a St. Pere de Ribes. Foto: Andreu Ferrer

Fora bromes, va ser divertit i a la vegada vam aprendre moltes coses. Durant el curset vam poder apreciar que a sota terra no només hi ha pedres, sinó un món viu, petits insectes i vegetals hi fan vida; i les estalactites, les estalagmites, les columnes, les excèntriques, que s'oposen a la llei de la gravetat... Tot això és un medi fràgil, transparent de vegades, de conte de fades. En resum, hem après que hem de respectar la natura alhora que en fruïm, perquè si ella es mor nosaltres també.

Bé, només em resta dir que el cap de setmana 11 i 12 de desembre fem l'última sortida preparada pels cursetistes i hem decidit anar a la Grallera Gran del Corralot. Ja veurem què passa!

Eva Pérez i Benages

Abadies occitanes (10)
ABADIA DE VALMAGNE

Cada vegada que sortim de Catalunya per l'autopista "La Llenguadociana", que travessa gran part de l'Occitània marítima per arribar a la vall del Roine, en direcció a la Borgonya, una mica després de passar Besiers podem llegir "Prochaine sortie Abbaye de Valmagne".

Potser per a algun indiferent al tema això no sigui res important, però com que sé que per als qui llegeixen aquesta sèrie d'articles sobre abadies occitanes això és una provocació, dedicaré el comentari d'avui a aquest indret amb l'esperança, com sempre, que per una part això promogui un apropament a la coneixença de la nostra nació veïna, i per l'altra, les ganes de ferhi -en un futur no molt llunyà- una excursió acompanyada dels molts al.licients que ens reserva la zona.

Perquè l'**abadia de Valmagne** no està anunciada a l'autopista per cap caprici, és realment un moment digne de visitar. Pensem que estem situats en una de les calçades romanes més importants de l'imperi, la via Domitia, i que en aquesta zona, que enllaçava la Provença amb Hispània, la romanització fou molt intensa, com ho demostren ciutats com Agde, Narbona, Carcassona, Arles, etc., al mateix temps que fou pionera en l'expansió del cristianisme.

No es tracta, doncs, de cap lloc aïllat, de cap vall amagada amb comunitats d'anacoretes a l'inici, sinó d'un centre religiós situat a peu de carretera, en la bullícia de la civilització, atent als canvis i a les reformes i per tant exposat a totes les vicissituds i a tots els perills.

No obstant això, el lloc de Valmagne ha conservat uns edificis esplèndids, sorprenents i de gran bellesa que justifiquen, juntament amb el seu passat, que avui retornem a les terres del Llenguadoc per comentar una abadia occitana.

La fundació monàstica fou aquesta vegada una iniciativa senyorial. A fi d'iniciar la vida monàstica en aquesta zona, els senyors de Cabrières van cridar un grup de monjos d'Ardovel, un monestir de la diòcesi d'Albi, fundació de Bernat Ató d'Albí i Carcassona.

Ramon Trencavell, el vescomte de Carcassona, Besiers i Albí de l'època de la fundació (1138), també col.laborà en el projecte. Aquí veiem aparèixer un ancestre proper d'aquell Ramon Roger Trencavell, senyor de Carcassona i Besiers, que moria dins un pou donant la seva vida per salvar la des habitants de Carcassona davant els croats de l'església en lluita contra el catarisme l'any 1209.

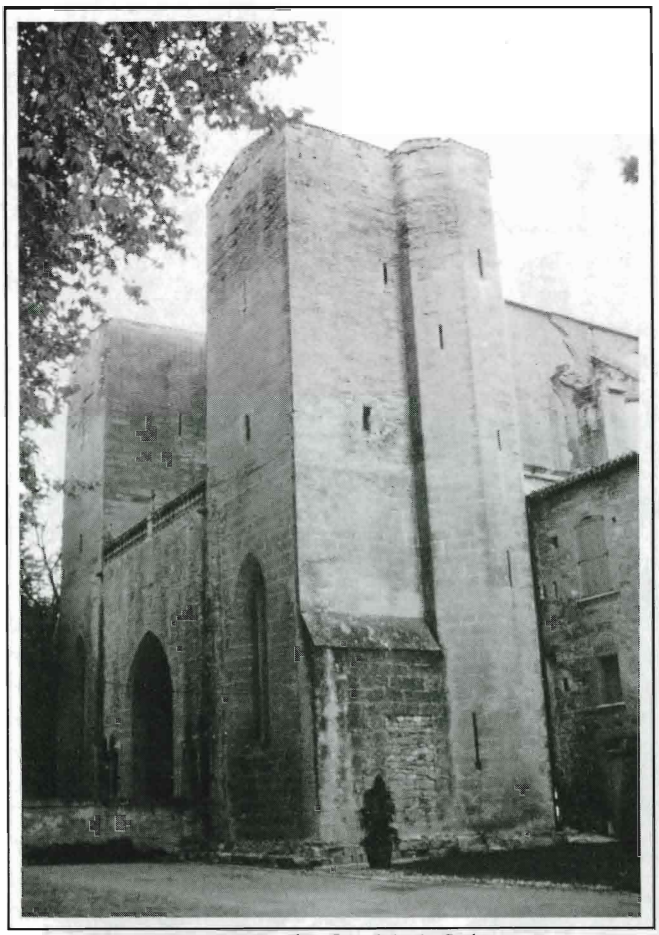
De fet, tota la noblesa de la comarca va participar en el projecte de fundació. Pocs anys després, el 1144, el segon abat de Valmagne va voler incorporar l'abadia a la moda del moment, que era la regla de Citeaux i així els benedictins es transformen en la variant cistercenca, que marcarà totalment la vida i l'estructura de l'abadia. La dependència fou de l'abadia de Bona Vallis al Delfinat, encara que als antics propietaris d'Ardovel no els va fer gens de gràcia.

Així, doncs, el monestir que s'aniria construint de mica en mica s'estructuraria d'acord amb les normes de la regla cistercenca com tants d'altres que ja hem vist i tants que en veurem.

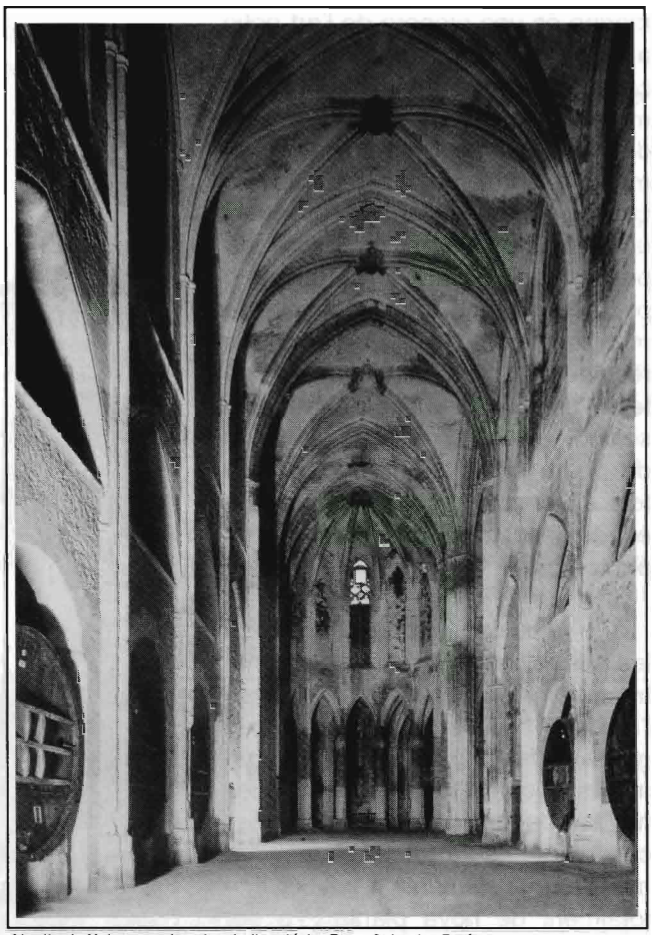
Al costat de l'església, en forma de creu llatina i amb una sola nau central, s'hi disposa el claustre, amb una font, que serveix per organitzar la distribució de totes les dependències del monestir: sala capitular, cuina, refectori, escriptori, etc. i en el pis el dormitori, amb

Claustre amb la monumental font. Foto: Salvador Butí

Abadia de Valmagne. Façana de l'església. Foto: Salvador Butí

Abadia de Valmagne. Interior de l'església. Foto: Salvador Butí

accés directe a l'església per poder anar a resar a qualsevol hora. Ens recorda alguna cosa de Poblet, Santes Creus o Vallbona de les Monges?

El monestir té uns anys d'expansió després de la fundació. De fet, durant els segles XII i XIII quasi tots van viure uns moments dolços amb freqüents donacions i augment dels seus recursos i patrimoni.
Al començament del segle XIII, el país llenguadocià viu submergit en un dels drames històrics que més han influït en el desenvolupament històric del país, la croada decretada per Roma contra els càtars que acabaria amb un dubtós èxit religiós i un absolut èxit polític, ja que tota aquesta zona passarà de ser autogestionada amb influències de Barcelona i Tolosa a dependre totalment del rei de França, i començarà el llarg -i sortosament encara no consumat- procés de transformar el Llenguadoc i Occitània en una regió francesa.

Els abats de Valmagne, els troben sovint involucrats en els afers evidentment al costat de l'ortodòxia romana, amb més raó si tenim present que el cap espiritual de la croada, i inicialment també militar, Arnaud Amaury, era l'abat de Citeaux i per tant el superior jeràrquic del cenobi.

Pere d'Autun, abat el 1206, va participar a Villeneuve-les-Avignon en una assemblea presidida per Pere de Castellnou, el legat pontifici, l'assassinat del qual va ser l'espurna que féu començar la mortífera croada. Els exèrcits devien passar, en dirigir-se cap a Besiers, per la via Domitia, i la primera víctima seria Ramon Roger Trencavell, nét del fundador.

Bernard de la Costa, un altre abat fou present al costat de Simó de Montfort a la batalla de Muret on, amb l'esperança d'una nació occitano-catalana, va morir el rei d'Aragó i comte de Barcelona Pere I el Catòlic, senyor també a dreta llei de la major part de les terres llenguadocianes.

L'any 1257, l'abat Bertrand d'Auriac obté autorització per enderrocar l'abadia romànica, de la qual queden molt poques restes, per iniciar la construcció dels edificis que ens han arribat als nostres dies.

De fet això que sembla una cosa tan trivial té molta importància per comprendre la construcció i decoració de Valmagne, perquè si l'església hagués estat producte del segle XII, en ple rigor de la regla cistercenca i amb la vigilància de Sant Bernat, no trobaríem cap motiu de decoració d'homes o animals, absolutament prohibits, i no obstant, n'hi ha en el nàrtex. Es que a mitjan segle XIII les coses ja havien canviat i s'havia començat a produir un relaxament general. De fet, aquest relaxament va ser molt més gran en altres disciplines monàstiques i això ha permès que els cistercens siguin, encara avui, una branca dels benedictincs amb força vitalitat.

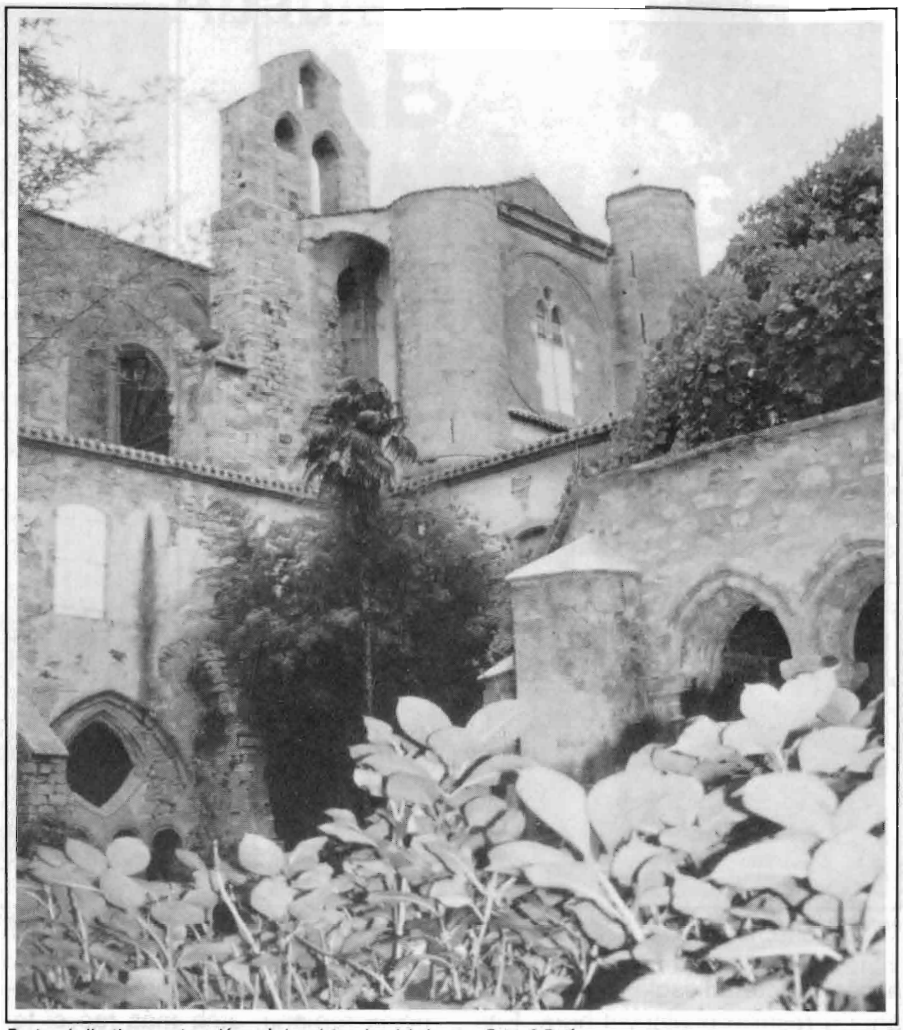
A l'hora de construir la nova església, el model fou el gòtic francès de les grans catedrals del nord, que en aquell moment eren noves de trinca, i així l'església de Val-

magne és una pionera de l'art gòtic a Occitània. Els arquitectes van construir una nau immensa, de 23 metres d'alt, només 10 menys de la de Nôtre Dame de París. Actualment, després de les reparacions que se li han fet, encara produeix una notable impressió, ressaltada per la tenebrositat de l'indret, amb poca llum i amb total absència de mobiliari. Avançar cap a l'altar ens resulta, de sobte, com una feixuga feina, com si el trencar la grandiosa solitud, el tenebrós espai envoltat de pedra topés amb l'oposició de tots els anys d'història i de pregàries, de desastres i solitud acumulats pel temps.

¿Fou una empresa superior a les possibilitat dels monjos, la construcció de l'església? De fet, sense l'ajuda del rei Jaume I d'Aragó haguessin fet suspensió de pagaments. Com a conseqüència, les noves construccions, claustre, sales capitulars... seran fetes aprofitant molts murs i elements romànics i no totalment de nova planta. Va ser necessària la venda d'unes indulgències per acabar de pagar l'obra.

El segle XIV és un període de decadència per a moltes abadies i Valmagne no el passa per alt. La Pesta Negra i la Guerra dels Cent Anys hi contribuiran molt. Valmagne perd els abats propis el 1477 i entren els abats comendataris a mans de les famílies nobles de l'entorn. Durant el segle XVI, les guerres de religió entre catòlics i protestants tornen a devastar la regió. L'any 1575, l'abadia fou saquejada i hi hagué una mortaldat entre els monjos que encara hi quedaven.

Al final del segle XVI es va projectar la seva demolició pel fet d'estar quasi abandonada i en estat ruïnós, i a mitjan segle XVII es van tapar amb obra portes i finestres i es va reparar la volta perquè no caigués; després es van fent algunes reparacions per part de la família propietària per evitar la caiguda total. Cap a la fi del segle XVII és nomenat abat comendatari el Cardenal Bonzini, d'origen florentí, personatge que tingué una certa importància a la cort de Lluís XIV, bisbe de diverses seus occitanes i governador del Estats del Llenguadoc, d'on fou durant una època el veritable rei.

Restes de l'antiga construcció romànica vistes des del claustre. Foto: S.Butí

Valmagne va ser convertida en el seu palau episcopal, reconstruccions, jardins, dependències, escalinates, decoracions, etc. El monestir retrobarà part de la seva antiga glòria, però més que en un lloc de pregària, es convertí en una rèplica de la cort de Versalles amb tot el que això representa. Qui recorda la regla de Sant Bernat?

¿Sabeu que Felip V de Borbó va passar l'última nit al regne de França a Valmagne abans d'entrar a Espanya per proclamar-se rei en contra del pretendent patrocinat pels catalans? Al començament del segle XVIII encara era un palau digne d'un rei. Inevitablement arribem a la revolució del 1789. L'abat i els tres últims monjos que quedaven (300 en les millors èpoques) van fugir d'amagat emportant-se tot el que van poder. Els edificis foren venuts i convertits en explotació vinícola i així van quedar les naus plenes de grans bótes de vi com encara podem veure actualment. De fet, després d'alguns canvis la propietat va passar a mans de la família dels comtes de Turenne.

Actualment es pot visitar des de l'any 1975. El que podem veure és el resultat de les restauracions que es varen fer durant el segle passat. Per anar-hi des de Vilanova, cal agafar l'autopista fins a la sortida d'Agde-Pézenas, passat Besiers, i continuar en direcció a Pézenas per la D-13. Passat aquest poble, on no s'hi entra però al qual és molt recomanable la visita, heu de continuar fins a girar per la N-113, en direcció a Montagnac, on haureu d'estar amatents als cartells indicadors ja que en un revolt a l'interior de la vila, haureu de deixar la carretera per on veníeu i girar per la D-5; sis quilòmetres més enllà hi ha Valmagne.

Salvador Butí

Grup d'Escalada i alta muntanya

MAR DE PEDRA

Per als que ens agrada gaudir de l'espai natural i lliure, sabem el que representa la perspectiva de quatre dies d'aquesta possibilitat, i l'oportunitat la donava el pont del Pilar.

Els mateixos companys que setmanes enrera havíem anat al massís del "Pic du Midi d'Ossau", ens encarem a un dels encaixaments més espectaculars de la Noguera Ribagorçana, l'estret de Mont-rebei, que separa la Baixa Ribagorçana i el Pallars Jussà. Abans diré els qui anàvem: Angel V., Jaume S., Toni C., Roger A. i jo. Ara segueixo amb la nostra història:

Hem matinat de debó i a les 8 del matí parem a Tolba per esmorzar; el dia no inspirava gens ni mica de confiança, tot va ser sortir del bar de caçadors i boletaires i... aigua!

"-Què fem? Vinga, pugem a veure el 'Santiagu'.

"-Hola! Ai, pobrets! Mal temps, no veureu res més que pluja.

"-Vol dir?

"-Sí, sí, no crec que en tots els dies millori.

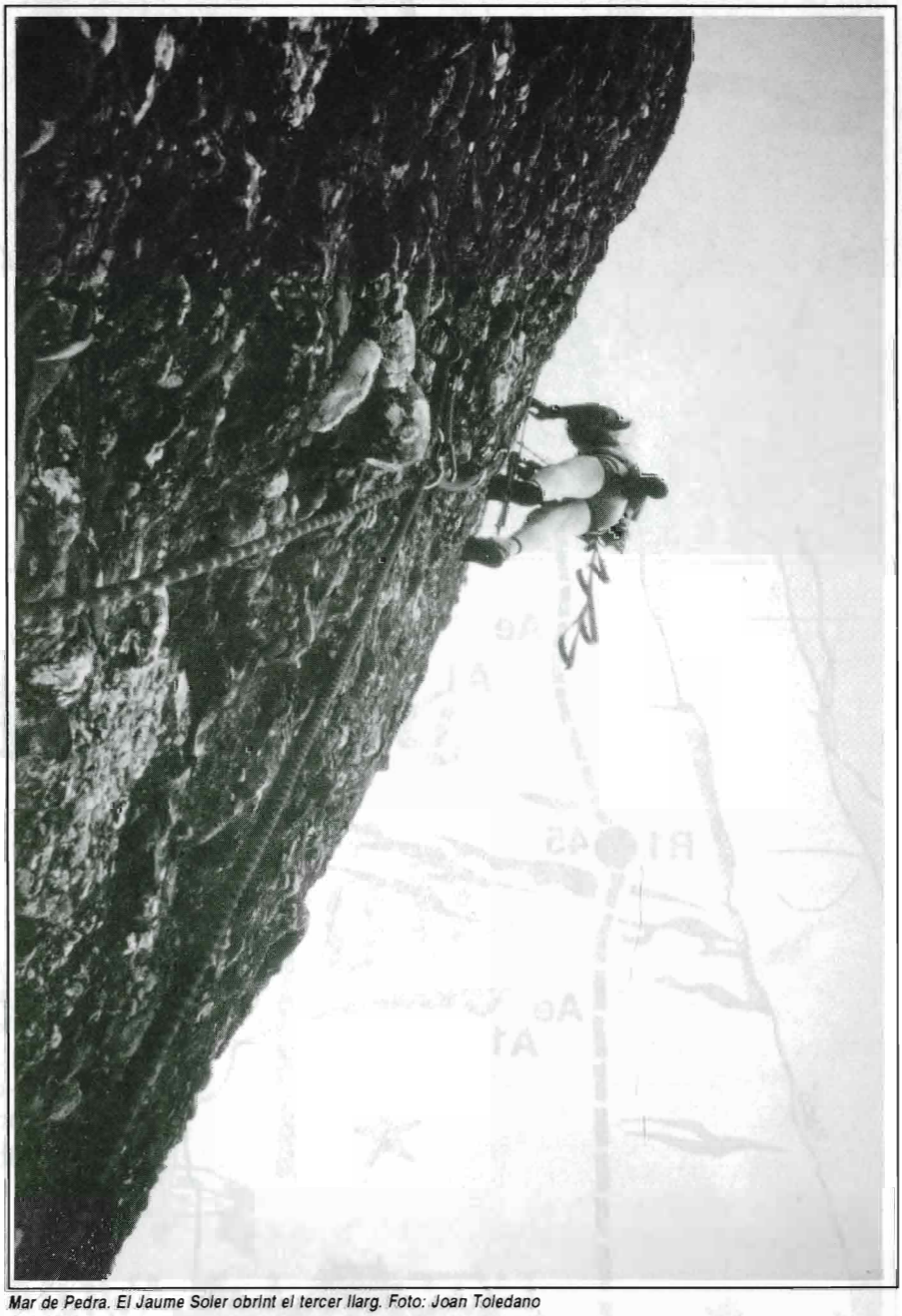
"-Malament! Una sèrie de renecs sense mala intenció però que surten del fons de l'ànima se senten per tots costats.

Cercant lloc per dinar, anem desfent el camí mentre rumiem què farem demà. Decidim anar a La Mussara a un "secretivu" que no baixa de 6º; aquí sí que fitxem, junt amb el company "Gordi".

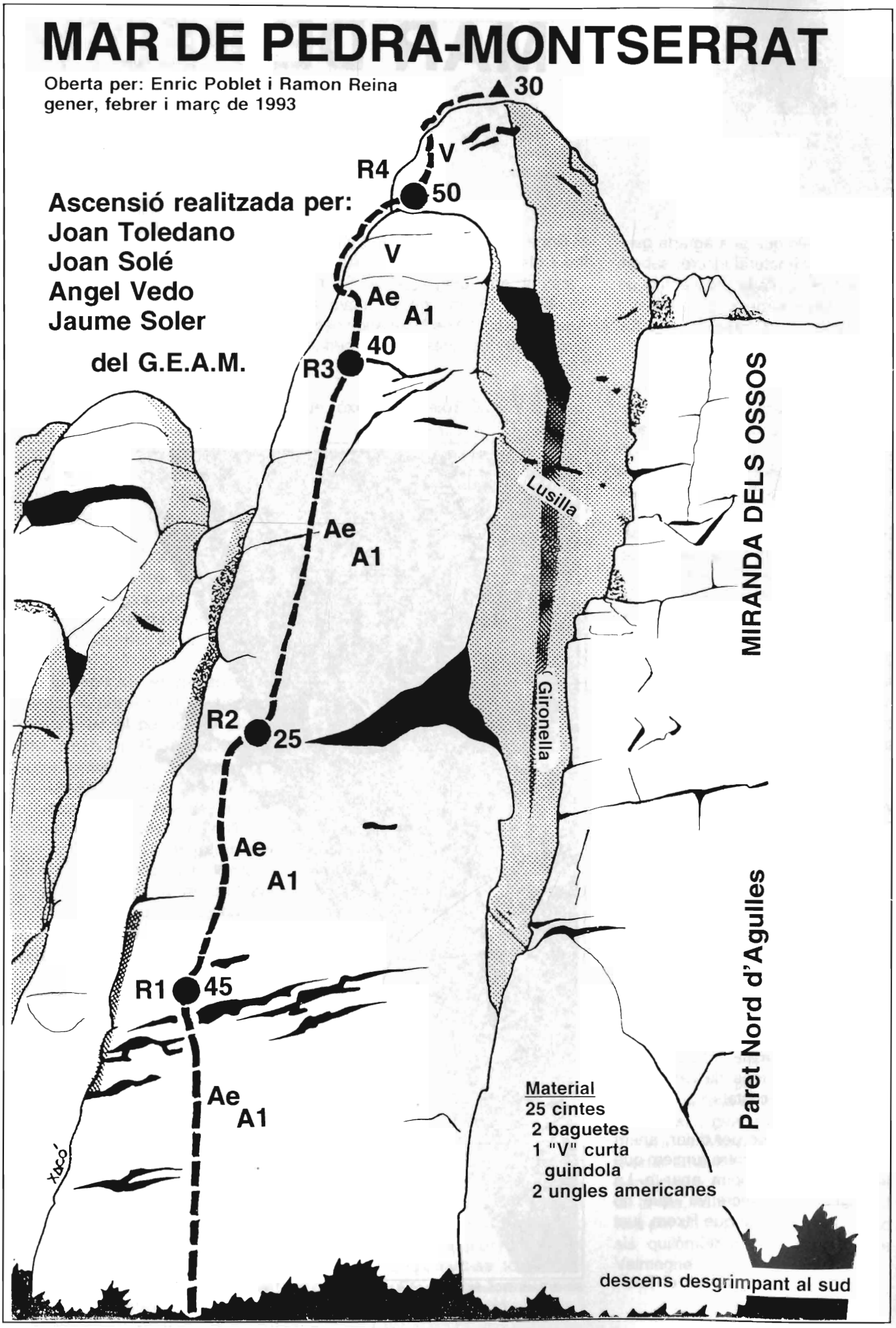
Com estava previst, el Toni i el Roger el dilluns van anar a treballar i els altres, més el Joanet del Vendrell ens dirigim a la Santa Muntanya. Hi ha una via nova a Agulles, al costat de la Miranda dels Ossos, que és quasi tota a "pedalets".

"-Vinga, Tole, que això et convé, que no t'has penjat mai dels 'estrepillos'! -em diuen els "padrins". I a més faràs una primera local!"

Parada per esmorzar ràpid i canya per arribar a peu de via. No és complicat de trobar-la, però sí d'arribar-hi.

Mar de Pedra. El Jaume Soler obrint el tercer llarg. Foto: Joan Toledano

MAR DE PEDRA-MONTSERRAT
Oberta per: Enric Poblet i Ramon Reina
gener, febrer i març de 1993
Ascensió realitzada per:
Joan Toledano
Joan Solé
Angel Vedo
Jaume Soler
del G.E.A.M.
30
V
R4
50
V
Ae
A1
40
R3
Ae
A1
Lusilla
Gironella
MIRANDA DELS OSSOS
R2
25
Ae
A1
R1
45
Ae
A1
Paret Nord d'Agulles
Material
25 cintes
2 baguetes
1 "V" curta
guindola
2 ungles americanes
descens desgrimpant al sud

"Uf, quina barrera d'esbarzers!". En Joanet i l'Angel van obrint via i en Jaume i jo al darrera, però aquesta vegada no anem junts.

Primer llarg molt entretingut, passos de ganxo fets a broca, barreja de material, però es puja. Primera reunió talment 'desplomada' i ja estem a quasi 50 metres de la sortida.

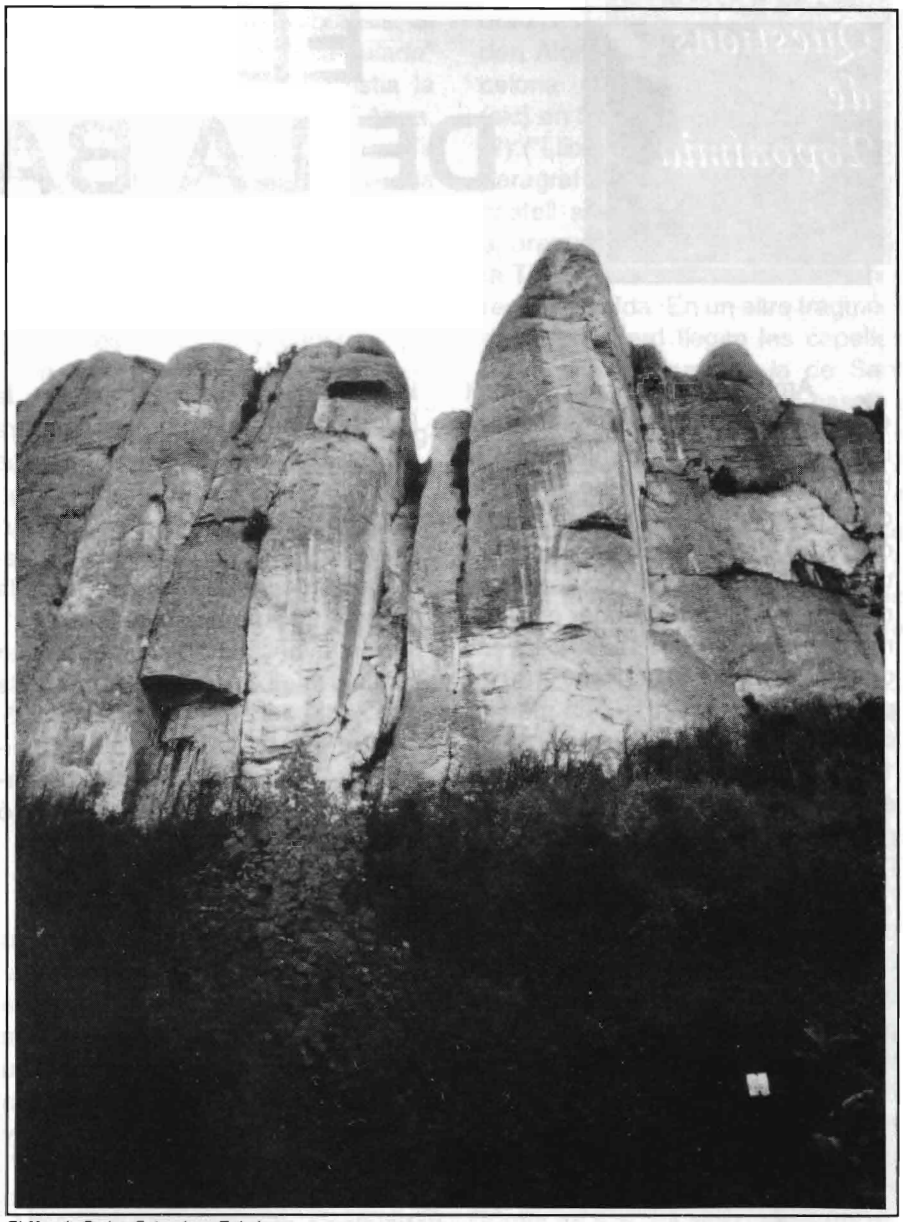
Segon llarg. L'obre en Jaume i en Joanet (es nota que jo vaig amb el Joanet); més curt però en la mateixa tònica. L'Angel tanca aquest tram recollint el material. Jo que m'agafo a tot, em demostra que no tot és segur i es queda amb un "plom" a les mans. Uf!

El tercer llarg torno a repetir amb en Jaume tancant i ell donant-me ànims, igual que els dos des de la punta de la corda.

Quart llarg. S'ha acabat l'artificial i arribem a la quarta reunió ja en lliure, amb força boira i amb perill d'aigua.

El cinguè i últim llarg el pugem a tota màquina, és fàcil, però hem de tornar. Al voltant de les set de la tarda arribem al cotxe, tots satisfets, i jo, què voleu que us digui, quasi no m'ho crec...!

Joan Toledano

El Mar de Pedra. Foto: Joan Toledano

Qüestions de Toponímia

EL CASTELLOT DE LA BARQUERA

Amb aquest encapçalament encetàvem, l'any 1968, les nostres inquietuds envers la fortalesa que hi havia antigament prop de la masia de la Barquera, tocant a can Torres de Font-Tallada. Aleshores manifestàvem que del castell desaparegut, no se'n tenia el més lleuger esment, mentre que la Font-Tallada ja era documentada des de l'any 1001 i posteriorment, quan es feia menció del Santuari del Sepulcre (1061, 1128 i 1175), es deia que aquest era a "**la Tallada** prop d'Olèrdola", no precisament a la font, sinó a l'indret o paratge de la Tallada. Llavors, acabàvem les elucubracions fent referència al fet que la gent de la rodalia el denominaven "el castellot de la Barquera" per la proximitat de la masia i arribàvem a la conclusió que les ruïnes podien ésser les d'un pretèrit **castell de Font-Tallada**, fortalesa pairal dels personatges d'aquest cognom o locatiu.

No fa pas massa temps, ens copsava l'enigmàtic mot "barquera". En les pàgines del nostre portaveu (juny 1991), vàrem analitzar la qüestió i assenyalàrem que la paraula venia del cèltic VERKARIA, que significava "conreu o camp reservat per a algú", de manera que "barquera" feia segles s'emprava a "la petita propietat rústica, privada que un es reservava", donant-se el cas corrent que es cedís un hort i una "barquera" (per a conreu) a canvi de cobrar un cens anyal d'un parell de gallines o de capons. Fa més de dos anys que vam donar a conèixer les "barqueres" de les quals teníem notícia en el Penedès i zones limítrofes. La llista de nou eren: el Mirador de la Barquera de Capellades, la Barquera de la Pobla de Claramunt, el torrent de la Barquera de Santa Coloma de Queralt, la Plana Barquera de Castellet, la Barquera de la Bisbal, la Barquera de la Guixera de Mediona, una antiga Barquera a Sant Quintí (1723), una super-centenària "barchera" a Font-rubí (1157) i la coneguda Barquera d'Olèrdola. Sobre la darrera, que donà nom al "castellot", també avançàvem que podria ser l'antic castell de **la Tallada**, paraula que sortia documentada l'any 1056, mentre que de la masia no es tenien referències antigues. Vam acabar l'article demanant informació d'altres "barqueres".

La crida ha donat els seus fruits. Per una banda ens confirmaren que el Mirador de la Barquera és sobre d'uns horts anomenats "la Barquera" que hi ha al costat del riu Anoia. I la Barquera de la Pobla resulta que ja era coneguda l'any 1779 per "Camp de la Barquera". Queda així descartada tota altra etimologia que no sigui relacionada amb la terra de conreu.

Per un altre cantó, l'amic Galo de Santa Coloma ens va assabentar de l'existència d'unes Barqueres a Alforja (el Camp). Efectivament, consultat el Diari Oficial de la Generalitat vam trobar:

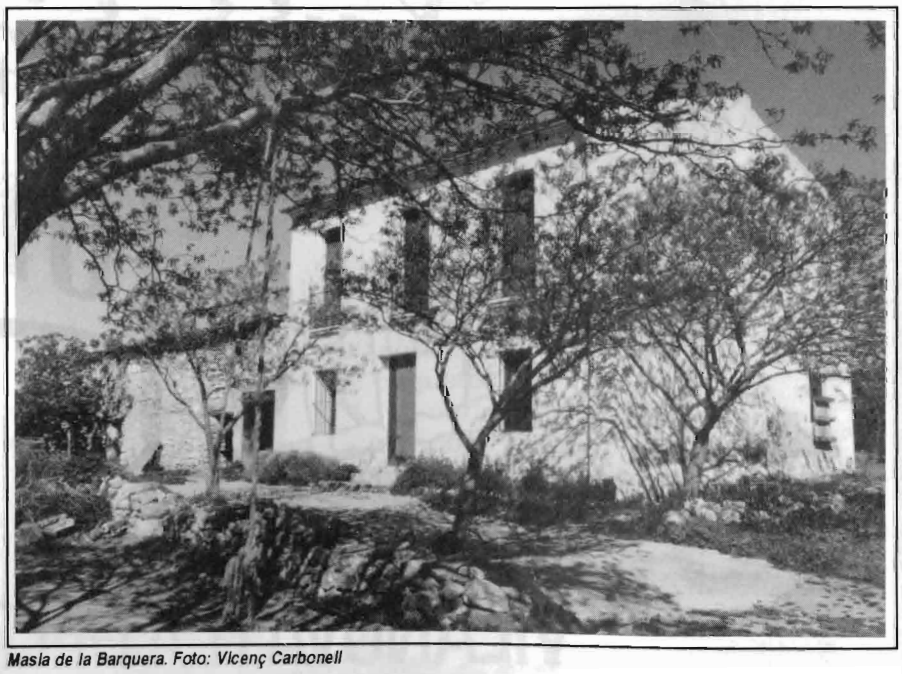
10. **Urbanització les Barqueres**, nom antic que adoptà la nova "unitat de població", a Alforja.

11. **Urbanització la Barquera** de "Roda de Barà", crescuda en una antiga partida d'aquest nom, a la vora del mar i tocant al terme de Creixell, la qual no té res a veure amb les barques dels pescadors.

Entretant, hem tingut l'ocasió d'inventariar altres "barqueres":

12. A l'Albió, vora Santa Coloma, l'any 1211, a la comanda del Temple li van fer donació de **l'hort de la Barquera.**

13. En la carta de població de

Masia de la Barquera. Foto: Vicenç Carbonell

Vila-rodona (s. XII), es fa esment de **les barqueres** com a terres de cultiu.

14. El 1343, a Mataró es mencionen diversos camps i terres, entre ells **la Barquera**.

15. **Les Barqueres** és un veïnat del terme municipal de Santa Maria de Palautordera (Vallès).

Com que ja vam dir que a Catalunya n'hi havia diverses, deixem-les per llunyanes i passem a les penedesenques aparegudes:

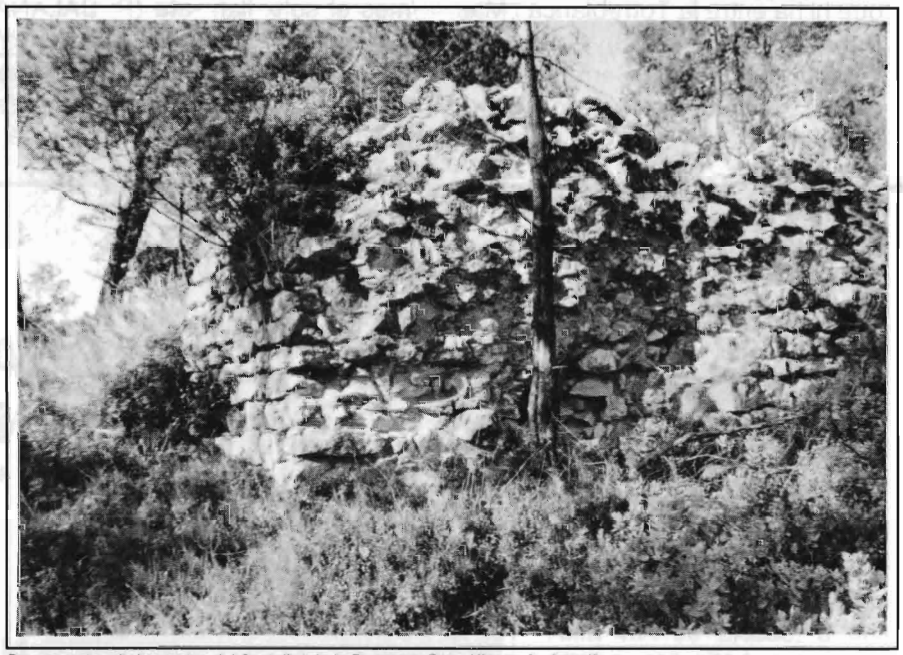
16. En el capbreu de Banyeres de 1431-32, apareixen cinc peces de terra amb el concepte 'barquera', que eren de sembradura. Però en el reculat any 1205 ja surt un "camp **amb barquera**" que paga dues gallines anuals.

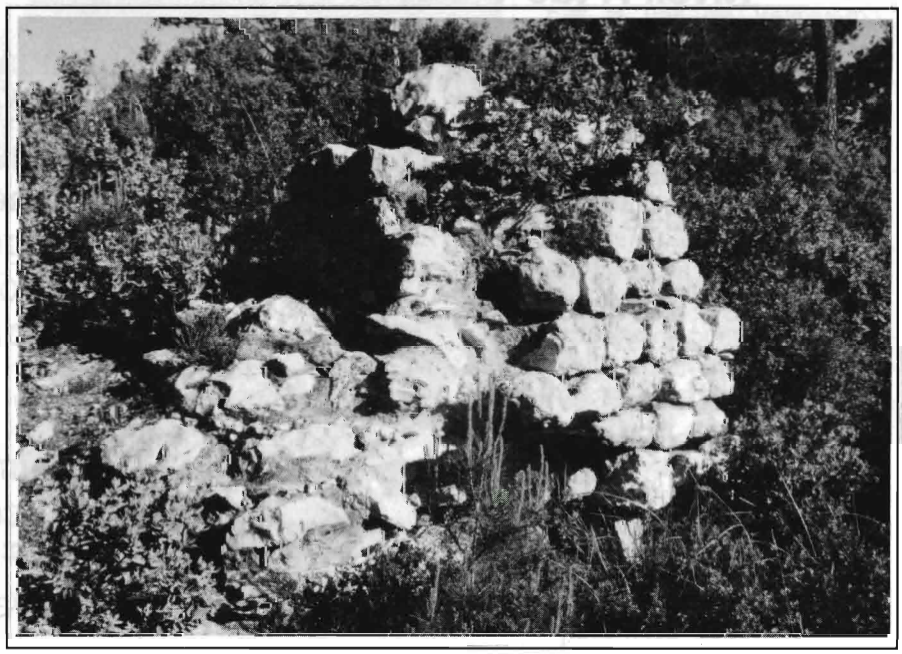
17. El 1222 es va fer cessió d'un mas en el terme de Subirats, on l'arrendatari havia de pagar una "aimina d'ordi de **la barquera**". El mas afrontava amb el lloc del Gorner i amb Lavit. L'aimina, o eimina, era una mesura de capacitat d'àrids equivalent a uns 144 litres de gra, que havien de donar cada any al monestir de Solsona.

18. Finalment (i per ara), hem tingut l'oportunitat de rebre el capbreu de les rendes que la pabordia de la Seu de Barcelona rebia en el terme de Sant Martí Sarroca l'any 1474 i entre altres llocs i personatges hi havia Antoni Rossell de l'Artiga, que pagava 4 sous per "lo alberch **on està en barquera**", en aquest cas ben explícit i concloent, ja que pagava per l'allotjament on estava en règim de barquera.

A Sant Pere de Riudebitlles existeix el **torrent de Barquies**. Podria tractar-se d'un derivat, però no tenim raonaments per afirmar-ho.

Tornem al "castellot". Hem de notificar les darreres dades sorgides que reblen les nostres hipòtesis. Si el Sepulcre era "prope ipsa Taiada" i resulta que l'any 1058 existia la "**turrem** de ipsa Taiada" (AASAnna, núms. 70 i 78), es comença a perfilar una fortificació amb el nom de **la Tallada** o de **Font-Tallada**, que podrien ser les runes i restes de la torre del "castellot". El 1604, en el Llibre Verd de Vilafranca van relacionar "les isglésies y capelles que són dins lo teritori (sic) de la present vila", on a més del Sant Sepulcre apareix "la capella de **Santa Magdalena de Magrinyà**, que està davant lo **castell de Fontallada** y de la casa de missèr Xammar. La isglésia que antigament fonch fundada, que ara està desroyda, de **Nostra Señora de la Tallada**, en lo camp de mossèn Francesch Calendraix, és de son capellaniu. La qual don Alonço Coloma, bisbe de Barcelona (1599-1604), la transladà (sic) en Santa Magdalena en lo any (?)"("Llibre Verd", p. 496). Aquest paràgraf no sols ens diu el nom del castell sinó de dues capelles desaparegudes, la de **Magrinyà** i la de **la Tallada**, aquesta darrera aleshores ja derruïda. En un altre fragment del Llibre Verd llegim les capelles de la vila i referent a la de Sant Jacint, de la confraria dels casats i fadrins estrangers, diu que abans fou altar de l'Anunciada i antigament "fonch de mossèn Bisbal, señor del **castell de Fontallada** y de la casa de Puigroig" ("Llibre Verd", p. 503). En un altre lloc es fa la descripció de la rodalia del terme i territori de

Dos aspectes de les restes del Castellot de la Barquera. Foto: Vicenç Carbonell

Vilafranca. Pujant per la riera del Sepulcre, el límit era "discorrent dita riera a sol ixent fins a la **font del castell de Fontallada**, y passant avant, arriben a un caminet que del Sepulcre a (sic) Sanct Pere Molanta" ("Llibre Verd", p. 314). No hi ha dubte, l'actual "castellot de la Barquera" era considerat un castell i antiga quadra (s. XV), els límits de la qual eren la vigent configuració de la parròquia de Sant Pere Molanta, que limitava amb Vilafranca (Remei VENDRELL, "Sant Pere Molanta. Notes històriques", p. 17, 1993).

Hem d'aclarir la situació del lloc de **Magrinyà** ("davant lo castell de Fontallada"). Segons Remei VENDRELL, es troba en el pujol que hi ha entre la Torreblanca i Mas Rabassa (idem. p. 53), és a dir, a les proximitats de la Serreta, no cal dir-ho, davant el "castellot de la Barquera".

Com podem comprovar, la publicació del Llibre Verd de Vilafranca (VALLES, VIDAL, COLL i BOSCH, Barcelona, 1992), donarà fe en la resolució de molts interrogants que hi ha pendents en el Penedès.

Per acabar. Què significa el mot Tallada? Són conegudes abundoses "tallades" en el Principat i unes quantes en el Penedès. Mentre uns interpreten el topònim derivat de 'tallada d'arbres' o una determinada descripció del terreny 'tallat, escapçat, esquerdat, clivellat, espadat', que normalment té aquesta accepció, els arabistes tiren llenya al foc i creuen que l'etimologia ve de l'àrab **(at-)talicàt** "les talaies", més el sufix llatí **-ata** (P. BALAÑA, "Els noms de lloc de Catalunya", p.89, 1989), és a dir, que algunes "tallades" podien ésser la llatinització de "talaies" musulmanes. A la nostra comarca conservem el nom de **Talaia** i **Talaió** en diversos llocs, d'arrel àrab. La Talaia vilanovina es datada de l'any 1358, però certs documents procedents del mas Trader ja la volien catalanitzar durant els segles XVII i XVIII grafiant-la "putg de la Tallada" i en llatí "podium Talliata", donant així la raó als arabistes.

El "castellot de la Barquera" és situat sobre un **cingle o tall** per damunt de la riera del Sepulcre i també és una bona **talaia** sobre la plana penedesenca. D'aquest castell encara queden incògnites per resoldre.

Vicenç Carbonell i Virella

****

Grup d'Escalada i alta muntanya

CLASSIFICACIO DEL 1R CAMPIONAT D'ESCALADA "CUTRE" SOCIAL

Nivell A (de V a VIª)

1r. Joan Toledano
2n. Carlos Alberto
3r. Teresa Sabrià
4t. Lurdes Montoliu

Altres participants:

. Marta Castelló
. Josep Raurell
. Aida Toledano
. Xavier Parera
. Oriol Toledano
. Alex Garciapons

Nivell B (de VIª a VIᶜ)

1r. Jaume Soler
2n. Angel González
3r. Roger Archilla
4t. Manel Vives i Jordi Lozada
5è. Angel Vedo i Toni Castelló
6è. Jordi Vidal
7è. Andreu Ferrer

* Agraïm la col.laboració dels nostres companys del Vendrell, Josep Furès, Joan Soler i Josep Penya del G.E.A.M.

Excursionisme Retrospectiu

ASSAIG PER A PIOLET I CORDA

Un Campament a les Maleïdes

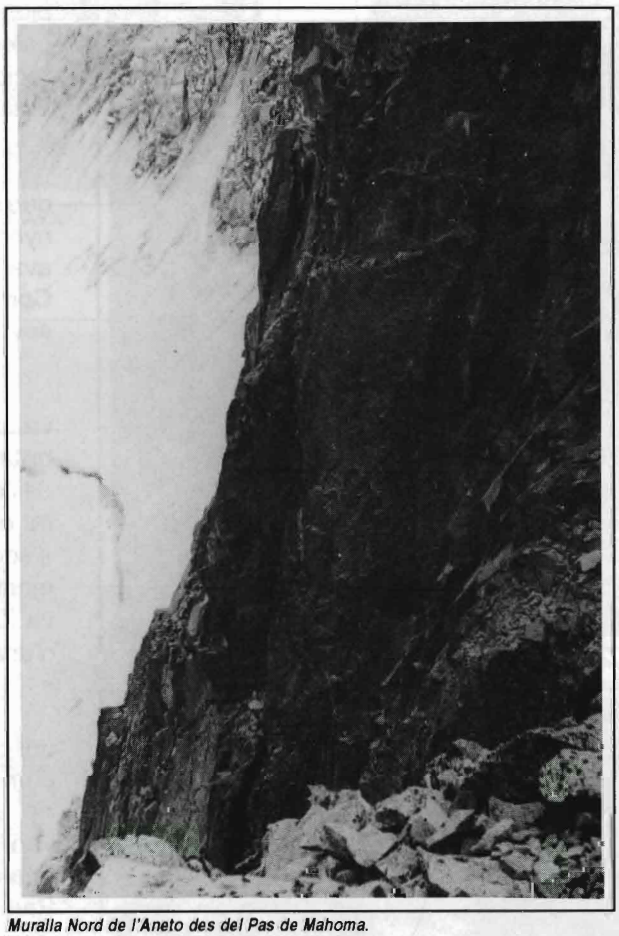
Amb fidedigne propòsit, alguna vegada havia intentat ressenyar una excursió memorable al massís de la Maladeta allà per l'estiu del 58. Sincerament, però, l'argument se'm feia costa amunt. No sabia com fer-ho. Durant un temps ens estiguérem de parlar-ne i si el faïment sortia en conversa ironitzàvem amb un to d'auto-fúmer-se'n, d'aquell succés.

A algú farà somriure el comentari de la quixotesca passada, i pel que fa als protagonistes que encara restem, en recordar-ho ho podem interpretar com l'interludi d'un projecte eixelebrat.

Situem-nos en l'època: el 1957 vam tenir notícia, a través d'un famós llibre de muntanya que va sortir a la llum per aquelles dates, que a l'Aneto, el cim més alt dels Pirineus, encara hi constava una via d'escalada en la cara nord per la qual no s'havia ascendit mai.

La descoberta ens va il.lusionar i l'entestament va anar prenent cos. Mesurant amb escreix la nostra suficiència, l'afer ens va esperonar a l'intent, amb ardida cooperació, bona sort i unes condicions ambientals favorables, de conquerir una "primera" per un grup de l'entitat. Qui sap si es passaria amb menció als annals pirineístics!

A l'Agrupació li mancava l'historial que altres clubs ja posseïen d'anys d'experiència i era lògic que tinguéssim pressa per donar una estrebada guanyant un escalafó i donar-nos a conèixer amb aquest fet. Ens engrescàrem de valent i em temo que no estigués entre els més aferrissats inductors. L'esperit que animava l'agosarada acció, fora d'un cobejament personal, ho consideràvem com una possible gesta que donés llustre a la incipient Talaia. Així doncs, amb més idealisme que preparació, ens vam llençar de ple, com passarells, a escometre una empresa que des del principi - ens resistíem a admetre-ho- estava predestinada al no res.

Muralla Nord de l'Aneto des del Pas de Mahoma. Al fons, la glacera de Barrancs. Foto: A. Ordovàs

L'experiència que teníem d'escaladors consistia en efectuar ràpels de vint o trenta metres que habitualment practicàvem pel massís de Garraf, grimpades per modestos tallats on s'utilitzava algun pitó. Havíem pujat al Mont Perdut per la ruta normal i també havíem fet travessades pel Pirineu Oriental. L'Aneto, l'havia ascendit dues vegades seguint la via del Portilló i la glacera. Durant l'estiu de 1956, remuntant la vall de Barrancs, vam descobrir la insòlita visió d'aquell reialme de glaceres i estimballs del vessant nord de les Maleïdes.

A començ de 1958 la disposició de la imminent "expedició" prosseguia "in crescendo" i bé podria ser que fóssim els predecessors -almenys d'això- en aplicar tal denominatiu, mot no emprat encara per aquests rodals muntanyencs. Era un nom altisonant que conferia una accepció de patxoca.

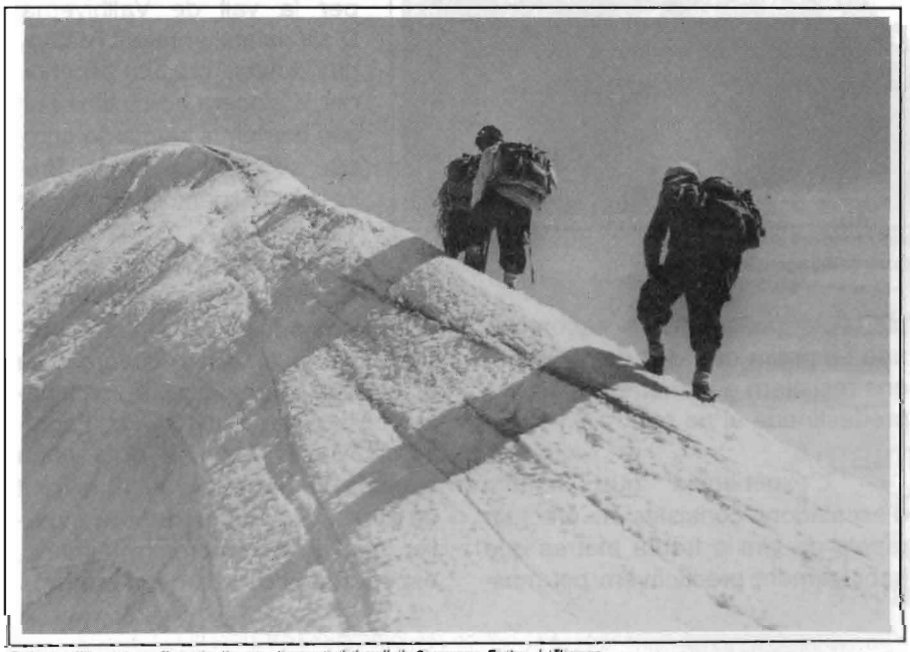
Precisant sobre l'organització, el campament base l'havíem previst d'instal.lar en l'alta vall de Llosàs, a uns 2200 m d'altitud, tot pujant per la vall de Vallhiverna. D'allí estant, vorejant l'estany de Llosàs, caldria ascendir per la glacera homònima i un cop damunt s'hauria de grimpar -segons el pirineista Brulle- per l'espantosa bretxa de Tempestats, a 3200 m, abrupte pas que no havíem vist mai de prop. Deixaríem unes cordes fixes per ambdós vessants i ens arriaríem llavors a la glacera de Tempestats. A continuació, un cop donat el tomb a l'Espatlla de l'Aneto, atansaríem la veïna glacera de Barrancs. I allà enfront es deuria alçar la majestuosa muralla, impol.luta d'empremta humana, esperant des del dia de la creació,

El bagatge de l'expedició a l'estació de Lleida a l'espera de carregar-lo al tren. Foto:J. Blanes

Davallant del refugi de la Renclusa cap al Campament dels Banys de Benasc. Foto: J. Blanes

Pujant a l'Aneto per l'aresta de nevada amunt del coll de Coronas. Foto: J. Blanes

com una poncella de verge granit, suposadament no massa noble per la disposició inconsistent del petri element i a l'abast estaria ... el camí de la glòria!

Quina irreal candidesa insuflava aquells raonaments! El sol fet de creuar la formidable entalla de Tempestats implicava superar una evident dificultat tot i exercitant una patent expertesa.

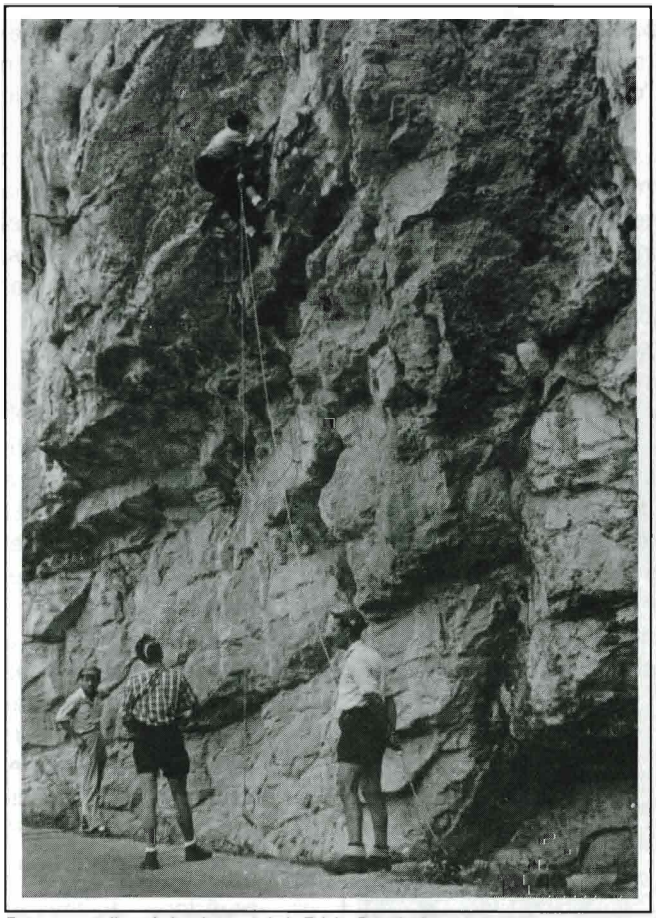
S'havia concebut combinar una segona cordada de suport logístic per tal d'avituallar el grup d'atac, els quals, capdavanters, romandrien aferrats a l'espadat fent feina. I al temps, quan fos necessari, farien saber el proveïment als amatents portadors estacionats al peu de la muralla els quals, sol.lícits, pouarien queviures o... café calent! I en un no res, l'escalfat recipient seria hissat per mitjà d'un bossell marí...!

¿Hom pot afigurar-se un grup que s'estrenava en trifulgues muntanyenques que pogués tirar amunt i avall abordant la temuda bretxa? Com si el portell fos un portal qualsevol. I quin esquinçall de cresta!

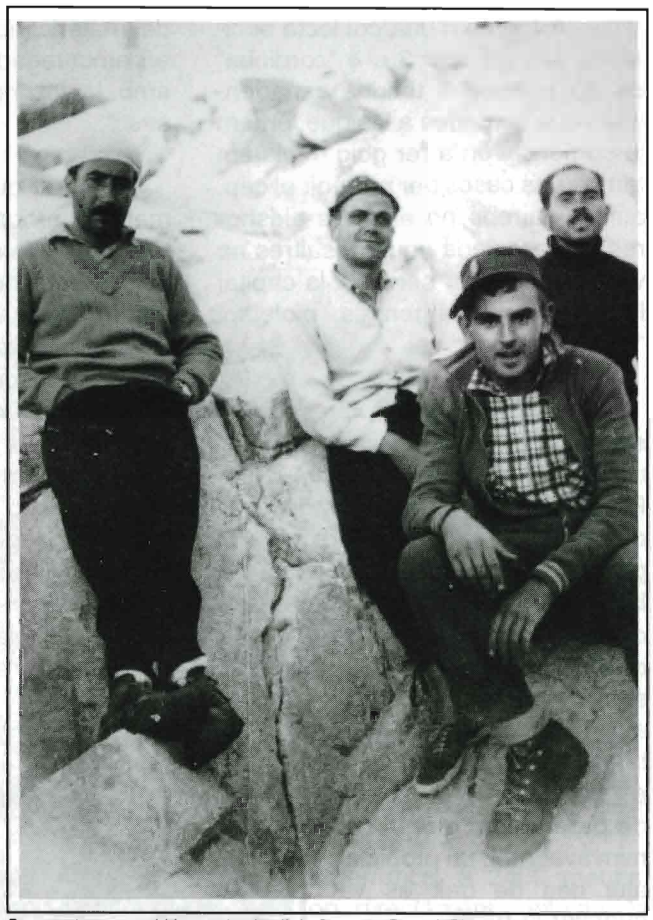
El primer obstacle ja significava un handicap a les nostres possibilitats. S'havia mesurat prou el grau de l'aventura? Insensatesa? Exagerat optimisme? M'agradaria creure'l -i segurament ho fou- un delerós romanticisme d'il.luminats, el que ens va impel.lir a enfrontar-nos al repte d'una singular muntanya.

Érem quatre o cinc amics els qui dúiem la iniciativa. No obstant, com que la sortida queia en període de vacances, altres simpatitzants van anar sumant-se a l'afer; uns quants matrimonis i algun jovencell. Participaven en caire de campistes, alguns d'ells desconeixien el Pirineu i també volien col.laborar tot i essent d'una manera passiva. Tots plegats arribàrem a la trentena.

Els estris per efectuar l'escalada era un altre capítol a part. Disposàvem d'una corda usada de cànem de 12 mm de 50 metres, dues dotzenes de mosquetons, igual nombre de pitons, bagues, estreps i una escala "elektron".

Entrenament d'escalada a la paret de la Talala. Foto Arxiu.

Preparant-nos per al bivac sota el coll de Corones. Foto: J. Blanes

Panoràmica de tot el massís de la Maladeta amb l'Aneto a la part esquerra, des del Port de la Picada. Foto: J. Blanes

A través d'una col.lecta social, es van adquirir 3 o 4 "cordinos" de 40 metres, 3 tendes canadenques que sumades a les que teníem ja començaven a fer goig. Incloïem també uns cascs per protegir el cap, atifells gairebé no emprats aleshores en l'escalada i que nosaltres no vam arribar a fer servir. A la capital llogaríem encara tendes, piolets i "elektrons".

En els mesos precedents s'efectuaren sortides hivernals d'entrenament a la vall de Núria, Puig Pedrós i a les muntanyes de Prades. Pel juny aconseguírem escalar per primer cop la paret calcària de la Talaia, d'uns 25 metres, al peu de la carretera a l'Arboç i ensems davant de Lurdes. En superar el sostre mitjançant escalada artificial, emprant rudimentàries clavilles d'expansió, es progressà tres quarts de paret i com que el dia minvava, amb un propiciat ajut des de dalt es va guanyar la resta.

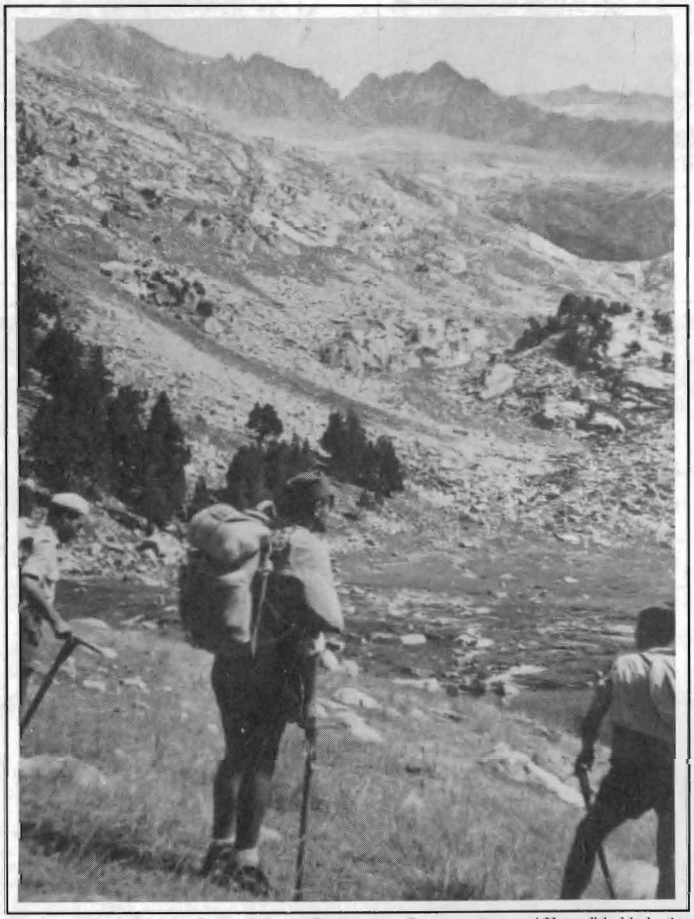
Els resultats no foren tan satisfactoris com haguéssim volgut com a ensinistrament per a l'empresa que venia al damunt i es detectava que ens havíem embardissat. Els motors, però, estaven escalfats i l'entusiasme anava en augment, conjuntura que no vam saber deturar. Així, doncs, tot quasi a punt, vaig telefonar a un establiment de Benasc per tal de contractar cinc o sis muls per poder traginar bona part del bagatge fins a Llosàs.

I arribà l'esperat dia de la partida. Aquell diumenge 3 d'agost, l'estació de Vilanova oferia l'animat aspecte d'un nombrós grup d'expedicionaris a punt d'emprendre la somniada aventura. Enmig del trasbals de motxilles, l'ambient no podia ser més ufanós, de bell antuvi per l'inici de les vacances i a més disposats a conquerir l'increïble. Tres o quatre caixes de fusta de regular mida, una de molt gran, amb agafadors, totes farcides del material abans exposat, romanien amuntegades a ran de l'andana amb la inscripció: "destinació Benasc".

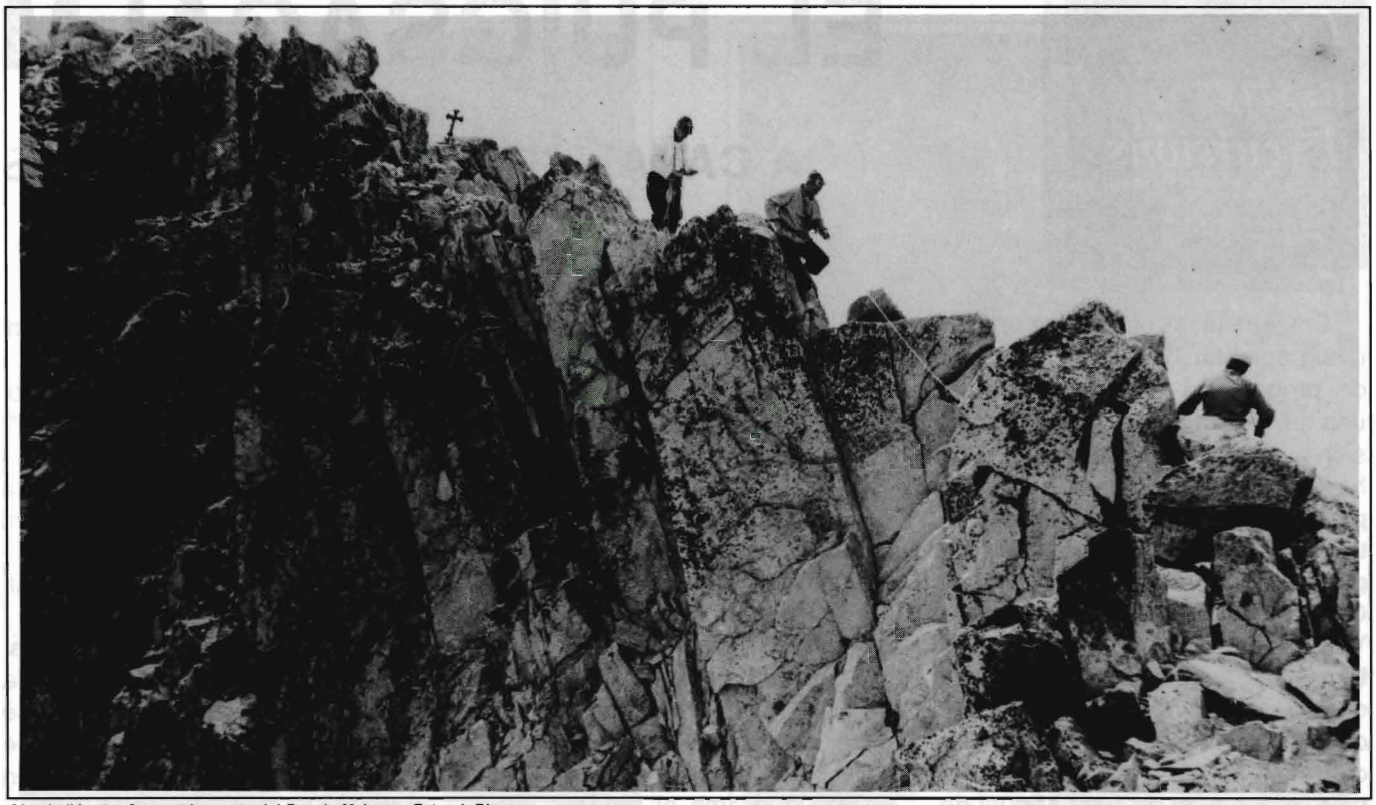
A un quart i mig de vuit del matí va arribar fumejant el "Picamoixons". Gent amunt, empentejant per trobar lloc al vagó, que com sempre anava de gom a gom. Les feixugues caixes foren embarcades al furgó de cua perquè teníem la influència d'un bon senyor, factor que desitjava l'èxit de l'excursió. Essent d'hora ja es feia sentir la xardor. Al cap d'uns minuts d'aturada, el tren engegà exhalant grinyols, gemecs, fum i sutge per arreu. No podia amagar-se que la "mini-expedició" es dirigia al Pirineu aragonès. No obstant, l'ambientació pintoresca, quasi exòtica, bé podria assemblar-se com aquell qui diu a un calmós trajecte d'aproximació pel remot Tadjikistan. De moment, però, tot funcionava sobre rodes. En la cruïlla de Picamoixons s'efectuà el primer dels transbords, aquest, en el tren provinent de Tarragona. Aquí no hi hagué el favor de cap factor. El nou empleat s'oposava a admetre les voluminoses caixes i sorgiren excitades rèpliques verbals. Calgué fermesa per trampejar l'estira i arronsa fins poder etzibar l'embalum dalt del comboi. A quarts d'una arribàvem a Lleida, sufocats pel tòrrid ambient; gasoses, refrescs, aigua, tot era insuficient per aplacar l'estuba creixent.

Dues hores més tard seguírem amb un nou tren rumb a Selgua, on férem l'últim canvi tot continuant per la derivació que du a Barbastre. Noves discusions per l'anormal equipatge. Cap a les set de la tarda atenyíem la ciutat del Somontano. En l'estació, decidits, els portaveus ens atansàrem a l'estoic autobús de línia que es mostrava a ran de l'andana. L'enfarfagada baluerna fou estesa damunt el sostre, amb algun possible gloc-gloc, quasi abans que el xofer se n'adonés.

Recorrent cent quilòmetres de carretera en tres hores d'autocar i quinze total de viatge, a dos quarts d'onze de la nit desembarcàrem a Benasc. Per fi ja érem a la terra promesa on l'estimulant frescor de la pirinenca vall ens rescabalava els sentits després d'un dia esgotador; atabalats, afamegats i morts de set. Mig a les fosques, la nostra gent feia enrenou, bé cercant paquets, motxilles, les caixes, perseguint un fugisser bidonet d'oli a rodalons pel pedrís. Allí estant agafàrem al vol la frase d'uns llogarrencs -"deben ser titiriteros"- i el comentari ens va fer enrogir. Essent l'hora tardana, calgué cercar -i ens fou proporcionada- una folgada pallera per acollir un grup tan nombrós. Hi hagué també el primer contacte amb la persona adient que havia de mitjançar per a la consecució de la corrua de muls. Estaven aqueferats i discretament ens digueren que l'endemà es miraria de trobar una solució. Es pressentia que el projecte inicial se n'anava en

Cim i espatlla de l'Aneto. Bretxa i cim de Tempestats. En segon terme el Margalida i la bretxa Russell. En primer terme l'Estany de Llosàs. Foto: A. Ordovàs

Cim de l'Aneto. Creuant la cresta del Pas de Mahoma. Foto: J. Blanes

orris. L'endemà, amb el cap més desvetllat, acabàrem de veure-hi clar. Prèvia directa entrevista amb uns atzemblers, ens informaren de l'alteració de les condicions que empenyoraven sensiblement el nostre pressupost. I a més, per estar en temps de sega era molt difícil proporcionar les bèsties emprades en tal ocupació. Tercerejàrem, cercàrem, rumiàrem la manera de conduir la caravana vers Llosàs, però sense aquest mitjà de transport l'afer no era factible. El presagi s'havia acomplert i el pla inicial es va interrompre. Esfondrat definitivament el projecte proposat, la contesa havia perdut l'empenta abans d'iniciar-se el combat. L'alta vall romania a catorze quilòmetres i a més de mil metres de desnivell. Amb la colla que anàvem, molts no gens bregats, i la càrrega que s'arrossegava, l'objectiu era impossible d'atènyer.

Decebuts i desconcertats, ens va doldre abandonar la decisió inicial, però, qui sap si des del fur intern no ens vam sentir alliberats d'un compromís d'incerta viabilitat.

Davant la nova circumstància i prèvia deliberació dels promotors, calgué redreçar l'excursió. Un modest transportista es va oferir per dur amb la furgoneta la càrrega fins al Pla dels Banys, emplaçament de fàcil accés, a frec del riu Éssera, a nou quilòmetres de Benasc i a 1500 metres d'altitud. No tot va ser negatiu. En principi es va proposar crear una mena de cuina col.lectiva, però els sentits gustatius eren tan dissemblants com escassos els condiments. Al final va acabar fent-se -i funcionava a mitges- un escarransit i racionat repartiment de queviures, sinònim d'agafa el que trobis, que recordava -ja hi tornàvem a ser!- l'era de les avellanes.

Els afers quotidians del campament van transcórrer sense gaires entrebancs. Es muntaren deu tendes i des d'allí s'emprengueren sortides cap a la vall d'Estós i Literola, al port de Benasc, al llac de Cregüenya. Nou dels més disposats participants arribàrem amb temps advers fins a la glacera de la Maladeta i, un altre dia, quatre dels mateixos, pujant per Llosàs, glacera i coll de Corones, ascendírem a l'Aneto.

Amb una reflexió més considerada, el més corrent hauria estat el combinar un grup reduït per a dur a terme la dita iniciativa. I pel que fa al siti ideal del campament, podria haver-se instal.lat als voltants del llac de Barrancs, a 2400 metres, des d'on directament, defugint la bretxa de Tempestats, el camí quedava obert fins al peany del nostre somieg i...? Me n'estic d'esmentar un per un els bons companys i companyes amb qui compartírem, durant dues setmanes, inquietuds, alegries i esperances en una excursió pirinenca, perquè la suma és llarga i en podria fer involuntària omissió. I a més, alguns d'ells superaren ja el darrerà llarg.

L'avinentesa d'aquella hora no fou prou favorable per a la meva casolana i muntanyenca lleva i ens vetà l'accés a una "primera" o per assolir una ombriva cara nord. La següent rellevada ja s'hauria assaonat per deixar testimoniatge en les vies difícils dels Pirineus o als cimals dels Alps, a l'Alam-Kuh a l'Iran, l'Ausangate i el Chacraraju als Andes, el Mont Hunter a Alaska, el K2 al Karakorum, l'Atlas, el Tukuche a l'Himàlaia i, de recent, al vertiginós granit del Capità, en el Yosemite californià. Tots plegats, però, ahir com avui, ens iniciàrem -i segueixen fent-ho- vetllant les novençanes armes muntanyenques, en l'origen exigu i vorà cim "talaienc" com l'índex i Alfa de tots els intents.

Antoni Ordovàs

Les nostres Excursions

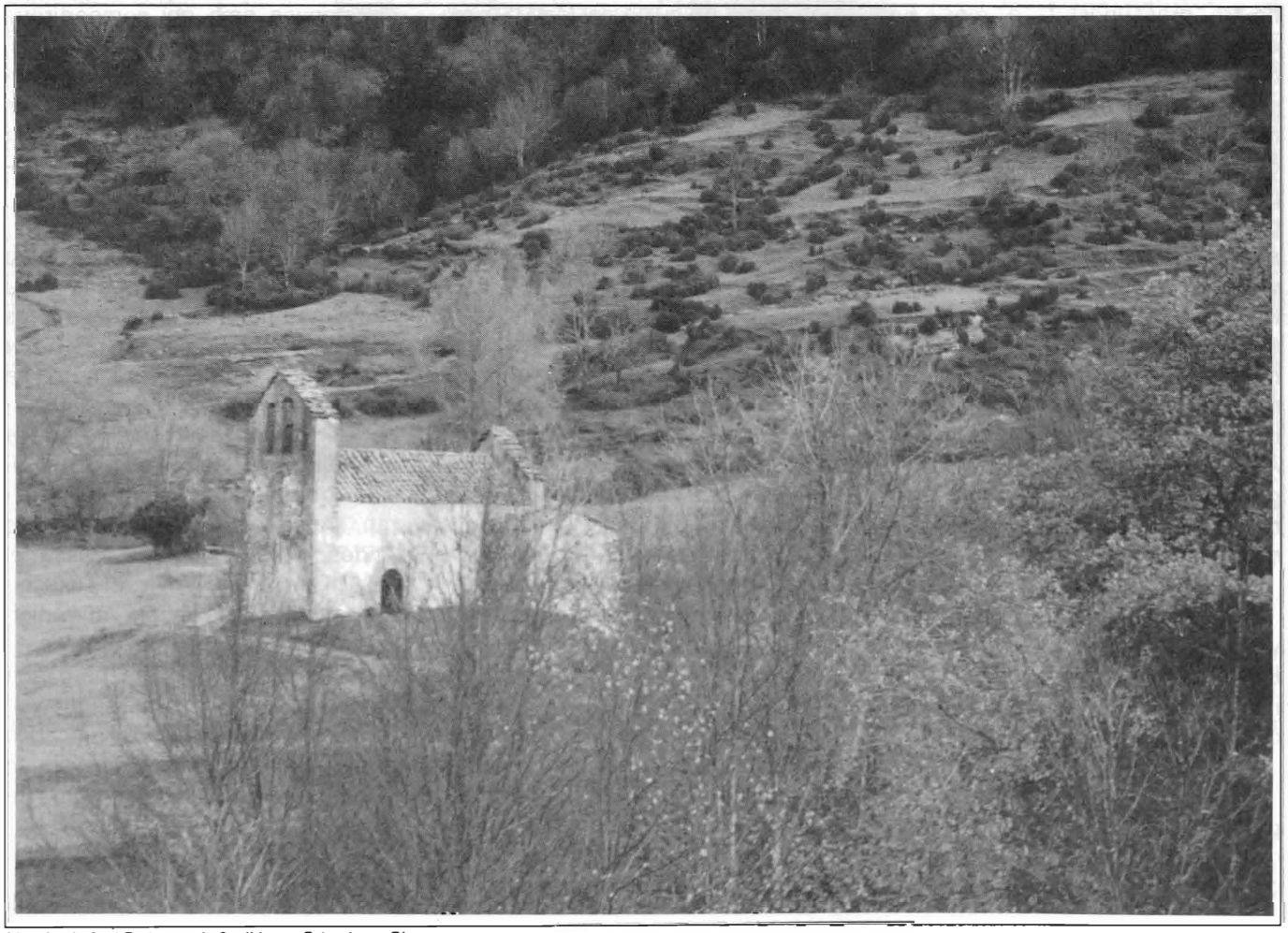
EL PUIGSACALM

A CAVALL DE TRES COMARQUES

Em temptava l'ocasió per anar-hi i vaig aprofitar l'avinentesa d'haver de preparar el que havia d'ésser una de les sortides del cicle d'excursions "Coneguem Catalunya". Ja havia estat prop del Puigsacalm, però mai se m'havia ocorregut acostar-m'hi, puix per una banda havia participat en el XV Campament General de Catalunya l'any 65, a Vidrà, i per l'altre costat quan vàrem travessar aquella magnífica Vall d'en Bas, amb el GR de l'any 89, que vèiem aquella alta carena des d'un dels millors miradors d'aquest país: el Santuari de Sant Miquel de Falgars, per després baixar cap a Can Trona de Joanetes, gairebé sota del Puigsacalm.

Però poc se'n va faltar perquè no se n'anés tot en orris, quan aquell matí dominical de novembre, per la carretera de Vidrà no s'hi veia a un metre més enllà del nas, puix la boira semblava aferrada al paviment. Mentre esperavem l'altre vehicle que s'havia de reunir amb nosaltres, passaríem l'estona al cafè, neguitosos perquè no sabíem què decidir. Reunits tota la colla i veient que tant una nombrosa concentració de ciclistes de BTT com dos autocars plens d'excursionistes de Sant Just Desvern marxaven a pesar de la boira, nosaltres, per no ser menys, també engegàrem camí, encara que amb el propòsit inicial de :"fins allà on arribéssim", puix per no veure el paisatge poc podíem complir la tasca de preparar l'excursió cultural. Ara bé, sortíem massa tard, ja que el primer propòsit era arribar al Puigsacalm i baixar cap a Sant Privat d'en Bas, per al vespre tornar en un taxi a Vidrà i recuperar els nostres vehicles. Tot plegat una bona i llarga "butifarra".

La primera marrada ja la fem a la sortida de Vidrà, puix ens trobem amb un càmping bastant nou, creiem que enmig del camí que nosaltres prevèiem que ens portaria en aquell fondal a travessar el riu Ges. Total que seguim per una pista, la qual, donant un llarg tomb, també ens portarà al mateix lloc. En ple esclat tardoral no triguem gaire en distreure'ns fent fotografies. En voler travessar el riu, com que baixa força aigua, renunciem al camí que ens portaria cap el collet de la Fanaiola i la Vila Vella, i tornem cap a la còmoda pista que ens portarà directament cap a Sant Bartomeu

L'ermita de Sant Bartomeu de Covildases. Foto: Josep Blanes

Anant cap a St. Bartomeu de Covildases, cascada del Torrent dels Aigols. Foto: J. Blanes

El raig d'aigua fresca de la Font Tornadissa. Foto: Josep Blanes

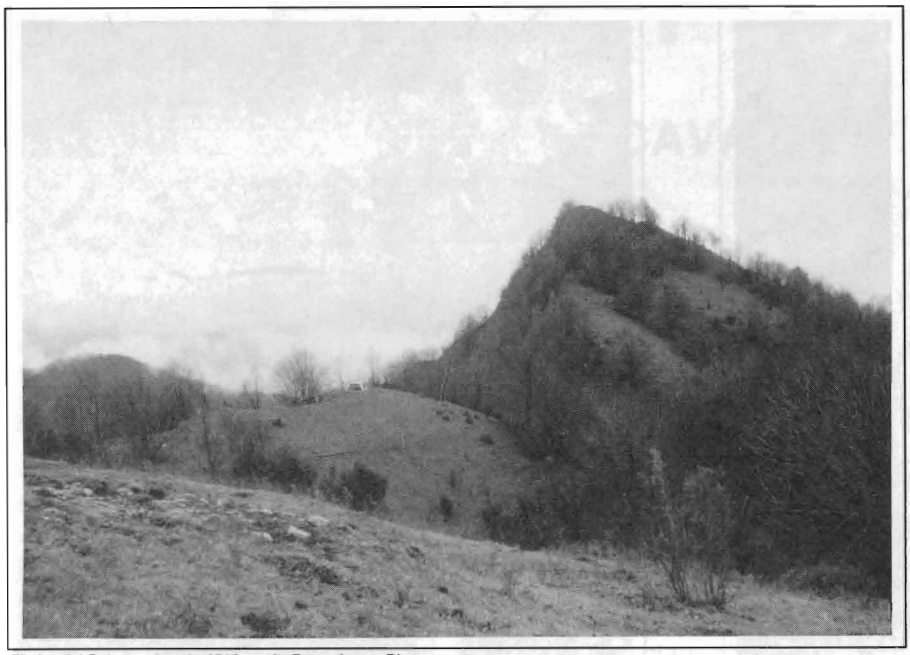
de Covildases.

Aurons amb la fulla vermella, blades entremig del groc i el vermell, trèmols vestits de groc-verdós, el boix, que estava de verd llampant, roures daurats, faigs quasi pelats de fulles d'intens color marrò i que encatifaven bona part de les voreres del camí, i seguiríem així i no acabaríem mai, puix eren tantes les tonalitats dels colors del bosc que ens envoltava que ni ens havíem adonat que el temps s'estava mig aclarint i sols estàvem per captar la fotografia amb el més alt valor cromàtic possible. Però aquella pista no parava de pujar, la qual cosa volia dir que l'excursió continuava,res de tornar enrera i quan seríem dalt ja decidiríem quelcom. Després de deixar de banda les runes del Molí de la Vila i enlairada a l'altre vessant la Vila Vella, seguim paral.lels a la riera de Sant Bartomeu, que discorre pràcticament per un llarg i inclinat rocallís. Cal ressenyar que ja fa estona que estan baixant en direcció contrària els equips de BTT que hem vist el matí a Vidrà i ara, com esperitats baixen coberts de fang cap a l'arribada. Un bonic saltant provinent del Torrent dels Aigols fa que dediquem una bona estona a contemplar-lo, fins que després de llargs retombs de la pista sortim a un extens replà, on a la llunyania es divisa l'ermita de Sant Bartomeu de Covidases i a prop d'ella la masia del mateix nom, junt a una lletgíssima edificació en forma de galliner que trenca l'harmonia d'aquell meravellós paisatge.

Arribant a l'ermita, ens hi aturem força estona i fem fotos a tort i a dret, ja que el contrast entre els prats verds i els arbres vestits de tardor amb l'ermita romànica com a motiu central ens donava una visió d'una bellesa extraordinària. Llàstima que els núvols només deixaven entreveure el sol, puix allò amb un dia clar hagués ratllat el límit de la perfecció paisatgística. Però havíem de marxar, ja que l'horari no perdona i el temps emprat cada vegada era mes llarg.

I seguim per un camí amunt, ample i solcat per petits rierols d'aigua, segurament de la pluja dels dies anteriors , flanquejat pel bosc de faigs, gairebè sense fulles, que són totes a terra i tapissant de color marró els pendents de la muntanya, d'on surten entremig dels grisos troncs de la fageda, gran quantitat de mates de boix. Ens dirigim cap a una altra de les fites del nostre itinerari: la Font Tornadissa. En una ampla fondalada, obaga i sota d'uns faigs, hi surt un doll d'aigua fresca d'aquesta coneguda font. Un altre indret de meravella, que aprofitem per descansar i reagrupar-nos, tot i que no ens hi aturem tot el que haguéssim volgut. I tornem-hi que no ha estat res, amunt s'ha dit cap als Rasos de Manter, i seguint bona estona aquells senders faríem cap a la carena del Puigsacalm, i per fi divisaríem -és una forma de dir-ho - l'altre vessant: la Vall d'en Bas, coberta de núvols, que només alguna clariana fugissera ens permetia de veure: una vall enfonsada als nostres peus.

Aquesta carena on som forma part d'una de les unitats estructurals de la nostra geografia. L'anomenada Serralada Tranversal està forma-

El cim del Puigsacalm, de 1518 m alt. Foto: Josep Blanes

Tota la colla dalt del cim del Puigsacalm. Foto: Josep Blanes

da pels altiplans d'Aiats i Cabrera i les serres de Corb, Finestres, Rocacorba i evidentment aquesta del Puigsacalm. Aquest conjunt de serres forma una espècie de carcassa allargada de NO a SE d'uns vint quilòmetres, que conté en el seu interior la fossa volcànica d'Olot i que és formada per una dovella enfonsada entre les muntanyes del Ripollès, tallades per la falla del Puigsacalm (ara hi som al damunt) i les muntanyes de la Garrotxa. Aquesta falla, origen dels cingles que tenim davant, fou produïda per les pressions orogèniques alpines i que originaren una sèrie de blocs trencats, escalonats entre les plataformes del Cabrerès i la plana litoral de l'Empordà. Un d'aquests graons, el més alt d'aquest conjunt, és la serra del Puigsacalm.

Perdoneu, seguíem caminant, oi? Doncs amunt! Si, però alló no s'acabava mai i el corriol anava flanquejant l'aresta de la carena tot fent zigazagues fins que, com si fos la proa d'un vaixell que s'enfonsa (la falla), aparegué davant nostre el cim del Puigsacalm amb els seus 1518 metres d'alçada . La depressió de la plana d'en Bas -sota nostre- és a una alçada de 500 metres, és a dir, un desnivell de 1000 metres, Déu-n'hi-do! I faltava assolir el cim i tot i que el teníem a l'abast, el pendent final fou francament esgotador.

Prop de les quatre de la tarda, arribàvem al punt culminant de la serra, amb un mar de núvols sota nostre però també amb el cel tapat. Només en algunes curtes aclarides divisaríem entremig dels nuvols el que nosaltres crèiem que seria Joanetes, potser darrera de Els Llancers s'entrelluçaven Aiats i Cabrera i poca cosa més. Evidentment en aquella hora tardana no podíem seguir el previst de baixar cap a Sant Privat d'en Bas, sobretot pel temor de no trobar vehicle per tornar a Vidrà. Calia doncs, si no volíem fer fosc -puix el sol s'amaga ben aviat-, tirar enrera ràpid, desfent el camí de l'anada i ni tan sols aturarnos a dinar, tot i que el portavem al damunt !...I per acabar-ho d'adobar, de tant en tant s'escapen gotes de pluja! Passem avia i deixem enrera Rasos de Manter, Font Tornadissa, Sant Bartomeu i passem pel Molí de la Vila i comença a fosquejar quan creuem el pont del riu Ges i recordant que abans havíem utilitzat un trajecte molt llarg per sortir de Vidrà donant el tomb per la pista, ara calia pujar pel que nosaltres crèiem que era el camí bo. I pensat i fet, a les fosques i quasi a les palpentes encetem un camí entremig del bosc i que després d'una llarga estona, les primeres llums del poble ens confirmaren l'encert d'escollir aquella drecera. Sortiríem per un lateral camuflat, prop d'una serradora, en el mateix camí del càmping que al matí no havíem sabut trobar. Són les set de la tarda i ens posem a "dinar" a la llum d'un fanal públic davant l'Ajuntament, on teníem els vehicles, després de set hores i mitja de camí.

Una excursió francament recomanable per a tothom que vulgui fruir de l'espectacle tardoral del bosc caducifoli, i cal fer-la no més enllà de la primera setmana de Novembre per arribar al zenit del color. Donada la llargada de l'itinerari cal sortir ben aviat - no com nosaltres - puix el dia és curt i de seguida es fa fosc. Segurament per la tardor del 94 i escurçant l'itinerari o sortint d'un lloc més proper, també es podrà fer una altra sortida del cicle "Coneguem Catalunya".

JOSEP BLANES
Tardor de 1993

ATEMPTAT ECOLOGIC A LES COSTES DEL GARRAF?

Fa uns mesos, la meva filla Elisenda va arribar a casa dient-me: "Mare, hi ha un munt d'algues a la sorra". L'endemà, encuriosida, pensant-me que trobaria l'alga de la meva vida que em llençaria a la fama, vaig anar amb delit cap a la platja de Ribes Roges i quina no fou la meva sorpresa quan vaig veure muntanyes impactants de rizomes de gallots (**Posidonia oceanica**).

La primera reflexió que se'm va acudir fou recordar el cicle d'aquesta planta. La posidònia renova les fulles cada tardor, recordant-nos la similitud amb els arbres caducifolis que deixen anar les fulles en aquesta època. Les fulles d'aquesta planta queden acumulades a la platja i la protegeixen de l'erosió de les onades. Però quantes fulles hi havia? Sincerament, poques.

Remenant per les muntanyes de rizomes, en veiérem alguns fins i tot amb fulles vives i d'altres carents d'aquests òrgans. Els rizomes de la posidònia són de dos tipus: uns d'horitzontals (plagiotrops), a partir dels quals neixen unes arrels que fixen la planta i el substracte i d'altres de verticals (ortotrops) que creixen més lentament que els horitzontals. Als extrems d'aquests eixos verticals es desenvolupen les fulles agrupades en feixos de 4-8. Són acintades, de 40-80 cm de longitud per 5-9 mm d'amplada.

L'entrellaçat dels rizomes i fulles constitueixen un nus formidable per al sediment. I aquest conjunt extremadament sòlid es coneix amb el nom de mata. El creixement de la mata és molt lent. S'ha calculat que pot avançar 1 m per segle.

La degradació dels herbeis de posidònia pot ser deguda als efectes naturals (animals que es mengen les fulles, hidrodinamisme, autopol.lució) o bé d'origen humà, com la contaminació de l'aigua, el fondeig massiu de les embarcacions, la pesca per arrossegament o bé impactes directes per la construcció de ports.

Es probable que cap dels casos assenyalats tingui res a veure amb l'aparició dels rizomes a la platja, però sí que pensem que les extraccions de sorra fetes en les proximitats dels herbeis de posidònia puguin haver ocasionat, per canvis en el sediment, la trobada d'aquests nombrosos rizomes apareguts a la platja de Ribes Roges, fenomen que, per altra banda, no havíem observat en anys anteriors. També un altre resultat negatiu sobre l'herbei serà la terbolesa de l'aigua provocada per l'extracció de la sorra, que impedeix el pas de la llum a les fulles i dificulta que aquestes puguin desenvolupar-se amb normalitat.

Segons l'informe del MOPTMA, l'extracció de la sorra es va efectuar de forma correcta, però els rizomes dels gallots foren un fidel testimoni d'una defectuosa actuació.

Qui té raó? Què haurem d'exigir? El Consell local del Medi Ambient de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú sol.licitarà als organismes corresponents un estudi de l'estat en què han quedat les praderies de posidònia i una avaluació dels danys ocasionats per aquest projecte. Serem escoltats?

Fins quan la natura haurà d'aguantar les agressions?

Avui és la posidònia, oasi de vida marina, demà l'autopista que ens malmet el poc paisatge suposadament verge que ens queda a la comarca, i passat demà, a qui li tocarà?

M. Carme Barceló i Martí

Muntanyes de rizomes de 'gallots' a la platja de Ribes Roges. Foto: M. Carme Barceló

Temes Vilanovins

EL PAISATGE ALS MUSEUS DE VILANOVA I LA GELTRU

Autor: Roig i Soler, Joan (Barcelona 1852 - 1909)

De Roig i Soler hi ha dues obres de petit format al Museu del Castell de la Geltrú; porten per títol: "Carrer" i "Rentadores", totes dues són fetes en la tècnica de l'oli sobre fusta. La que s'anomena "Rentadores" (13,5 x 20) fou realitzada cap al 1885 a Camprodon. Es una obra feta amb molta pasta pictòrica i són interessants els reflexos de l'aigua i les diferents tonalitats de les pedres. Es creu que les figures foren incorporades un cop acabat el quadre. Entre les moltes viles en què Roig i Soler va pintar, ocupa un lloc destacat Camprodon per les diferents campanyes que el pintor va realitzar en aquesta vila. Les obres de petit format de Roig i Soler són una part important del seu treball pictòric.

Roig i Soler, tot i havent nascut a Barcelona, es pot considerar com un pintor sitgetà, ja que la seva família era de Sitges i el propi pintor va viure bona part de la seva vida en aquesta vila. Fou un pintor paisatgista i dintre d'aquest gènere destaquen les seves marines; les platges de Sitges, Vilanova i altres indrets de Catalunya foren l'escenari de les seves composicions.

Es considerat com el creador de l'escola Luminista o escola de Ponent pel tractament que feia de la llum en les seves obres. L'inici d'aquesta escola es considera a l'entorn del 1878, any en què Roig i Soler passa a residir a Sitges. Amb motiu de l'Exposició Regional de Vilanova i la Geltrú el 1882, es parla d'aquesta escola pictòrica per la participació de Mas i Fondevila i Roig i Soler en aquesta mostra.

L'extensa obra de Roig i Soler està molt repartida. Obres seves figuren a les col.leccions de les cases reials de Bèlgica, Baviera, Holanda, Dinamarca i Liechtenstein, a diversos museus espanyols i nombroses col.leccions particulars de dins i fora de l'estat espanyol.

Josep M. Also

"Rentadores", de Joan Roig i Soler. Museu del Castell de la Geltrú.

El "hobby" d'aquesta tardor

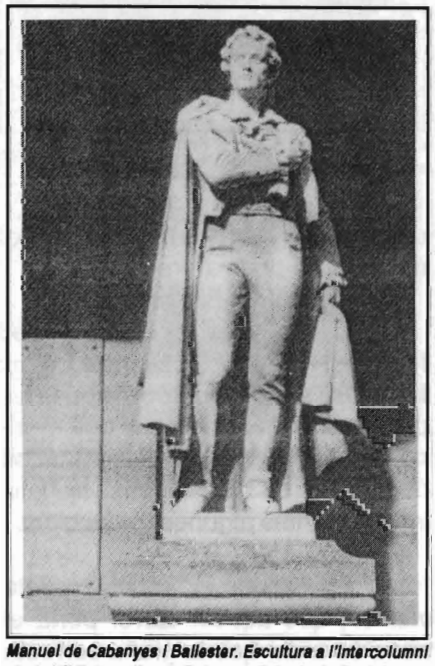
ELS CABANYES I ELS PAGESOS DEL CARRER DEL POETA MANUEL DE CABANYES

LA NISSAGA DELS CABANYES

L'iniciador de la nissaga dels Cabanyes a Vilanova fou Llorenç de Cabanyes i Bret, que era Cabaler i procedia del Mas Cabanyes de la Vila d'Argentona, al Maresme, i per això els Cabanyes de Vilanova, segons J. Camps i Arboix a "Les cases pairals catalanes", familiarment tenen molt a veure amb els Cabanyes d'Argentona, i es pot constatar que des de l'any 1445 o abans i fins a l'any 1922 en què va ser venut el casal d'Argentona, havien passat divuit generacions d'aquesta família.

El qui va construir la casa pairal a Vilanova i la masia als afores fou el segon d'aquesta nissaga a Vilanova, era Llorenç de Cabanyes i Fuster, que ja havia nascut a Vilanova. El mas el construí al final del segle XVIII, en uns terrenys on ja hi havia una vella masia, la masia Parellada; per això aquesta masia també se la coneix per la masia Parellada, ja que els mateixos Cabanyes anomenaven així la nova construcció. (El significat de 'parellada' -segons la G.E.Catalana- equival a una antiga mesura superficial agrària pròpia del Principat de Catalunya; era anomenada també 'bovada' i equivalia a l'extensió de terra que podia llaurar una parella de bous en un dia).

Llorenç de Cabanyes i Fuster es casà amb Caterina Ballester i Alegret, que era la Pubilla de la masia de Carro; tots dos foren els pares de Manuel de Cabanyes i Ballester, el nostre poeta, i que junt amb els seus germans representaven la tercera generació. Fill d'un germà del poeta fou el pintor i literat

Manuel de Cabanyes i Ballester. Escultura a l'intercolumni de la Biblioteca-Museu Balaguer. Foto Arxiu Farriol.

Llorenç de Cabanyes i Olzinelles; aquest fou el pare del reconegut pintor contemporani Alexandre de Cabanyes i Marquès (1877-1972), que molts de nosaltres recordem; i finalment el seu fill Joaquim de Cabanyes i Ricart (nebot de l'homenatjat aquests últims mesos a Vilanova, Enric C. Ricart), el qual representa la sisena i última generació amb més de 200 anys a Vilanova de la nissaga dels Cabanyes.

Fou durant la tercera generació que nasqué Manuel de Cabanyes i Ballester (1808-1833) a Vilanova, a la casa pairal de la família a la plaça de les Cols, cantonada carrer Comerç, tal com ens ho recorda una làpida col.locada allà l'any 1890. Tot i que va tenir una vida molt breu (25 anys), ens llegà

Masia d'en Cabanyes, antigament Masia Parellada. Foto: Josep Blanes

L'avi del Pau Albà, que en la seva joventut visquè els fets esmentats.

una mostra del seu saber en el camp de la poesia pre-romàntica.

L'obra més coneguda d'ell fou, sens dubte, "Preludios de mi lira" (1833), recull de dotze poemes publicats el mateix any en què moriria. Altres obres seves són "Cántica nupcial" (1833) i alguns treballs inèdits i també algunes traduccions.

Es doncs d'aquest poeta vilanoví que aquest carrer porta el nom, és a dir, que la grafia correcta d'aquest és "carrer del poeta Manuel de Cabanyes", tal com li fou atorgat l'any 1857, en un acord municipal del dia 17 de març, i seva és l'estàtua a l'intercolumni de la Biblioteca-Museu Balaguer (1890), feta amb pedra d'Alacant.

Actualment la masia i els seus voltants són patrimoni del poble de Vilanova, per haver-los adquirit l'ajuntament l'any 1975.

ELS PAGESOS DEL CARRER POETA MANUEL DE CABANYES

A hores d'ara el carrer Poeta Manuel de Cabanyes deu ser el que té més representativitat en la pagesia vilanovina. Pot fer unes cinc dècades, en l'època daurada de la nostra descoberta de la ciutat, carrer a carrer i ampliant cada vegada més el cercle respecte a la nostra llar, tots els carrers de Vilanova tenien una o més famílies pageses, amb l'entrada a la casa per un portal de mig punt o de ferradura i que la modernització dels habitatges ha anat suprimint, i en l'aspecte humà el pas dels anys ha aclarit la gent pagesa que hi vivia.

Tornant al carrer del Poeta Manuel de Cabanyes, deu tenir bons aires agrícoles ja que conserva el mateix nombre de famílies pageses (quatre) que tenia temps ha, però amb canvis generacionals.

Les quatre famílies pageses actuals són de sobra conegudes a Vilanova; són la família Pinyol de cal "Baró", les dues famílies Sendra, i la família Albà, de renom "Tallaferro". (1)

Quan entrem en les seves cases o en la de qualsevol altre pagès, ens adonem que el terra que trepitgem és buit, això vol dir que estem a sobre dels antics cups i tines que en un altre temps eren destinats a rebre la verema per transformar-la en vi. Tot això era abans de l'any 1962, data en què es va construir el Celler Cooperatiu de Vilanova. Les suors i l'esforç econòmic que va representar el buidar el terra (que moltes vegades ho feien els propis pagesos), només ho saben ells i qui sap si han servit prou anys per compensar els esforços o s'han abandonat sense amortitzar la inversió.

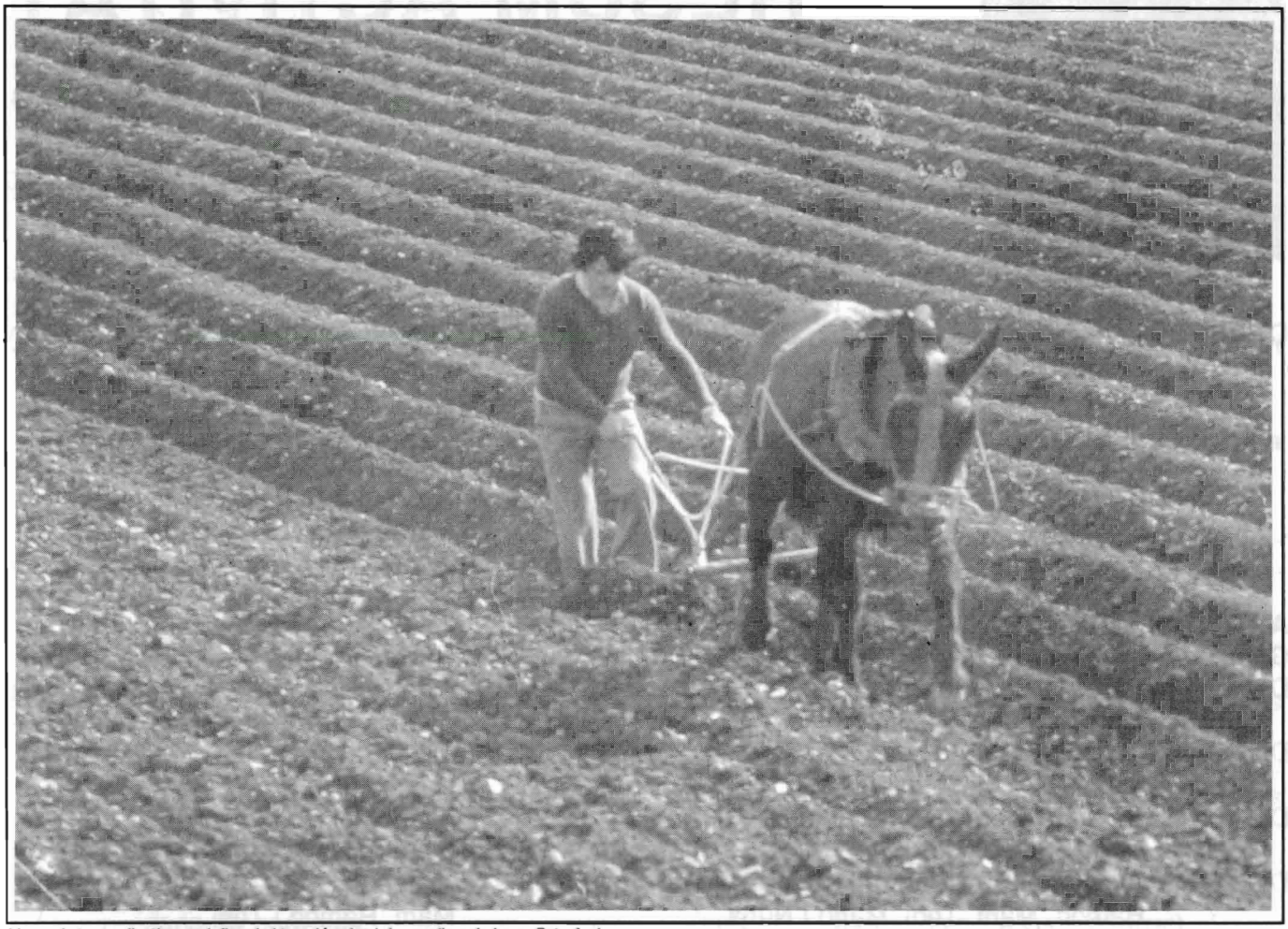
A sobre d'aquests cups, hi tenien la maquinària que els nous corrents anaven introduïnt: la màquina de segar, la de sulfatar, l'arada... L'arada, amb aquell mànec que se'n deia "esteve" i que era la guia per llaurar dret darrera l'animal; es llaurava amb aquell fer tranquil i reposat del pas de l'animal i del pagès, molts d'ells embolicats amb la faixa que servia també de magatzem per portar-hi la petaca que el permetés preparar una cigarreta. Aquell pagès també sabia que tenia tot el dia per llaurar aquell camp d'un jornal (3333 metres). Tot això s'ha acabat, ha donat pas al tractor, més còmode, sí, amb aire condicionat i música si cal i arrossegant unes eines que fan molta feina, però que al ritme d'avui han d'acabar aviat una feina per anar cap a una altra.

El conreu que practiquen aquests quatre pagesos del carrer Poeta Manuel de Cabanyes (que, per cert, estan lligades familiarment), s'ha diversificat, i si dos continuen el conreu tradicional de la vinya (l'Albà i el Pinyol), els altres (que són els germans Sendra) s'han passat al conreu de l'hortalissa a gran escala i amb grans hivernacles que els permet d'avançar-se a la producció dels conreus en ambients naturals.

A tots ells els uneix, però, una problemàtica comuna i general en la pagesia: és el total abandona-

El conreu de la terra ara es fa llaurant amb tractor i protegint-lo amb hivernacles, com els de la família Sendra. Foto: Joan Ll. Sivil·l

Llaurar la terra a l'antiga, amb l'arada i tracció animal de cavalls o de bous. Foto Arxiu.

ment, per part de les administracions, davant la invasió dels productes agrícoles estrangers que hi ha als nostres mercats.

La terra és mare de tots els humans, però a molts pagesos els resulta insuficient per la dedicació que li tenen, fins i tot l'administració els fa ofertes econòmiques si abandonen el cultiu i deixen la terra erma.

Si aquesta situació s'allarga, si l'administració continua amb aquesta política envers l'agricultura, els pagesos aniran plegant i jubilant-se i a Vilanova ens quedarem sense pagesos i el carrer del Poeta Manuel de Cabanyes, que actualment té quatre famílies pageses, potser serà l'últim carrer a quedar-se sense pagès, però el dia que finalment l'últim també es jubili, es podrà fer constar en una làpida commemorativa: "Aquí hi visquè l'últim pagès de Vilanova".

(1) **El perquè de "Tallaferro"**

Cap als anys 1850-1855, a dos avantpassats del Sr. Pau Albà, concretament l'avi i el besavi, els passà un fet que provocà aquest renom:

Estant-se al corral del Mirall (Cubelles) un dia pare i fill, encara jove, van anar a cobrar a Albinyana l'import de la venda del vi i les terres que hi tenien. Quan tornaven a casa amb el carro, amb vela i estorats pels costats per protegir-se de la intempèrie, i amb la bossa plena de diners, quan eren a la vista de Cunit i ja al capvespre, els sortiren al pas dos saltamarges armats amb ganivets d'una **fulla** de pam i els demanaren els **diners** que duien.

El pare saltà del carro amb una destral a la mà i els plantà cara. La sort va fer que el primer cop de destral que donà va anar a topar amb el ganivet del més decidit i en va fer saltar un tros. El lladregot, en veure's desarmat, arrencà a córrer i l'altre, veient que anaven maldades, cames ajudeu-me a fugir!

Quan va explicar als del poble de Cubelles el que havia succeït, aquells no s'hi pensaren gaire d'anomenar-lo, per sempre més, el "Tallaferro".

Joan Lluís Sivill

Bibliografia:

-G.E. Catalana, vol. núm. 4.
-**Vilanova i la Geltrú: Imatges de la ciutat i comarca**, A. Virella i Bloda, I.E.P., desembre de 1987.
-**Els carrers de Vilanova i la Geltrú**, vol. 2, "De l'Edat Mitjana a les Guerres Carlines", A. Castells, J. Sabater i J. Virella, Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, 1988.
-Suplement dominical d'"El Correo Catalan", 1975.

Grup Espeleològic Talaia

RESUM ACTIVITAT DE L'ANY 1993

CURSETS

. Xerrades tècniques de primers auxilis i socorrisme en muntanya.
Dies: 4, 5, 11 i 12 de març
. Curset de perfeccionament tècnic.
Dies: 3 i 4 d'abril
. V Curset d'Iniciació a l'Espeleologia
Dies: 2 de novembre a 17 de desembre

ACTIVITAT - EXPLORACIONS

Gener

Dia 3 : Paret Talaia (Garraf)
Mam i Eva

Dia 10: Avenc Gies i Fragata (Garraf)
Mam, Eva, Mago i Núria

Dia 10: Parets d'Olèrdola (Garraf)
Joan, Jaume i Jordi

Dia 16: Avenc del Bruc (Garraf)
Ramon, Mam, Toni, Mago i Núria

Dia 24 : Paret Talaia (Garraf)
Mam i Núria

Dia 30 : Avenc del Penya-segat
Mam i Mago

Febrer

Dia 7 : Prospecció d'una primera al Garraf
Mago, Ramon, Ramon Casas, Mercè, Toni, Magda, Vicenç, Maria i Núria

Dia 12 : Avenc del Penya-segat
Mago

Dies 13-14: Avenc de l'Esquerrà
(via Anna M. Pallejà)
Col.lectiva amb la U.E.S. (Sabadell) i ESPEMO (Morella)
UES : Manel, David, Mireia, Teresa, Arroyos i Albert
ESPEMO: Xavi i Jaume
G.E.T.: Mam, Mago, Toni, Jordi, Ramon i Núria

Dia 22 : Parets de la Facu (Garraf)
Ramon i Núria

Març

Dia 13 : Avenc de la Ferla (Garraf)
Mam, Toni, Mago, Ramon i Núria

Dia 21 : Avenc del Llamp (Garraf)
Mam i Mia

Dia 27 : Avencs del Bruc i d'en Pere (Garraf)
Ramon i Núria

Abril

Dies 3-4: Paret Talaia
Curset de Perfeccionament tècnic
Mam, Mago, Vicenç, Ferran, Toni, Jaume, Mia, Ramon, Núria i Susi (SIE-Prat)

Dies 8-12: Ilaminako Ateak (Navarra-Isaba)
Recerca: Mam, Mago, Nando, Toni, Magda, Vicenç, Maria, Ramon i Núria

Dia 18 : Avencs de l'Asensi, Lluís Solà i Passant (Garraf)
Ramon i Nuría

Dia 24 : Avenc del Mall (Garraf)
Mam i Toni

Dia 25 : Avenc del Bruc (Garraf)
Mam, Ramon i Toni
Avenc del Ginebró (Garraf)
Mam, Maria, Toni i Núria

Maig

Dies 31-1-2 Avenc Ormazorreta Leizea II (Navarra)
Mam, Toni, Mago i Ramon

Dia 15 : Avenc del Geòleg (Ordal)
1r. Curset d'Espeleologia de l'E.C.E.
Mam

Dia 16 : Avenc dels Esquirols (Ordal)
Mam i Pere (Cornellà)

Dies 29-30: Grallera d'Alsamora i Grallera de Corones (Montsec d'Ares)
Col.lectiva GET - UES (Sabadell)
GET : Mam, Mago, Ramon i Núria
UES : Mireia, Manel, Teresa i 3 més

Dia 31 : Avenc del Mall (Garraf)
Mam i Mia

Juny

Dia 5 : Avenc del Bruc (Garraf)
Mago

Dia 20 : Avenc de l'Esquerrà (via Rat-Penat)
Mago, Ramon i Núria

Dia 27 : Avenc del Penya-segat (Garraf)
Mam i Mago

Juliol

Dies 3-4: Grallera Gran del Corralot (Via del llac i bivac). Montsec d'Ares.
Toni, Mago, Ramon i Núria

Dia 18 : Avenc dels Esquirols (Ordal)
Mago, Mam, Ferran

Dia 25: Avec de l'Esquerrà (Via Rat-Penat)
Mam, Toni, Nando, Ramon i Núria

Agost

30-7 / 7-8 Expedició Espeleològica ILLAMINA-KO ATEAK, Navarra '93.
Portadors: Tole,Toni C., Jaume, Angel,Blanca,Lluís,Jordi,Manel,Marcel.lina,Jani,Jesús,Andreu,Lurdes,Joan,Mago i Núria.
Equip superfície: Ferran, Vicenç i Magda.
Expedicionaris: Mam, Toni M., Ramon, Xavi (grup ESPEMO-Morella) i "Tomas and Company" (els tres companyus txecs de Praga).

Dies 14-15: Cigalera de l'Obaga de Bateran (Pallars Sobirà).
Avenc obturat pel gel, a -70 mp.
Mam, Mago, Ferran, Vicenç, Ramon i Núria

Dia 22 : Barranc de l'Infern, Barranc de Sant Pere Inferior (Pallars Jussà). Descens de barrancs.
Toni, Magda, Vicenç, Mago, Ramon i Núria.

Setembre

Dies 11-12:Barranco del Chardal (Osca).
Descens de Barrancs.
Toni, Magda, Mago, Ramon i Núria

Dia 19 : Avencs dels Topògrafs, l'Averdor i l'Arcada Gran (Ordal)
Mago i Mam

Dia 25 : Avenc dels Esquirols (Ordal)
Mago

Dia 26 : Barranc de l'Escanell (Berguedà).
Descens de Barrancs
Ramon, Toni, Magda, Mago, Gonzalo, Andreu, Lurdes i Núria.

Octubre

Dia 10 : Avenc de l'Averdor (Ordal)
Preparació de l'avenc (curset)
Mam, Mago, Ramon i Núria

Dia 12 : Parets d'Olivella
S'obre i es neteja un camí d'accés.
Mam, Mago, Ramon i Núria.

Dia 16 : Parets d'Olivella
Es comença a intal.lar la paret.
Eva, Mam, Ramon, Joan, Ariadna, Teresa.

Dia 17 : Parets d'Olivella
Equipament per al curset
Ramon i Núria.
Avenc dels Llambrics (Garraf)
Isidre, Salvador i Francisco.

Dia 23: Parets d'Olivella
Instal.lació i equipament
Ferran, Núria, Andreu, Joan, Jaume i Ramon

Dia 24: Avenc de l'Averdor (Ordal)
Equipament per al curset
Isidre, Salvador, Mago, Ramon i Núria

Novembre V Curset Iniciació a l'Espeleologia

Dia 7 : Parets d'Olivella
Cursetistes: Andreu,Lurdes,Susagna,Isaac,Laura,Imma,Carles,Salvador,Adolfo i Eva.
Monitors: Joan, Ramon, Mago, Mam, Núria i Jaume.

Dia 13-14: Avencs de l'Averdor i dels Esquirols (Ordal)
Cursetistes: Salvador,Adolfo,Carles, Isaac,Laura,Andreu,Lurdes,Susagna i Eva.
Monitors: Mam,Joan,Mago,Ferran,Ramon i Núria.

Dia 21 : Avenc d'en Passant (Garraf)
Cursetistes: Eva, Susagna i Salvador
Monitors: Mam i Jaume
Avenc de l'Asensi (Garraf)
Cursetistes: Lurdes,Andreu,Isaac i Adolfo
Monitors: Joan, Mago i Ferran

Dia 27-28: Cova Fou de Bor (Cerdanya)
Cursetistes: Andreu,Lurdes,Laura, Isaac,Susagna,Salvador,Adolfo i Eva.
Monitors: Mam, Mago, Joan i Manolo

Desembre

Dies 11-12:Grallera Gran del Corralot (Montsec d'Ares). Via del Llac
Cursetistes: Andreu,Lurdes,Laura i Adolfo.
Monitors: Mam i Mago
Via del Primer Dia
Cursetistes: Eva, Salvador i Susagna
Monitors: Ramon i Núria

NOTA: Val a dir que això és un resum de l'activitat i que s'han realitzat altres sortides, tant per localitzar pous com per explorar-los, però que les inclemències del temps han impedit dur a terme. També hi ha constància d'altres sortides de membres del GET que ha estat impossible detallar pel fet de no haver-ne fet full de sortida.

Grup d'Escalada i alta muntanya

REFLEXIÓ

Avui estic cansat, ja que hem tingut uns dies d'activitat: hem escalat parets de difícils rutes i jugat amb l'equilibri i la tècnica pujant totxos per itineraris extrems; una jornada de descans no va del tot malament.

Assegut davant el quadern de notes, amb música de fons i tot analitzant què hem escalat i les caigudes que hem sofert, em tomben pel pensament coses que he pogut realitzar i d'altres que encara no són fets per a mi.

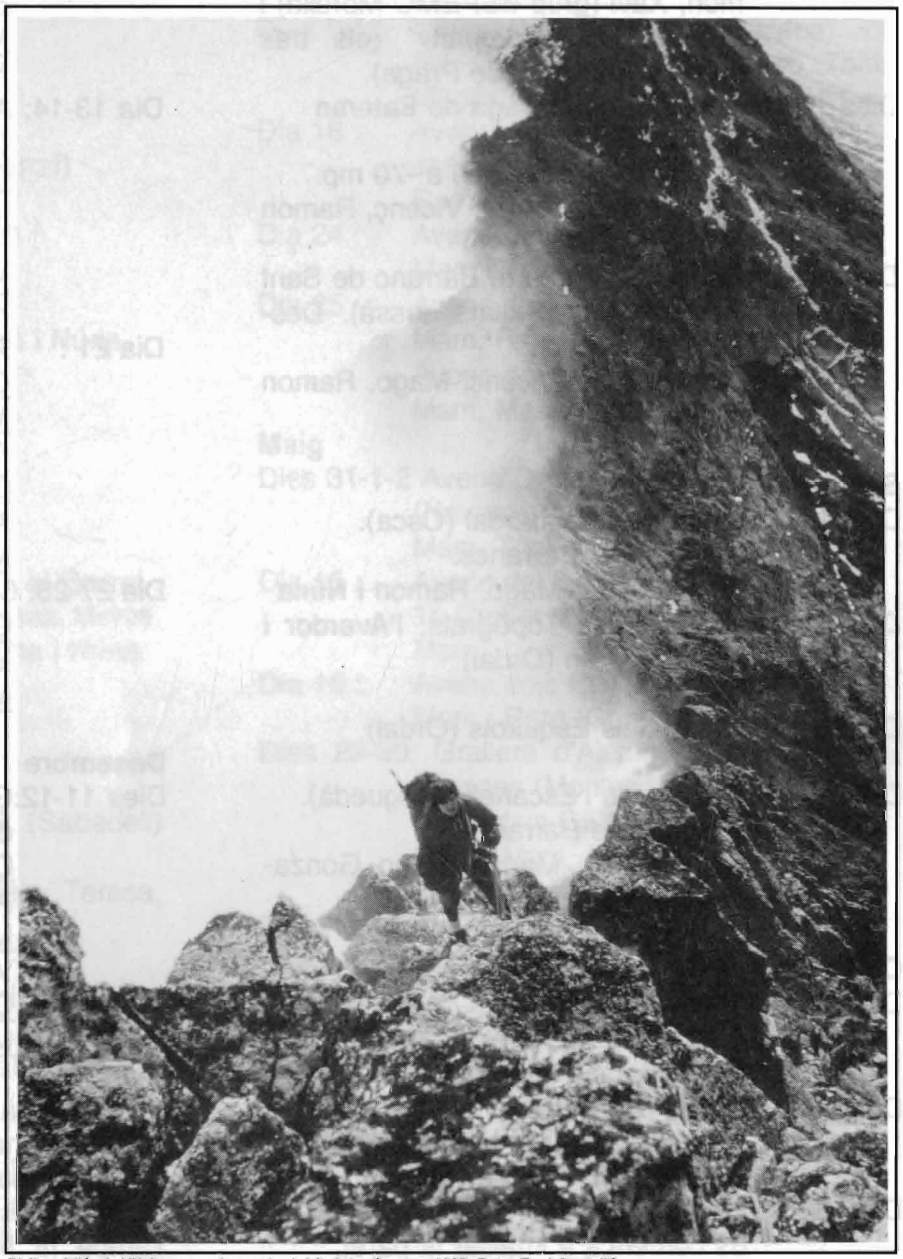
Faig un racó entre totes i passen pel meu cap com si fossin ara i aquí molts i molts records, persones, amics, cims, parets, patiments, alegries, victòries i moments de joia, plors i records de tragèdies, tots ells fruit del que ja és història, d'allò que des que tenia tretze anys he viscut en el món de la muntanya.

Cansat però content, ja que quasi bé en sortiria un llibre per dir tot el que caldria de la història del G.E.A.M. per tal de resumir totes les vies, escalades, els cims assolits, els cursets realitzats i les aventures viscudes, les experiències que ens ha donat el nostre interès comú per aquest esport que alguns volen convertir en un ofici trencant moltes vegades allò que entre tots representàvem.

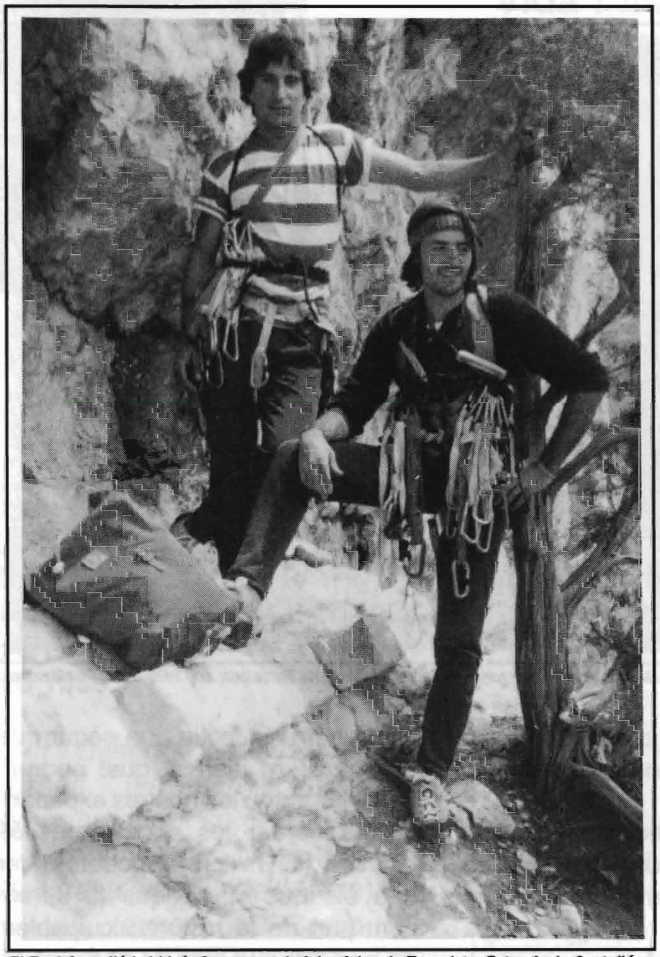
Es clar, l'any 1994 ja en farà 25 que una colla de vailets i una colla de veterans de l'A.E.Talaia fundàvem el G.E.A.M. després d'uns anys d'anomenar-nos W.K.C., nom primitiu dels que ara fa tants anys varen ésser els nostres mestres en el món de les parets; ells ens varen ensenyar tot el que sabien, la tècnica i l'esperit dels muntanyencs, els nostres mestres ens donaren els consells i ens feren partíceps de les seves experiències, tot i que alguns ens veien com unes desferres i no tenien fe en nosaltres; poc es pensaven de què seríem capaços, aquella generació de noiets esbojarrats que els fèiem anar de bòlit amb els nostres jocs per l'antic local social.

Penso que és ben clar que el G.E.A.M. ha representat una revolució dins l'A.E.Talaia, una revolució normal i lògica donada per la incorporació de sang jove, que va lluitar amb força i va reivindicar el seu espai dins el muntanyisme vilanoví.

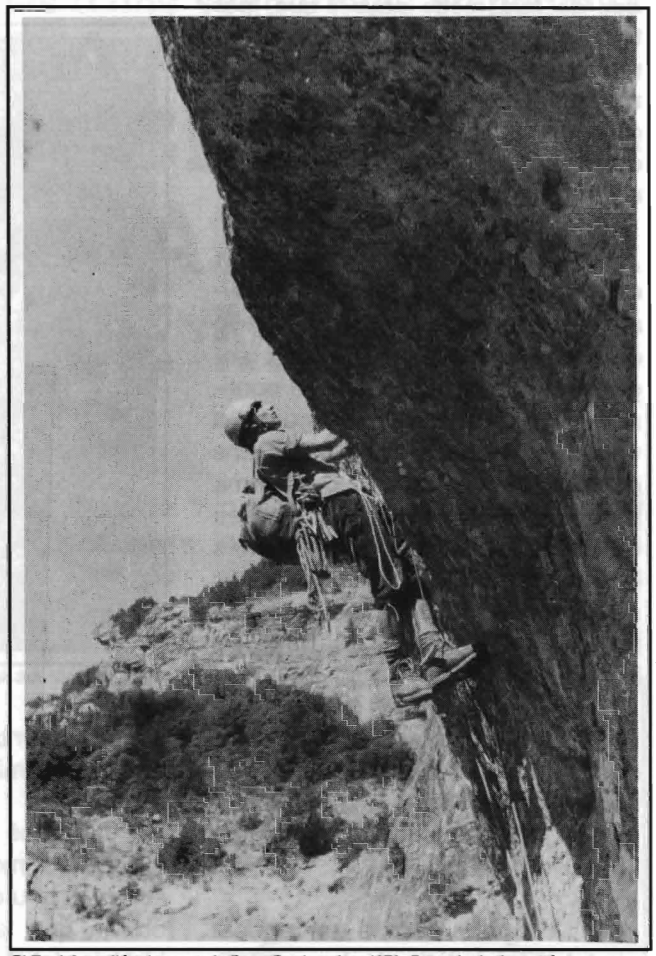
De fet crec que ho aconseguírem, i prova d'això és que membres del G.E.A.M. han atacat algunes de les muntanyes més importants del món, que membres del G.E.A.M. han fet història en assolir vies d'escalada que no es repetien

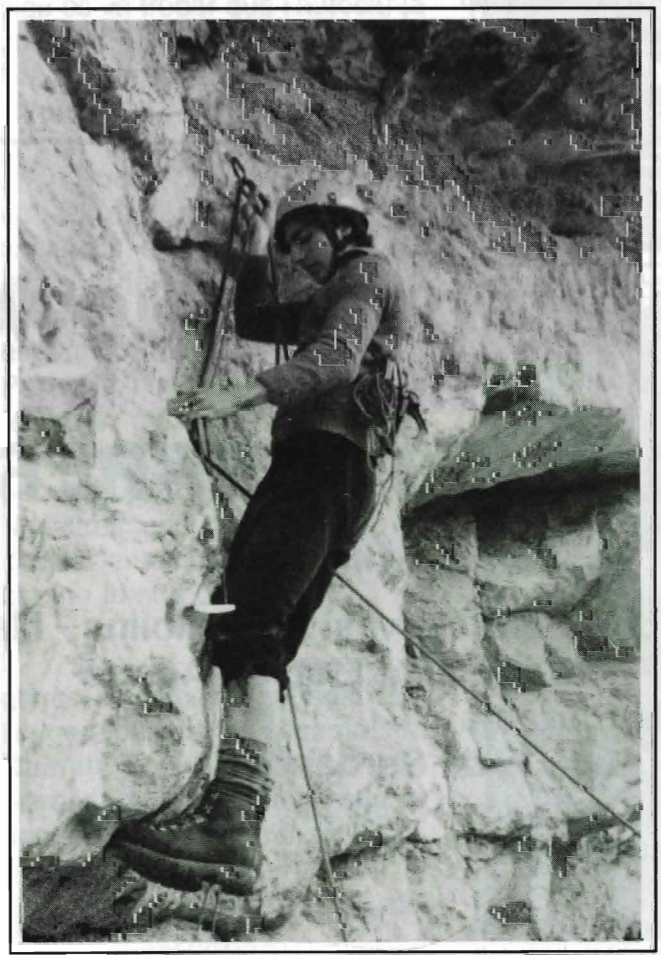
El Pep Ollé, de Vilafranca, a la cresta del Cabrioulès, any 1985. Foto: Toni Castelló

El Toni Castelló i el Lluís Carrasco a la falsa feixa de Terradets. Foto: Arxiu Castelló

El Toni Castelló a la paret de Roca Regina. Any 1972. Foto: Arxiu Castelló

El Toni Castelló a la via "Vecha" de la paret de la Talaia l'any 1969. Foto: Arxiu Castelló

Pedraforca. L'Angel Vedo i el Manel Muñoz dalt del cim del Calderer. Foto: Toni Castelló.

des de feia molts anys i que, per tant, som part de la història de la nostra entitat i que representem el moviment alpinista d'elit de la nostra comarca, i que hem portat el nom de Vilanova i la Geltrú i de la Talaia arreu del món.

Ara, quan farà 25 anys, ens cal encara seguir endavant, continuar fent la nostra tasca, donar tot allò que tenim perquè el G.E.A.M. segueixi a primera fila, hem de continuar fent de mestres, de guies, a vegades de crítics, encara que ens dolgui, ja que és l'únic sistema perquè segueixin millorant les bases del futur. Nosaltres som fruit d'unes ensenyances que vàrem rebre. Estic segur que els nostres mestres varen fer tot el que podien, nosaltres no hem de ser menys.

El Toni Castelló dalt del Cavall Bernat amb els companys Santacana i Pérez, de Barcelona, any 1970. Foto: Pau Montaner

Després d'aquesta reflexió, queda ben clar que som allò que hem volgut, tot i que a cops incompresos, tots han d'admetre quina és la realitat.

M'agrada també en aquest punt tan anecdòtic de les nostres vivències, tenir un record per a tots aquells companys que en el decurs d'aquests anys ens han deixat i amb els quals havíem compartit tants moments de joia. Sigui per a ells el meu millor homenatge.

També un record per a tots els qui, per motius diversos, no han seguit al peu del canó, però que no oblidin que també són part de la història del G.E.A.M.

Potser el 94, celebrant el 25 aniversari del G.E.A.M., sigui un bon moment per retrobar-nos en algun acte col.lectiu que segur que organitzarem i en el qual podrem posar en comú les nostres experiències, recordar les escalades més difícils i les millors anècdotes, car tots els que segur que hi serem som part de la història, 'culpables' en part del que avui és el G.E.A.M.

EL 94 US ESPEREM A TOTS!

Toni Castelló

30 de gener de 1994

6ª CAMINADA POPULAR DE VILANOVA

VILANOVA-MAS DE L'ESQUERRER

Plaça de la Sardana - Molí de l'Escardó - Sant Gervasi - Els Molins - Mas de l'Esquerrer - Platja Llarga - Racó de Santa Llúcia - Adarró - Plaça de la Sardana
(Final amb piscolabis i Audició de Sardanes)

Inscripcions i informació al local social

No oblideu aquesta data!

Vida i miracles d'uns senderistes empedreïts

DE L'ANOIA AL BAIX CINCA

BELLPRAT-STA.MARGARIDA DE MONTBUI

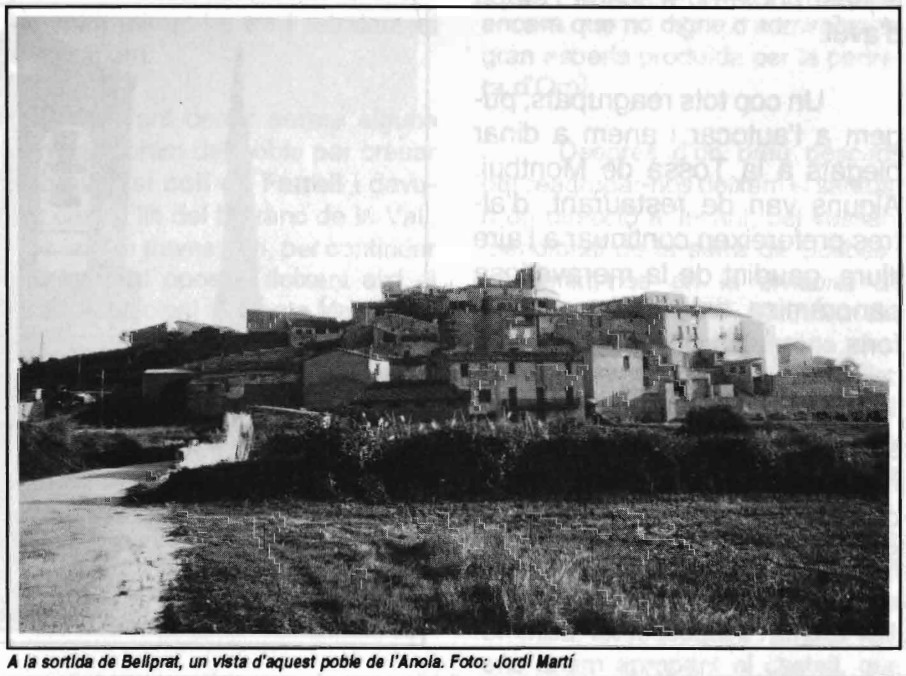
1ª Etapa: BELLPRAT-CASTELL DE QUERALT-COLL DE TRES SERRES-SANTA MARGARIDA DE MONTBUI (18 km); 90 participants, 26 de setembre de 1993

Després de quasi quatre mesos, els senderistes ens retrobàrem per començar el GR-7-2, que ens portarà des de Bellprat (comarca de l'Anoia) fins a les terres del Camp de Tarragona (La Mussara). Tots molt contents sortírem de Vilanova a les 7 del matí, tot i que algú es va trobar que l'autocar ja era fora i va haver d'anar en taxi fins a Vilafranca... Bon començament!

Durant el viatge tothom volia explicar les seves vacances, uns cap a França, els altres a Itàlia... Esmorzar a La Llacuna i cap a Bellprat, on ens esperava la Montserrat Cabutí. Per cert, que no ens vàrem recordar d'ella fins al vespre quan ens va trucar per telèfon per preguntar què havia passat! Nosaltres ens disculpàrem; un descuit lamentable que esperem que no torni a passar.

L'etapa no presentava gaires esforços. D'entrada, una lleugera pujada fins al **castell de Queralt**, poc a poquet, ja que per ser principi de temporada es notava la falta d'entrenament.

Arribem a les restes del castell de Queralt i de l'**església de Sant Cristòfor**. Reagrupament. Deixem aquest punt i seguim una pista, més endavant passem per uns camps llaurats i anem a trobar una altra vegada la pista en un punt en què la creuem i anem per la del mig,

A la sortida de Bellprat, un vista d'aquest poble de l'Anoia. Foto: Jordi Martí

Un bassal al mig del camí a prop del castell de Queralt. Foto: Jordi Martí

des d'on es contempla una meravellosa panoràmica de les muntanyes de Montserrat.

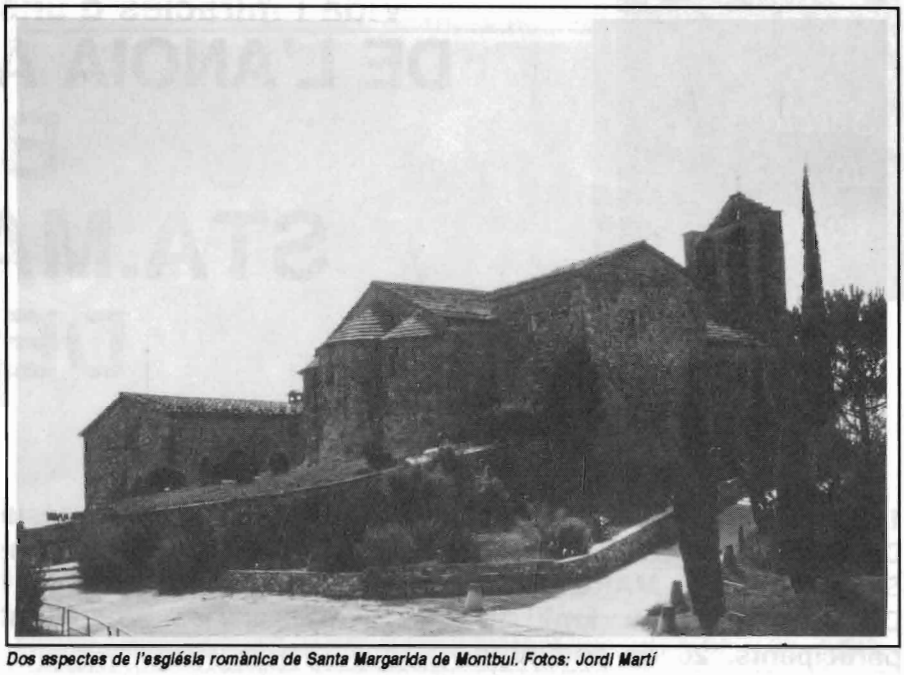
Anem caminant; davant, enlairada, tenim l'**església de Sant Jaume de Queralt**. Planegem per la **serra de Queralt**. Després d'una curta pujada gaudim de l'esplèndida panoràmica de la **vall del riu Boix** amb el poble de Fiol al fons.

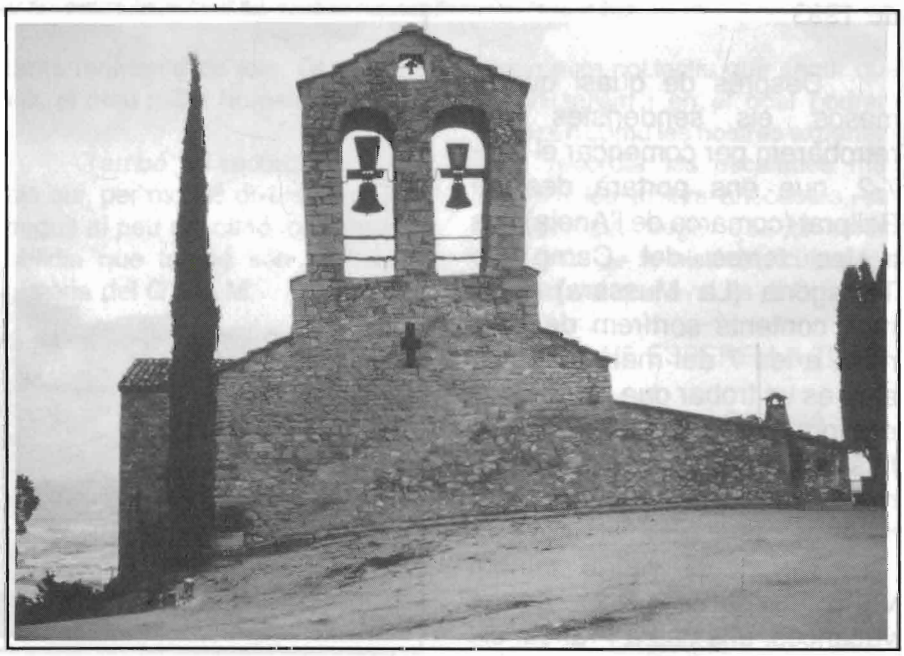
Més endavant passem a prop del **castell de Miralles**. Després de pujar al **coll de Tres Serres**, entrem, al cap d'una estona, en el terme de **Santa Margarida de Montbui** i és en aquest poble on s'acaba l'etapa d'avui.

Un cop tots reagrupats, pugem a l'autocar i anem a dinar plegats a la Tossa de Montbui. Alguns van de restaurant, d'altres prefereixen continuar a l'aire lliure, gaudint de la meravellosa panoràmica amb Montserrat al fons.

Arribem a Vilanova a les sis de la tarda, tots molt contents i esperant ja la propera sortida que ens portarà fins al peu de la serralada montserratina.

Manel

Dos aspectes de l'església romànica de Santa Margarida de Montbui. Fotos: Jordi Martí

Una data que heu de tenir en compte en la vostra agenda!

13 de març de 1994

XXXVI MARXA SOCIAL

XXI MARXA D'ORIENTACIÓ PER DESCRIPCIÓ

amb Sortida i Arribada al municipi de CANYELLES

ESPEREM LA VOSTRA PARTICIPACIO

Secció de senders

Vida i miracles d'uns senderistes empedreïts

DE L'ANOIA AL BAIX CINCA

MONTBUI-LA POBLA DE CLARAMUNT-COLL DEL BRUC

3ª etapa: MONTBUI-LA POBLA DE CLARAMUNT-COLL DEL BRUC (19 km); 81 participants; 24 d'octubre de 1993

Prevista en principi per al diumenge anterior dia 17 d'octubre, l'etapa d'avui es decidí de fer-la el següent diumenge dia 24 perquè no coincidís amb la celebració de l'Aplec de Tardor a la Masia d'en Cabanyes. I així és com ens retrobem novament la gran família de senderistes per continuar la travessada per la comarca de l'Anoia que avui ens ha de dur fins al coll del Bruc.

Hem sortit a les set del matí i hem arribat a **Santa Margarida de Montbui**, després d'haver fet la papallona davant l'hotel del Bruc i d'haver fet agafar vanes il.lusions als seus propietaris que ja es refregaven les mans pensant amb el negoci que se'ls presentava si els descarregaven els autocars que veien al davant. Tot plegat, res de res, perquè tots vam baixar a Santa Margarida de Montbui a esmorzar, tal com marcaven els cànons.

A tres quarts de nou del matí, amb una exactitud gairebé suïssa, la nostra tropa comença l'atac a partir de la plaça Major del poble. A l'avantguarda els tiramilles de sempre i a reraguarda els que ens entretenim mirant-ho tot i retratant el que podem.

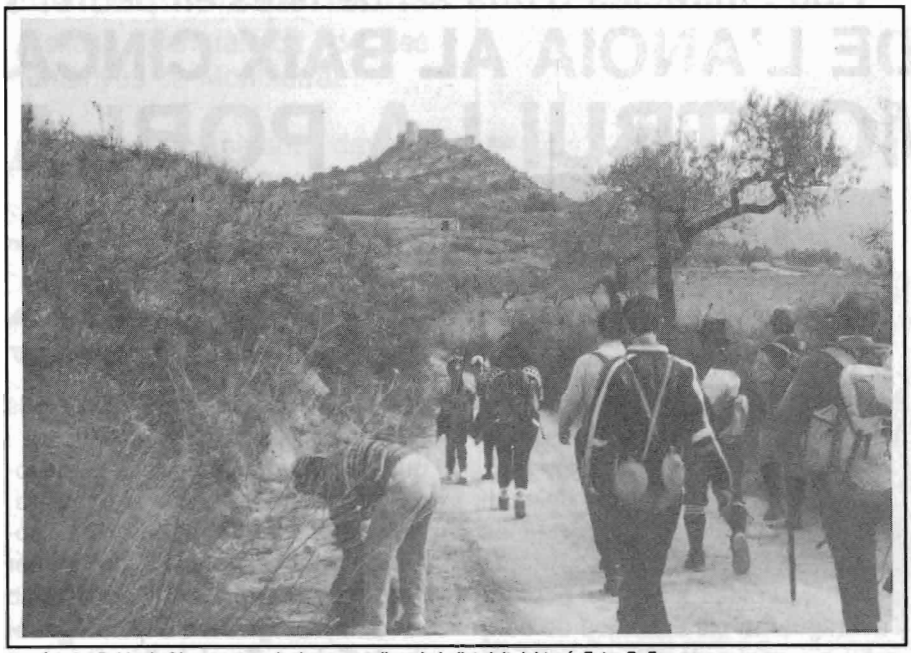
Havent deixat enrera alguns carrers, sortim del poble per creuar ben aviat el **coll de Farrell** i davallar cap al llit del barranc de la Vall, que també travessem, per continuar pel vessant oposat, deixant així el terme municipal de Santa Margarida de Montbui per entrar, per una estona molt curta, en el de Vilanova del Camí. Ara enfilem de dret el vessant nord de la **serra de Collbàs** fins arribar al capdamunt de la pujada (a 485 m) i poc després al **santuari** del mateix nom, aquest dintre ja del terme municipal de Carme. Santuari en principi d'estil romànic, va sofrir moltes transformacions durant els segles XVI i XVIII tot i que continua gaudint de gran devoció i popularitat en tota la comarca. Davant el santuari hi ha una balconada, punt panoràmic de primer ordre sobre la vall de Carme, amb el castell i església d'Orpí i el caseriu de Feixes. També s'hi pot veure, encara que no digne d'admiració, la gran esberla produïda per la pedrera d'Orpí.

Després d'un breu descans per reagrupar-nos deixem el santuari en direcció a llevant, pel vessant meridional de la serra de Collbàs i mantenint-nos en la divisòria de termes de Carme i Vilanova del Camí, fins que poca estona després, i havent travessat un collet, entrem en un nou terme municipal, el de la Pobla de Claramunt. Travessat el coll podem albirar la llarga vall entre les serres de la Guàrdia i la de Sant Andreu i en un extrem, el característic **castell de Claramunt** encimbellat dalt d'un turó. De mica en mica, tot resseguint l'àmplia vall, ens anem apropant al castell, que ens queda enlairat, a la part de solana. Hi són visibles l'imponent absis central i l'absidiola de l'església romànica de Santa Maria. I al fons de la vall de l'Anoia, el singular tall dels Mollons.

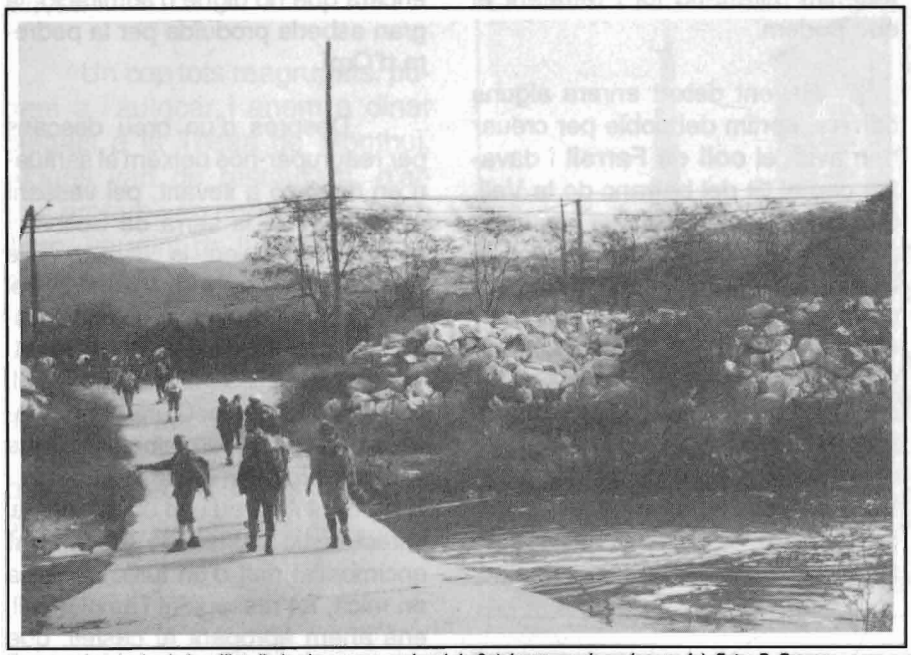
Voregem totalment la masia de can Pujol i desemboquem aviat a la carretera C-244 d'Igualada a Vilanova i la Geltrú. La travessem i entrem a **la Pobla de Claramunt** pel carrer Angel Guimerà. I arribem a la **riba de l'Anoia** (260 m), riu que creuem a gual, mentre ens tornem vermells fins a les orelles de vergonya de pensar que som capaços de provocar (o si més no de consentir que algú ho faci) el deteriorament d'aquelles aigües que en

Un reagrupament al mirador davant el santuari de Collbàs. Foto: Blanca Forgas

Camí de La Pobla de Claramunt, amb el seu castell encimbellat dalt del turó. Foto: B. Forgas

Travessant el riu Anoia (o millor dit, la claveguera nacional de Catalunya, per la pudor que fa). Foto: B. Forgas

un principi haurien de ser transparents (avui dia del mateix color de la xocolata amb bromera de crema líquida).

Passem poc després per davant l'estació del ferrocarril d'Igualada a Barcelona i a frec del Parc del Mil.lenari (11.9.89) on fem un breu descans. A partir d'ara ens caldrà pujar per la llarga **vall del torrent del Forn de'n Monner**, per passar al cap d'una bona estona davant d'un grup de cases anomenat els Masets de Mabres i arribar, sense massa novetats en el paisatge, a la vora de la gran i bonica **masia de Can Jaume de Bruguers**, a la capçalera de la vall, masia precedida per un hivernacle i una gran bassa.

En aquest punt hi fem un altre dels nostres sovintejats reagrupaments, moment que aprofitem per menjar algun entreteniment i fer el xerric del càntir d'aigua fresca que molt amablement ens ofereixen els estadants de la masia. Passada l'estona de descans, continuem endavant en el nostre recorregut. Ara passarem a prop d'un turó on s'aixequen les **restes del castell de Castellolí**, amb la petita **església romànica de Sant Vicenç**, de la qual sobresurt l'absis. De fet són uns paratges de sobra coneguts per la immensa majoria de nosaltres, ja que en dues ocasions diferents hi va passar la nostra Marxa d'Orientació per Descripció. També és prou coneguda l'original **masia de can Muset**, on passem deu minuts després. Del davant d'aquesta masia de regust modernista es pot contemplar una gran panoràmica del massís de Montserrat i, més a prop, l'enlairat i pintoresc caseriu de **Can Soteres**. I gosaríem recomanar la contemplació d'aquest indret, concretament quan els arbres fruiters que hi ha als entorns estan en plena floració. Es immillorable! Alguns de nosaltres vàrem tenir ocasió de comprovar-ho en el transcurs de la preparació de la Marxa que va passar per aquí el març del 92.

Aturats contemplant tan bella panoràmica, ens trobem, de sobte, amb el camí envaït materialment per un reguitzell d'escandalosos gossos que acompanyen uns caçadors. Seguint camí, anirem a passar per un vessant del **torrent de les Coves** (570 m), per una zona on l'alçada i dretura dels pins és extraordinària. Deixarem també un camí que ens portaria a la Font de Ferro, i ens apropem a l'esmentat caseriu de Can Soteres, que voregem. A la vall veiem el poble veí de Castellolí, i més endavant passem a prop d'uns porxos on guarden la palla. Ara ja anem decididament de cara al final de l'etapa, que es troba a l'antiga carretera de Lleida a Barcelona, en el punt anomenat el **coll del Bruc** (a 620 m). Hi arribem vora les dues de la tarda. Alguns van a dinar al bar-restaurant Montserrat i d'altres ho fem al davant, a l'altra banda de la carretera, en una petita esplanada per damunt d'una filera de plàtans d'un or vermellós i com a esplèndid teló de fons el massís de Montserrat, mentre al nostre voltant uns efluvis de popets ofegats que remena amb molt de gràcia el mariner de la colla ens enterboleixen el pensament.

Dinats i reposats, tornem a Vilanova molt d'hora, quan són aproximadament les sis de la tarda. I a esperar la propera, la desitjada arribada a Montserrat!

Blanca

Secció de senders

Vida i miracles d'uns senderistes empedreïts

DE L'ANOIA AL BAIX CINCA

COLL DELS BRUCS-CAN MAÇANA-MONTSERRAT

3ª etapa: COLL DELS BRUCS-SANT PAU DE LA GUARDIA-CAN MAÇANA-MONESTIR DE MONTSERRAT (15 Km), 134 participants, 21 de novembre de 1993

Què té Montserrat que atrau tants caminaires? Poder màgic del nom? Devoció a la Verge bruna? Sentiment de fer país? Poc coneixement de la zona? O simplement ganes de caminar, com sempre? Fos quin fos l'anhel secret de cada caminaire que el va empènyer a venir, el fet és que al dia previst per l'etapa esmentada, els carrers de Vilanova devien quedar pràcticament buits ja que una allau de persones de totes les edats va acudir en massa a la nostra sortida: '134 senderistes 134' més alguns acompanyants ... Tot un èxit de participació, només superada, si la memòria no ens enganya, per una etapa antològica en què anàrem del Pantà de Sau a Tavertet i Rupit, d'això ja fa alguns anys, ho recordeu? Llàstima que el temps no ens va acompanya massa i així vàrem perdre una bona estona d'admirar el paisatge montserratí perquè la boira ens embolcallava. Amb tot, però, va anar prou bé.

Havíem sortit de Vilanova a les set del matí i com sempre de la plaça de l'Estació. Aquesta vegada anàvem amb tres autocars. Esmorzar al restaurant Montserrat-Park, en el mateix **coll del Bruc**, on haguérem d'esperar uns minuts que ens obrissin l'establiment per poder fer el cafetó de reglament. Els amos del bar anaven de bòlit per atendre a tanta personal... I a 3/4 de 9 en punt, inici del recorregut. Quin goig que feia aquella llarga corrua de caminaires enfilant de dret l'antiga carretera dels Brucs (615 m) fins anar a trobar el punt on enllaçàvem amb el GR-7-2! El dia es presentava, de moment, molt asolellat. Creuada la urbanització Montserrat Parc, no trigarem gaire en arribar al bonic i tranquil **caseriu de Sant**

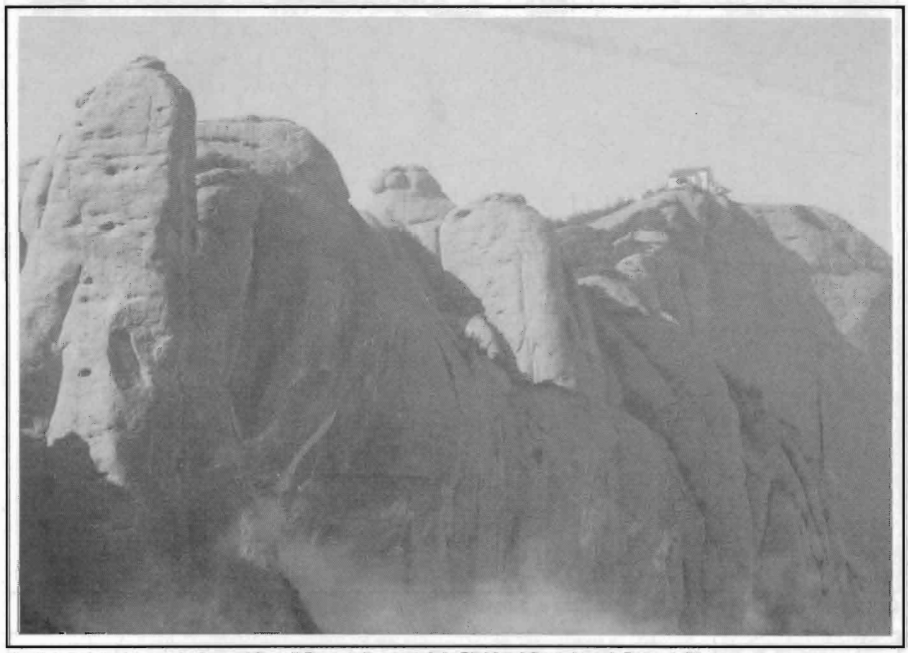
Un reagrupament davant de can Maçana. Foto: B. Forgas

Els GR-istes arribant a Sant Pau de la Guàrdia. Foto: B. Forgas

El monestir de Santa Cecília. Foto: R. Farriol

Sortint de la boira ens trobem el Cavall Bernat, la paret dels Diables i Sant Jeroni. Foto: J. Blanes

Pau de la Guàrdia (680 m), on farem uns deu minuts de parada per reagrupar-nos. Al nostre estol de caminaires s'hi ha afegit, per si érem pocs, un gos.

Deixem el llogarret i continuem en direcció a Can Maçana per senderons més aviat pujadors. I arribem al **coll de can Maçana** (730 m) quan portem una hora i escaig de caminar. Quin vilanoví no coneix aquest indret, ni que sigui tan sols de sentir-ne a parlar als incondicionals amics del pelegrinatge anual a la santa muntanya?

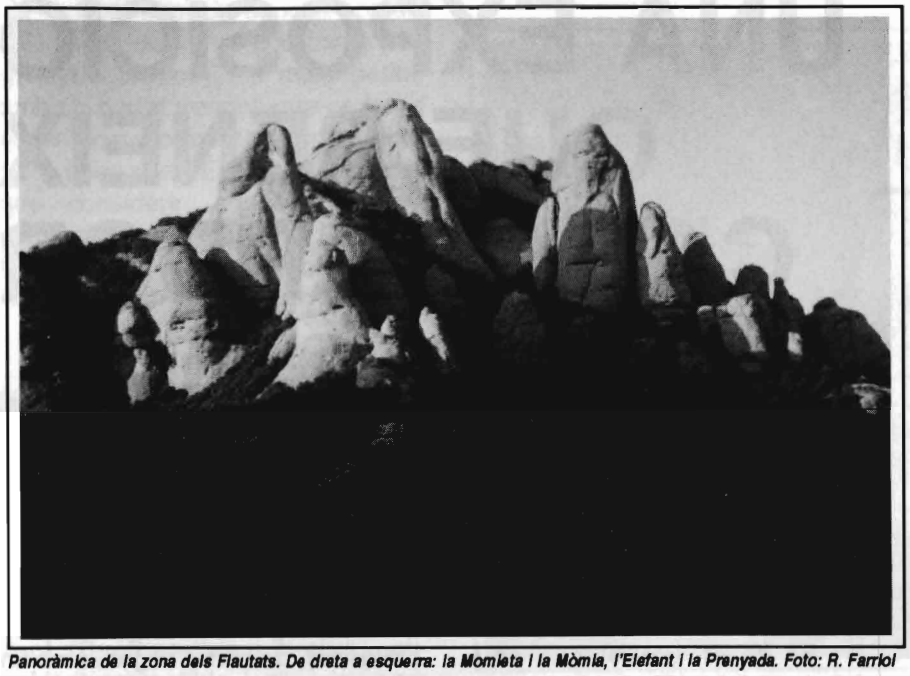
I a partir d'aquí continuarem guanyant alçada per la part septentrional del massís. Orientats cap a llevant, el camí ens porta al **coll de Guirló**. I venia el moment de les grans panoràmiques del conjunt de les Agulles i la característica silueta de la Roca Foradada, però amics, res de res. Boira i més boira que no ens permet de veure uns metres més enllà del nas, i ens quedem amb les ganes de la panoràmica... Vorejant grans blocs de pedra, anem deixant camins que ens portarien a Sant Pau Vell i al refugi Vicenç Barbé.

Hem passat el coll de Guirló i planegem per la part obaga de les Agulles. Entre boires aconseguim de veure una mica la Cadireta de les Agulles i algun escalador escadusser. I així anem a fer cap a l'esplanada de la **Plaça de Catalunya** on fem un altre reagrupament.

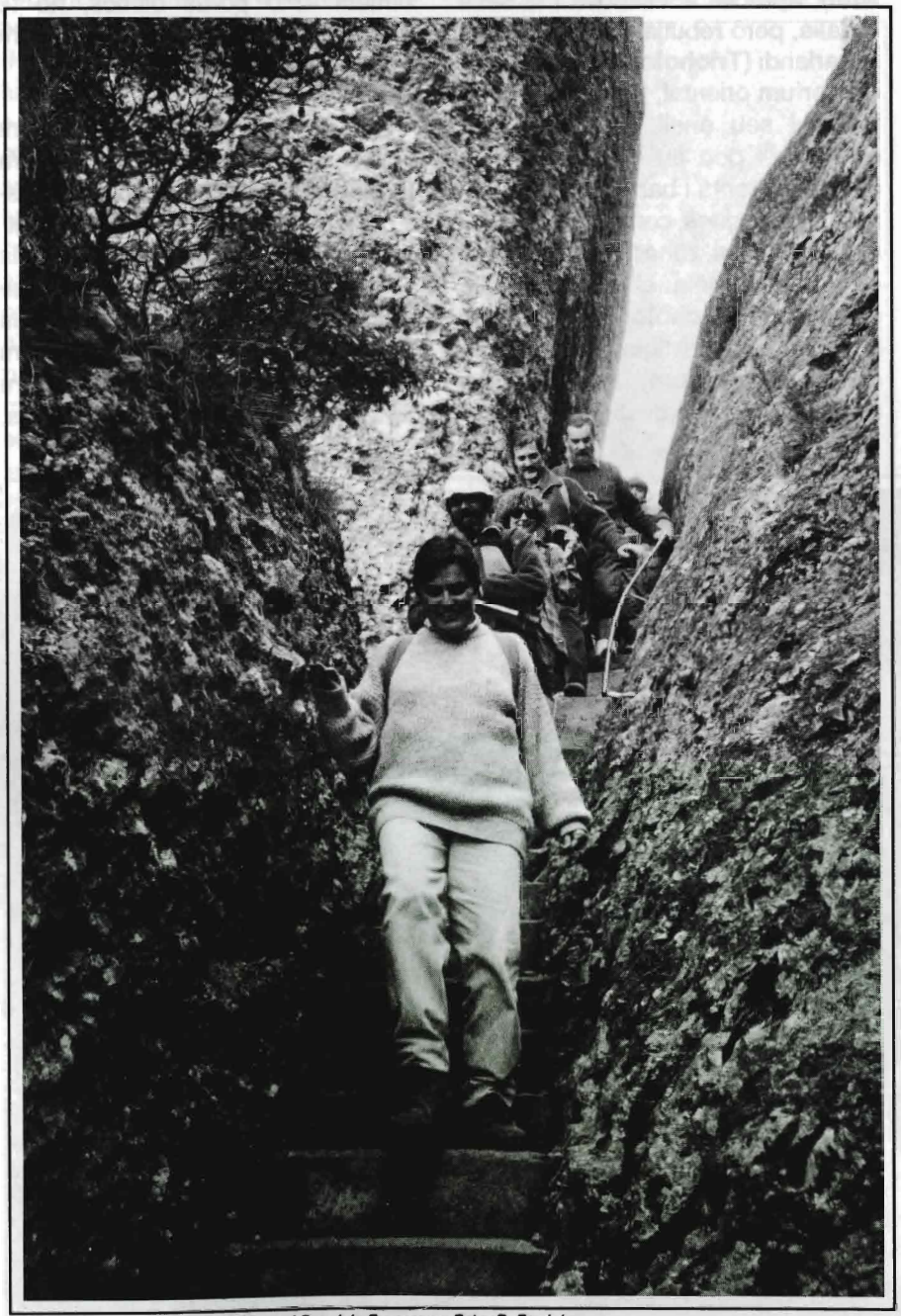
S'havia parlat de la conveniència d'evitar el pas pel torrent del Miracle, un xic perillós i més tractant-se d'un grup tan nombrós com el nostre, i així es decideix d'anar fins a Santa Cecília per carretera, tot i que no ens agrada massa trepitjar l'asfalt. Un petit i agosarat grup de "jabatos", però, opta pel pas difícil i ens separem una estoneta d'ells. Un cop arribats a **Santa Cecília**, fem un altre reagrupament. Allà, alguns decideixen de tirar endavant per carretera fins al Monestir (n'hi ha per a tots els gustos) i d'altres, la gran majoria, continuem fent via pels senders tal com marquen els cànons. I el nostre esforç es veu sobradament compensat quan la mare natura ens obsequia amb unes saboroses cireretes d'arboç! Ara ens ve una bona estona de planejar per l'interior d'uns boscos d'una frondositat fantàstica. La pluja del dia anterior fa que la vegetació sigui humida i d'un verd intens. Veiem sota nostre l'edifici de les Benetes, passem pel Camí de l'Arrel, travessem la canal del Moro, planegem pel torrent dels Avellaners i finalment el creuem. Sembla que el dia s'hagi aixecat una mica i recuperem l'esperança de tornar a veure el sol.

Ens acostem a la paret dels Diables on hi ha l'escletxa dels Teixos, damunt la qual hi ha l'ermita de sant Antoni. Però són coses que veiem escrites en el dossier, perquè la grisor que encara ens envolta no ens deixa veure res més...Cavall Bernat, Projectil, on sou? En creuar un planell de rocallís situat al contrafort de la canal Plana, oh, meravella! Una oportuna ullada de sol ens deixa veure per un moment el fenomenal conjunt dels **Flautats**. El cor se'ns obre d'esperança. Arribarem a veure tot el massís?

Sortim de la conca de la canal Plana tot vorejant el seu contrafort oriental (875 m). Ara pugem per un rocallís, el sol torna a fer acte de presència i ara sí que ja no

Panoràmica de la zona dels Flautats. De dreta a esquerra: la Momieta i la Mòmia, l'Elefant i la Prenyada. Foto: R. Farriol

Baixant per les Escales dels Pobres, al Pas dels Francesos. Foto: R. Farriol

ens deixarà. Hem sortit de la part obaga i gairebé sempre embromada del massís montserratí. A dalt el **Pla de la Trinitat** (950 m), gaudim a cor què vols de la bellesa de l'indret, les càmeres fotogràfiques no paren d'acaparar imatges. Un cel blau i nítid fa que els drets monòlits montserratins destaquin encara més. Badant, badant, l'amiga Neus ensopega i li queda la cara esgarrinxada. Ens agrada tant el lloc i el moment és tan màgic que deliberem uns minuts per si ens quedem allà a dinar o baixem. Al final, però, ens decidim a baixar a prop del monestir juntament amb la resta que ja fa una breu estona que són fora i al Pla de la Trinitat hem quedat els quatre tocatardans de sempre.

El camí passa per un tram amb molta vegetació, enllacem amb el camí de les escales que puja a Sant Benet, prenem vistes des de la Miranda dels Ermitans (900 m) i ara ja anem de dret i ràpids cap al **Pas dels Francesos** (830 m), abans anomenat Estret de Gibraltar o Trencabarralons. Baixem per l'**Escala dels Pobres** (i tan pobres com som! -diu un poema de Salvat-Papaseït) i arribem al llit del torrent de Santa Maria i finalment a la **plaça de la Creu** (706 m), punt on finalitza l'etapa. Déu n'hi do!

La nombrosa colla s'ha escampat per tots els recintes, monestirs, restaurant, botiguetes queden a mercè de la tropa vilanovina. La colla tardana anem a dinar de pobre a la plaça davant el monestir i val a dir que en aquelles hores de la tarda (gairebé 2/4 de 3) i a l'ombra, ens quedem ben aviat glaçats fins a la medul.la. Després d'un reconfortament espiritual als peus de la Moreneta, la majoria ens trobem al també reconfortant restaurant del costat del Monestir on un cafè amb llet (o per què no, el carajillo) ens retorna l'alè i els ànims.

A dos quarts de cinc de la tarda: toccata i fuga. Recuperem els amics que havien anat de turista tot el dia per Montserrat i deixem la "Muntanya Venerada" contents i cofois del dia tan ben aprofitat. Qui diu que els diumenges s'avorreix?

Blanca

Secció de Cultura

UNA EXPOSICIÓ QUE RENEIX CADA TARDOR

Cada època té el seu encant, però n'hi ha una, que és la tardor, que es caracteritza per les harmonioses tonalitats dels ocres dels arbres caducifolis i, sens dubte, per l'aparició dels bolets.

Es en aquesta estació que, tradicionalment, la Secció de Cultura, juntament amb l'estimable col.laboració de la Societat Catalana de Micologia, organitza la Mostra de Bolets, que aquest any fou la dotzena. També, com en altres anys, comptàrem amb l'ajuda d'alguns socis amants de la Micologia com són el Pitu Blanes, el Lluís Daviu, el Joan Gómez i el Toni Sagarra, que amb il.lusió i entusiasme recol.lectaren les espècies de la comarca que, si més no, són les que veiem més sovint i les que hem de conèixer més intensament.

Foren 36 les espècies trobades a la comarca durant el cap de setmana del 20 i 21 de novembre d'enguany, de les quals esmentarem primer les que tinguérem l'oportunitat de veure en l'exposició de l'any passat.

El carlet (**Hebeloma edurum**), apreciat a Vilanova i la seva rodalia, però rebutjat en altres llocs; el garlandí (**Tricholoma caligatum**), de perfum oriental, fàcil de reconèixer pel seu anell ascendent que divideix el peu en dues zones de colors diferents i barret amb esquames brunenques, comestible apreciat en algunes zones, però la seva carn amarganteja; el morro d'ovella o fredolic (**Tricholoma terreum**), excel.lent comestible; la llèmena (**Hydnum albidum**), amb l'himeni amb agulletes, comestible; el rovelló (**Lactarius sanguifluus**), no cal esmentar que és una de les espècies més apreciades a Catalunya; el camperol (**Agaricus campester**), barret blanquinós amb algunes esquames brunes, làmines fosques i anell visible, comestible de bona qualitat; mariner (**Boletopsis leucomelaena**), de barret negre i amb un himeni amb porus blancs, no té valor comestible ja que la seva carn és dura i amarga.

Aquest any no tinguérem l'oportunitat de veure la farinera (**Amanita ovoidea**), però ens consta que pocs dies abans, els organitzadors de la Marxa d'Orientació la veieren en alguns dels camins que seguiran els marxadors. Es una espècie comestible, però que l'hem de rebutjar perquè es pot confondre amb les amanites blanques mortals.

Afeccionats encuriosits davant la 12a Mostra de Bolets de la Talaia. Foto: R. Farriol

Com espècie curiosa comarcal, cal destacar el pixaconill (**Higrocybe conica**), de mida petita, amb un barret vermell que es torna negre posteriorment, làmines blanques i peu prim. Encara que hi hagi que considerin aquesta espècie comestible, cal rebutjar-lo ja que la tradició popular li atribueix emmetzinaments amb transtorns digestius.

De les altres espècies comarcals exposades que no vam tenir l'any passat i que pertanyen al grup dels Ascomicets, detallem l'orella de gat (**Helvella crispa**), comestible prèvia cocció, **Ramaria cinerea** i **Ramaria stricta**. Dels Basidiomicets, grup molt més nombrós i d'himeni amb plecs, veiérem el rossinyol (**Cantharellus cibarius**), excel.lent comestible i d'himeni amb agulletes, el bolet de soca rovellat (**Hydnellum ferrugineum**). Amb himeni amb porus teníem el pinetell o molleric (**Suillus bellini**), de barret sovint glutinós i peu amb granulacions vermelloses. Amb himeni amb làmines, ressenyem el fals carlet de pineda o mare del rovelló, anomenat així perquè sovint l'acompanya (**Tricholoma bastschii**), d'olor de farina; la llenega (**Hygrophorus limacinus**), excel.lent comestible, **Hygrophorus leucophaeus**, de barret lleugerament viscós, la cama de perdiu (**Chroogomphus rutilus**), comestible; la **Volvariella speciosa**, amb barret blanc, làmines blanques que després es tornen rosades i peu amb volva a la base, comestible poc apreciat; els blauets o pimpinella morada (**Lepista nuda**), de color blau lilós, comestible poc apreciat; el rubiol (**Agaricus silvicola**), amb barret blanc que es taca de groc, peu del mateix color que el barret, comestible apreciat, no l'hem de confondre amb la varietat blanca de la farinera borda; **Mycena pura**, de color variable, barret en forma de campana amb un mameló central, fa olor de rave o patata crua, és freqüent formant erols; la llora (**Russula torulosa**), de capell morat i peu blanc, la carn amarganteja. Del gènere **Clitocybe** observàrem quatre espècies: **C. alexandri**, de color bru pàl.lid i peu claviforme, **C. pithyophila**, de peu buit amb la base tomentosa, **C. inornata** i **C. lituus**. Del gènere **Inocybe**, bolets no gaire grans, de barret cònic i peu cilíndric amb base bulbosa, en teníem tres espècies: **I. godeyi**,**I.obscura** i **I.squamulosa**.

*Una farinera (**Amanita ovoidea**). Foto: Salvador Butí*

*Un apagallums (**Macrolepiota procera**). Foto: J. Blanes*

*Un ou de reig bord (**Amanita muscaria**).Foto: J. Blanes*

Dels Gasteromicets, caracteritzats perquè tenen un desenvolupament angiocàrpic de l'himeni, és a dir, es forma fora del contacte a l'aire, observàrem les estrelletes (**Geastrum fimbriatum**), sense valor culinari, i la gita de bruixa (**Clathrus ruber**), format per un enreixat vermell recobert a l'interior per una gleba verda que desprèn una forta olor i atrau les mosques.

La Societat Catalana de Micologia aportà 38 espècies, que juntament amb les 36 comarcals feren un total de 74 espècies. No comptàrem amb la presència, com altres anys, de la farinera borda (**Amanita phalloides**), però hi havia la **Galerina marginata**, d'efectes similars a l'anterior. Poguérem delectar-nos amb un apagallums (**Macrolepiota procera**) de dimensions considerables, comestible quan es jove, i amb unes trompetes de la mort (**Craterrellus cornucopioides**), de nom sinistre però molt apreciat en gastronomia.

Gràcies a tothom per la col·laboració rebuda i fins a la tardor vinent.

M. Carme Barceló i Martí

Crònica del "cotarro" talaienc

CAPITOL DE NAIXEMENTS

No gaire, no! I diuen que s'acabaria el món! Els del GEAM, per desmentir la notícia, van i pareixen dos eixerits nadons anomenats l'un Andreu i l'altre Marc. Els estofats pares, tots del ram dels que s'enfilen per les parets, són respectivament l'Angel i l'Agata i el Jaume i la Isabel, que en pocs dies de diferència han passat a augmentar el cens del grup d'Escalada, perquè seran escaladors, oi que sí?

Des de la Redacció de la Revista, la més cordial enhorabona als afortunats pares.

CURSET DE MICOLOGIA

Durant aquesta tardor, i coincidint tant amb la temporada boletaire com amb l'exposició social de bolets, un dels molts sots-presidents que tenim, en aquest cas la M. Carme Barceló, ha donat un Curset de Micologia a tots els qui s'havien inscrit en una llista, que en principi semblava que no tindria èxit però que poc a poc es va anar animant fins arribar al nombre de dotze.

Amb la seva habitual cordialitat, no exempta de rigor científic, la M. Carme anà impartint les lliçons previstes als cursetistes, que després es van felicitar per haver adquirit uns nous coneixements de l'apasionant món dels bolets.

EXPOSICIO "NATURA, FORMA I COLOR"

La setmana del 10 al 18 de desembre, la Gemma Capdet va exposar a la Sala d'Actes del nostre local social un conjunt de treballs realitzats amb pètals de flors seques així com fulles i altres complements vegetals convenientment assecats i tractats, que van sorprendre agradablement el nombrós públic que va visitar l'exposició, tant per l'exquisida composició dels quadres, com per la meticulositat i delicadesa de les formes escollides en què figuraven des de gerros decorats, centres florals o formes de papallones, fins a figures d'un elevat cromatisme.

Un animat aspecte de la sala d'actes moments després de la inauguració de l'Exposició. Foto: R. Farriol

Hem de felicitar, doncs, l'expositora per la sensibilitat demostrada en aquesta magnífica mostra, d'una faceta de l'art que era bastant desconeguda per a la majoria de nosaltres.

FELICITACIO DEL NADAL ALS SOCIS I REPARTIMENT DE MEDALLES I DIPLOMES

Potser una mica escaldats per la patinada de l'any passat, enguany ens vàrem curar en salut i les medalles per als qui durant el 1993 han complert els seus 25 anys com a fidels socis de la Talaia s'han pogut repartir sense entrebancs el dia previst, el divendres 17 de desembre. Sols era qüestió de canviar de proveïdor i formalitzar la comanda amb la suficient antelació.

L'acte va començar amb un parlament del nostre president, en Salvador Butí, que va aprofitar el moment per passar revista als temes més candents de la nostra activitat, com ara la compra del local o bé la necessitat d'anar renovant els càrrecs de Junta, per desitjar finalment a tothom un Bon Nadal i un millor 1994.

El sots-president Josep Blanes procedí a la lectura de la llista de socis que celebraven el 25 aniversari com a tals, destacant que en aquesta llista ja començaven a aparèixer els joves, és a dir, els fills dels pioners de l'Agrupació i que haurien d'ésser el relleu generacional de l'activitat excursionista a Vilanova.

S'aprofità també l'acte per fer lliurament, per part de la Secció del G.E.T., dels corresponents i merescuts diplomes als que havien pres part en el 5è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia, portat a terme amb notable èxit de participació i entusiasme al nostre local social durant els dies del 2 de novembre al 15 de desembre passats.

Amb grans aplaudiments es lliuraren, doncs, medalles i diplomes a joves i veterans, i es va cloure l'acte, com és habitual en aquestes dates, amb cava i torrons.

Crònica del "cotarro" talaienc

LA SECCIO D'ESQUI PRESENTA LA NOVA TEMPORADA

Fa molt pocs dies, concretament el dimecres dia 22 de desembre, la Secció d'Esquí va presentar la temporada 1993/94 de l'esport de la neu, potser no tan engrescats com a la temporada anterior, però almenys amb un èxit preliminar com fou la d'omplir dos autocars pel Pont de la Constitució per anar a Valthorens.

En la temporada actual, a les sortides previstes a Ax-les-Thermes, Astun, Baqueira-Beret, Andorra i Boí-Taüll, s'ha d'afegir una bona possibilitat com és la d'ésser federat a la Federació Catalana d'Esports d'Hivern, que, a més, inclou l'assegurança d'accidents i altres avantatges a tots els qui tinguin la targeta.

Unes copes de cava i unes pastes animaren la tertúlia a l'espera que caigui un bon gruix de neu a les pistes. Que hi hagi sort!

PASSEM REVISTA ALS DIVENDRES CULTURALS

En acabar l'estiu comença novament l'activitat social a la nostra entitat. Tot i així costa bastant d'arrencar i sortir de la inèrcia estiuenca; trobar alguna activitat que pugui resultar amena als socis acostumats a reunir-se allà al local, els divendres, no és tan fàcil i de vegades no ens queden altres recursos que enganxar el primer soci despistat que passi pel local i enredar-lo perquè ens ompli algun divendres passant les seves diapositives de les darreres vacances o alguna cosa per l'estil. I així és com la Secció de Cultura engega el primer divendres d'activitat al local després del Pont del Pilar. El dia 15, una colla d'incansables caminaires que aprofiten les vacances per anar a conèixer senders nous, ens oferiren una projecció de diapositives anunciades sota el títol de **Senderisme a les Dolomites**, un seguit de panoràmiques esplèndides d'aquella extensió regió alpina italiana, veïna del tirol austríac, que havia fet les delícies d'aquell grup de senderistes durant una setmana de setembre. El divendres següent, el 22 d'octubre, era la companya M. Assumpta Baig l'encarregada de fernos passar una bona estona, i ho aconseguí de debó amb les interessants explicacions i projecció corresponent de diapositives fetes durant la seva estada a **Veneçuela**. **"De la gran sabana als Andes"** era el títol de la seva projecció i amb ella vam fer un esplèndid viatge per les enormes extensions d'aquell país, tan distant en l'espai i en els costums, sense bellugar-nos dels nostres seients. El darrer divendres d'octubre, el dia 29, el Pitu Blanes, fidel assistent als Campaments d'Estiu que organitza l'agrupació, ens passava un munt de diapositives sobre la situació i activitats dutes a cap en el Campament que organitzava la Talaia aquest estiu a Vinuesa, **Sota l'Urbión**, a la província de Sòria. Uns paratges atractius tot i que gairebé desconeguts per la majoria de nosaltres, acostumats com estem a no sortir gairebé de la zona dels Pirineus. Això ens demostra que hi ha molta cosa per conèixer i no massa lluny de casa.

Comentari a part mereixen els divendres 15, 22 i 29 d'octubre en què simultàniament a les activitats de la Secció de Cultura, l'activa Secció del GEAM organitzava la seva **1ª Competició "Cutre" Social** al ROCODROM instal.lat pels seus socis mateixos a la torre del pati del local. Tot un èxit de participació tant dels que competien com dels que miraven, admiraven -i envejaven, per què no!- aquella vitalitat i agilitat de la gent jove que corre pel local. Felicitats als seus organitzadors i, que no decaigui!

El mes de novembre era eminentment dedicat a un gran artista vilanoví, i així la Talaia se sumava a la sèrie d'actes que el poble oferia en homenatge a Enric C. Ricart, en commemoració del centenari del seu naixement. El divendres dia 5 era l'amic Francesc X. Puig Rovira que ens oferia una conferència amb el títol: **E.C. RICART, ARTISTA DEL GRAVAT**, tota una lliçó d'autèntica coneixença de l'home-artista i de la seva obra. La conferència fou molt aplaudida pel nombrós públic assistent a l'acte. El mateix dia i propi estatge social, quedava inaugurada una **EXPOSICIO DE GOIGS AMB GRAVAT D'E.C. RICART**, amb material gràfic dels arxius particulars d'Antoni Sagarra i el propi F.X. Puig Rovira, exposició que es mantingué oberta al públic fins al dia 19 de novembre. El divendres següent, dia 12, el nostre amic i bon col.laborador Josep M. Also, rematava el tema amb la seva aportació sobre els **ASPECTES TECNICS I ARTISTICS DE L'OBRA D'E.C.RICART**, amb projecció d'un gran nombre de diapositives que ajudaren a conèixer més l'obra i la tècnica de l'artista vilanoví. I tancava el mes de novembre el divendres dia 26 amb la presentació del llibre **ETNOBOTANICA DE LA VALL DEL TENES** per part de la seva jove autora M. Angel Bonet.

El mes de desembre s'encetava amb l'esperada projecció, el dia 3, de l'**EXPEDICIO ESPELEOLOGICA ILLAMINAKO ATEAK** a Navarra, per part dels propis expedicionaris, que explicaren les seves experiències durant la seva llarga estada a molts metres sota terra, mostrant-nos tanta bellesa oculta. El divendres següent s'inaugurava l'Exposició de la Gemma Capdet amb el títol **NATURA, FORMA I COLOR**, mostra i de la qual ja es parla en aquestes mateixes pàgines. Per al mateix dia s'havia anunciat una xerrada sobre els "12 anys d'excursions per Catalunya", que es decidí d'ajornar-la, ben segur que per al proper mes de maig del 94, en què es té el projecte d'organitzar la Sortida **número 25** d'allò que aviat farà 13 anys es va iniciar com el Cicle de "Coneguem Catalunya".

Grup d'Escalada i alta muntanya

ACTIVITATS DE JUNY A NOVEMBRE

-Alps - A. Blatiere - Pilier Rouge - Via "Nabot-Leon", per Angel V. i Jaume S.
-Vercors. P. Presles. S. Hara Kiri - Via "Temps de burilles", per Angel V. i Jaume S.
-Vercors. P. Presles. S. Crysantemes - Via "Nosfera tu", per Angel V. i Jaume S.
-Midi d'Ossau. Punta Jean Santé - Via "Jolly", per Angel V., Toni C. i Joan T. per Roger A. i Jaume S.
-Midi d'Ossau. Punta Jean Santé - Via "Sudeste Clásica", per Angel V. i Toni C.; Roger A. i Jaume S.
-Ordesa. Gallinero - Via "Geminis", per Angel V., Jordi L. i Jaume S.
-Id. Id. - Via "Anglada", per Jordi V. i Toni M.
-Tozal del Mallo - Via "Franco-española", per Jordi L. i Manel V.
-Id. Id. - Via "Ravier", per Angel V. i Toni C.; Joan T. i Jaume S.
-Pic d'Espijiolès. Cara Est "Diedre central", per Joan T. i Toni C.
-Aneto - Via Normal, per Javier A., Jordi V. i Jordi L.
-Ral.li d'Alta Muntanya: Pic de la Coma del forn, Pic dels Tres Estanys, Pic de Ventolau, Pic de la Gallina, Pic Major de la Gallina, per Joan T. i Toni C.
-Pedraforca, cara Sud - Via "de tots", per Roger A., Toni C. i Jaume S.
-Id, cara Nord - Via "Estasen", per Toni M.,Magda C. i Ramon C.; Andreu F., Gonzalo i Jordi V.
-Id, cara Nord-Via "Gran diedre",per Toni C.i Roger A.
-Roca Regina- Via "Ariadna", per Angel V., Jordi L. i Jaume S. ; Roger A. i Toni C.
-Id -Via "Thor", per Angel V. i Jaume S.
-Id -Via "Gali-Molero", per Toni C. i Roger A.
-Id -Via "Pere Camins", per Andreu O., Aleix O. i Angel V.
-Mont-rebei. Paret Aragó - Esp Sud-Est, per Moises C. I Jordi M.
-Terradets -Via "Mescalina", per Toni C., Roger A. i Angel V.
-Id -Via "Color de Rosa", per Joan S. i Jaume S.
-Id -Via "Aqualum", per Andreu O., Aleix O. i Angel V.
-Id -Via "Engendro", per Andreu O., Aleix O. i Angel V.
-Id -Via "Colores", per Jordi L. i Roger A.
-Id -Via "Joan Freienet", per Roger A. i Jaume S.
-Id -Via "Smoking", per Roger A. i Jordi L.
-Id -Via "Tim", per Toni C., Aleix O. i Angel V.
-Id -Via "Villaverde", per Toni C., Aleix O. i Angel V.; Joan S. i Jaume S.
-Id -Via "del Lobo", per Angel V., Andreu O. i Aleix O.
-Id -Via "Vidal-Farreny-Albir", per Angel V., Andreu O. i Aleix O.
-Terradets -Via "Reina Puig", per Angel V. i Joan T.; Toni C. i Aleix O.
-Id -Via "Supertramp", per Adolfo i Joan T.; Toni C. i Susana;Mercè M.i Manel M.;Roger A.i Jordi M.
-Montserrat. P.Aeri -Via "Lotus", per Domin i Jaume S.;Roger A. i Angel V.
-Id -P. Diables -Via "Cade", per Toni C. i Jaume S.; Andreu O. i Angel V.
-Id -P. Diables -Via "Sánchez Martínez", per Andreu O. i Angel V.
-Id - Frares Encantats -Via "Ancestra", per Jordi L.i Manel V.
-Id - Id -Via "CADE", per Toni C. i Angel V.
-Id -Agulles Nord -Via "CADE", Andreu O. i Angel V.
-Id - Id. id. - Via "Mar de pedra", Angel V. i Jaume S.; Joan T. i Joan S.
-Id - L'Elefant -Via "Boy Roca", Joan T. i Toni C.
-Vilanova de Meià, Pas Nou, Via "Taquicardia", per Jordi L. i Pep f.
-Id - Id -Via "Districte 1è", per Joan S. i Jaume S.
-Id - Id -Via "Scorpions", per Joan S. i Jaume S.
-Id - Id -Via "Toma el camino peligroso", per Jordi L. i Jaume S.

Vies de dificultat:

7c "Vendetta". La Xima, La Riba, per Jaume S.
7c "Jocs de llit". La Xima, La Riba, per Jaume S.
7b/c "Tenlo en Cuenca", P. Talaia, per Jaume S. i Angel G.
7b/c "Kakao Maravillao", P. Talaia, per Jaume S.
7b/c "Signo de los tiempos", Lo Raval, La Mussara, per Jaume S.
7b/c "Poker d'altro", Can Simiro, Arbolí, per Jaume S.
7b/c "Si Kau Dur",Can Jorba,Montserrat, per Jaume S.
7b/c "Simply Extrem", Garraf, per Jaume S.
7b/c "El pez más viejo del rio", El soterrani, La Mussara, per Jaume S.
7b/c "Petirrojo", S. Diedres, La Mussara, per Jaume S.
7b "Mandinga bolinga", Mola Roquerola, Cogullons, per Jaume S.
7b "Catorce trenta",Les grassetes,Arbolí,per Jaume S.
7b "El estado de las cosas", P. Talaia, per Jaume S.
7b "Silencio, se vuela", Els tres pilons, La Riba, per Jaume S.
7a/b "Bocabadat" (variant), Les Gralles, P. Talaia, per Jaume S.
7a/b "Crisol", P. Grèvol, Mont-ral, per Jaume S.
7a/b "Carai con la vacuna", C. Jorba, Montserrat, per Jaume S.
7a/b "Hall 9000", Garraf, per Jaume S.

7a/b "Barrenari", Racó de l'Emmanuelle", Arbolí, per Jaume S.
7a/b "Babylone Kele", id. id. id. , per Jaume S.
7a/b "Lárgate d'aki",Diedres,La Mussara,per Jaume S.
7a/b "Todo tiene su fin", Soterrani, La Mussara, per Jaume S.
7a/b "Estás acabau" (directe), Totxo d'en tuc, La Mussara, per angel G. i Jaume S.
7a/b "Set de Vedette", P. Talaia, per Jaume S.
7a/b "Cagada", Can Ximet, per Jaume S.
7a/b "Ke pattina", Mont-ral, per Angel G. i Jaume S.
7a "Bocabadat", Les Gralles, Cogullons, per Jaume S.
7a "Cristo versus Arizona", Penya Roja, La Riba, per Jaume S..
7a "Odio Africano",Can Jorba,Montserrat, Jaume S.
7a "Monopoli", Lo Raval", La Mussara, per Jaume S.
7a "Zulu de Frese", Font-rubí, per Jaume S.
7a "Hawai 27 x 10", id. , per Jaume S.
7a "Sostres", P. Talaia, per Roger A.
7a "Catacrak", Can Simiro, Arbolí, per Jaume S.
7a "Agua de fuego", Can Simiro, Arbolí, per Jaume S.
7a "Matswtake", Racó Emanuelle, Arbolí, Jaume S.
7a "Maese Sasagaz", Campi qui pugui, Siurana, per Angel G. i Jaume S.
7a "logurin", Campi qui pugui, Siurana, Angel G. i Jaume S.
7a "Okemaka", Totxo d'en Tuc, La Mussara, Jaume S.
7a "Sucre Marron", Can Ximet, Roger A. i Jaume S.
7a "Cimber Boys", Mas d'en Llors, Cogullons, per Roger A.
7a "Matute", Mola Roquerola, Cogullons, per Angel G. i Jaume S.
7a "No facis puas", Les Grassetes, Arbolí, Jaume S.
7a "Capitan pedales", El soterrani, La Mussara, per Jaume S.
7a "Llorenç de l'aixeviga", Mont-ral, per Jaume S.
7a "Siscoris", P. Talaia, per Roger A.

DADES PER TAL DE CONNECTAR AMB ELS GUARDES DELS REFUGIS DE LA FEEC

Refugi COLOMERS:
Josep Baqués i Soler
Apartat de Correus, 136
25530 - VIELHA (Tel. 973-64 05 92

Refugi COLOMINA:
Enric Lucas i Llop
Apartat 57
25500 - LA POBLA DE SEGUR
Tel. 973-68 10 42

Refugi ERNEST MALLAFRE-ST.MAURICI:
Angel Montes i Villanueva
Refugi E. Mallafré
Bar Joaquím
25597 - ESPOT
Tel. 973-62 40 09

Refugi RESTANCA:
Albert Bertran i Coll
Apartat de Correus, 107
25530 - VIELHA

Refugi SABOREDO:
Josep Mohedano i Martí
Riereta, 37
08001 - BARCELONA

Refugi VALLFERRERA:
Manuela Arroyo i Cruz
C. de Dalt, 9
25560 - SORT

Refugi CERTASCAN:
Alexandre Gamarra i Palmero
Pl. del Naipe, 4, 2n. D
01006 - VITORIA (Tel. 945-13 71 82)

Refugi ESTANYS DE LA PERA:
Pere Ribas i Falguera
Sant Joan, 5
08221 - TERRASSA
Tel. 93-783 07 52 (Hores oficina)

Refugi PRAT D'AGUILO:
Joan Ramon Buch i Tobella
Major, s/n
25725 - ESTANA (Lleida)

Refugi ST.JORDI-FONT DEL FAIG:
Antoni Bosque i Bote
Passatge Andalusia, 4, 4t. 3ª
08014 - BARCELONA
Tel. 93-332 23 81

Refugi LLUIS ESTASEN-PEDRAFORCA:

Joan Martí del Castillo
Refugi Estasen
08699 - SALDES (Barcelona)
Tel. 93-822 00 79

Refugi SERRA D'ENSIJA:
Joan Vilageliu i Cortés
Alió, 25 entl.
08037 - BARCELONA
Tel. 93-207 66 26

Refugi BARTOMEU PUIGGROS
(SANTA CECILIA)
Salvador González i Solé
Refugi Santa Cecília
08699 - MONTSERRAT
Tel. 93-835 05 66

Refugi VICENÇ BARBE (Agulles):
Eduard Torrens i Mariano
Bruc de Dalt, 26
08194 - EL BRUC (Barcelona)
Tel. 93-771 02 02 (Bar)

Refugi FONTFERRERA:
Gabriel Gutiérrez i Cortés
Apartat de Correus, 187
43500 - TORTOSA
Tel. 908-63 46 74 (Tardes)

Crónica del país

CRONICA D'UN NOU APLEC

L'APLEC A LURDES ES MORT, VISCA L'APLEC A LA MASIA CABANYES !

Voldria, a l'escriure aquests quatre mots a l'entorn de l'Aplec, no ferir cap susceptibilitat, que darrerament i prèviament a l'estira i arronsa que hi hagué per decidir-nos a canviar d'escenari, alguns s'entossudiren en mantenir llurs posicionaments conservadors, i fins i tot ens ha semblat que estan molestos. Res més lluny de la nostra intenció que molestar ningú. Esperem que el temps doni la raó als qui predicàrem el donar un pas endavant i fer un canvi, no sols d'emplaçament, sinó també per afegir-li un nou tarannà.

Els darrers quinze anys, l'Aplec a Lurdes ha estat organitzat pels Amics de la Sardana de la nostra entitat, just des de l'any 77 quan es decidí desenganxar el Campament de l'Aplec, i només deixar-lo en una festa cívica i popular, on el fet de l'acampada ja ens l'havien degradat i s'havia configurat com una autèntica farra nocturna, de la qual els excursionistes talaiencs no volguérem seguir essent responsables. Però durant aquests darrers anys, l'Aplec tampoc ha evolucionat gens i fins i tot ha anat perdent suport entre els propis organitzadors, que s'uniren a problemes com la poca capacitat de generar recursos econòmics, tot i que l'afluència de gent s'anava mantenint, i fins i tot molt de jovent continuava anant a fer bivac a la nit del primer dissabte d'octubre o al matí caminant fins a Lurdes com una sana tradició. Entre la Junta de la Talaia i d'altres prohoms de l'entitat es madurava el convenciment que l'Aplec a Lurdes ja havia complert la seva etapa-certament molt fructífera- i que calia introduir un canvi substancial, i així es féu saber a la Junta d'Amics de la Sardana, que posteriorment i en la seva assemblea de socis s'aprovà deixar Lurdes. Però calgué una segona assemblea i un munt de discusions per tornar-ho a decidir i aprovar que es fes un nou Aplec a la Masia Cabanyes. Allí es van manifestar opinions contradictòries, fins i tot jo mateix vaig dir que a mi també em sabia greu tancar l'Aplec a Lurdes, puix vaig ésser un dels iniciadors tant de l'acampada com de l'Aplec i no podia oblidar tot aquell grapat d'anys carregats de vivències inesborrables, però el cicle vital ja s'havia esgotat i havíem d'ésser més pragmàtics.

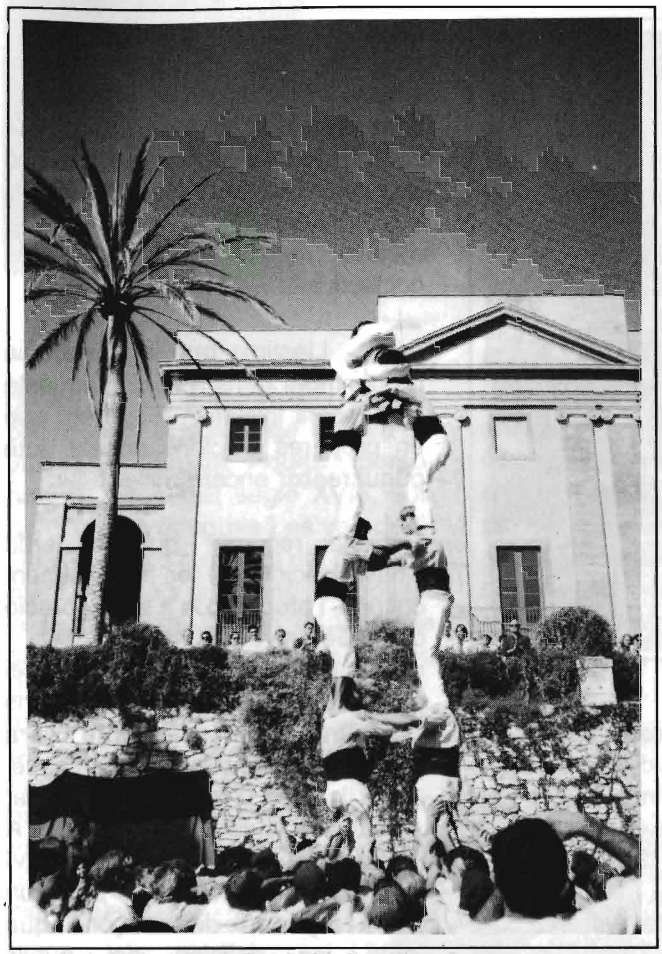
Potser aquesta decisió era una mica a contracor, puix només quan un rebobina el casette dels records és quan les decisions trontollen, però també calia mirar enrera i veure com va començar tot això. Els preludis foren al 64, quan després de la negativa de poder fer el campament a Solers fou passat a Lurdes pel 22 de novembre, amb 16 tendes i 40 acampadors. I podem recordar l'any següent, el 65, quan ja s'havia decidit que seria de llavors endavant un Campament a Lurdes cada primer cap de setmana d'octubre. I en aquesta primera

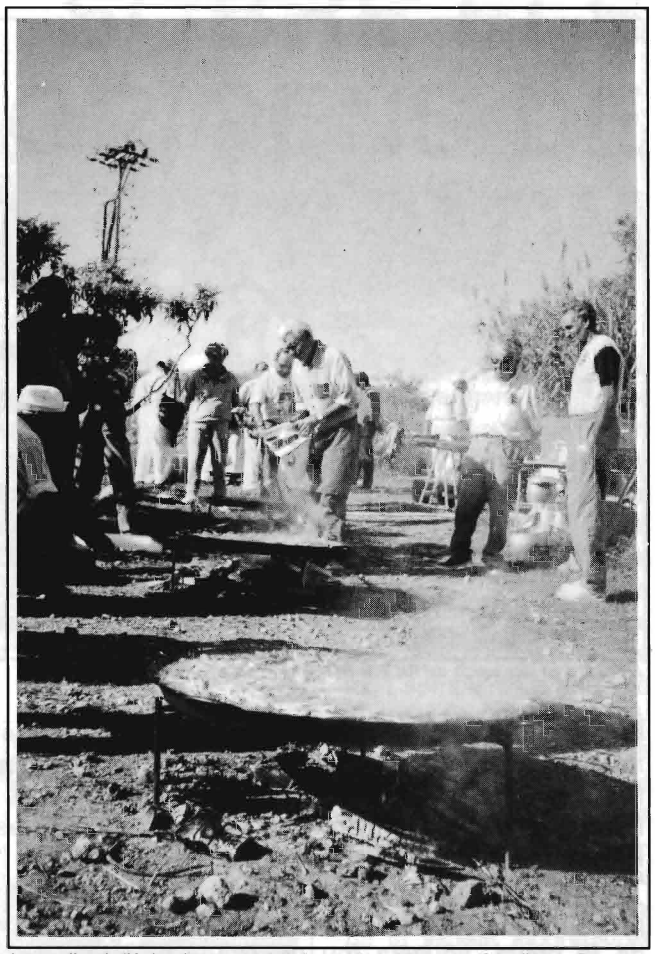
Sardanes a l'Aplec de Lurdes del 77. Foto: Josep Blanes

Aplec a Lurdes del 77. Dos pilars amb senyera dels Bordegassos de Vilanova. Foto: Josep Blanes

Torre de sis dels Castellers de Castelldefels. Foto: Blanca Forgas

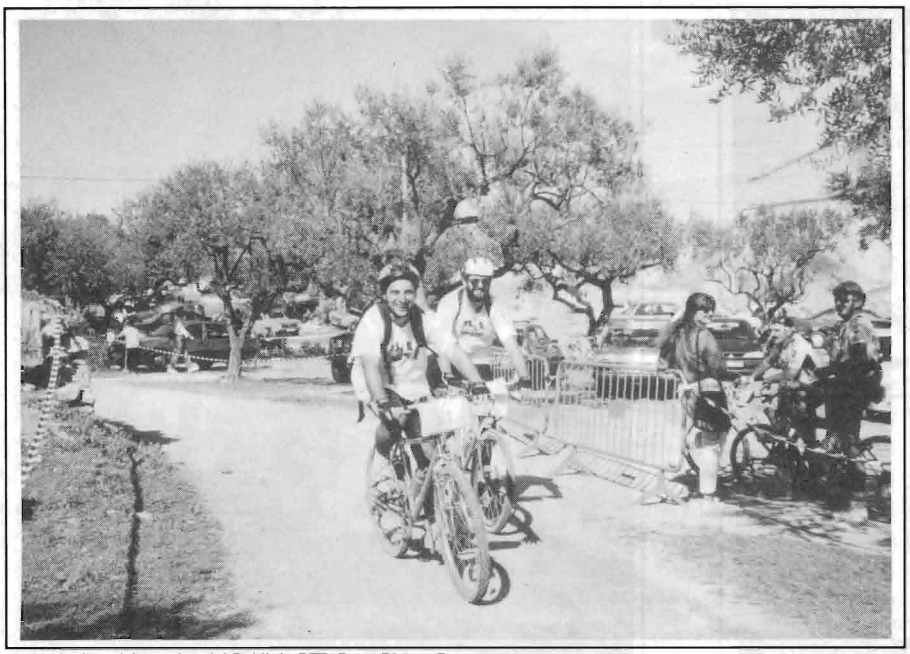
Les paelles de l'Aplec d'enguany vigilades pel Manel Massana. Foto: Blanca Forgas

edició hi hagué Foc de Camp, Sardanes per la Cobla Sitgetana i el 1r Cross Vilanova-Lurdes, que passava pel cim de la Talaia i baixava per un camí aleshores inexistent que obrírem a cops de destral. Estirar la corda, concurs fotogràfic, concurs d'all-i-oli, reinauguració del Cocó de la Talaia, Ginkama i Cant dels Adéus. Fou doncs la primera edició del Campament amb aires d'Aplec.

I així continuàrem més o menys amb aquest programa d'actes per als restants aplecs. L'any 66 ja forem 48 tendes i 168 acampadors. El 68 se celebrà conjuntament el II Campament del Penedès, alhora que celebràvem l'homenatge pel centenari del naixement d'en Pompeu Fabra amb la col.locació del monòlit commemoratiu d'aquella efemèride -recordeu que enguany n'hem celebrat el 125 aniversari-.

L'any 69, i donada la gran quantitat de gent que venia durant el dia, a més de la de la nit, li canviàrem el nom pel de Campament-Aplec i vingueren 71 tendes i 290 acampadors mentre que per al Foc de Camp pujà gran quantitat d'espectadors de Vilanova i allò començà a ésser un clam per la democràcia de marcat caire antifranquista. Fins a l'Aplec del 72 no es produeix la novetat d'una actuació de castells amb els Bordegassos de Vilanova i pel 74, a més a més, una colla de Falcons, però sense cap dubte el més apoteòsic fou el del 76. El "Coro" de la Unió Vilanovina, acompanyat per centenars d'assistents, cantaren -molts amb llàgrimes als ulls- Els Segadors per primera vegada en un acte públic, mentre un pilar dels Bordegassos desplegava una senyera monumental. Al cingle de la Talaia apareixia una pancarta penjada pels escaladors demanant l'Amnistia. Al migdia es presentava en públic l'Assemblea Democràtica de Vilanova. Fou un esclat democràtic: Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia. I el 77 ja se'n féu càrrec Amics de la Sardana, era l'hora dels ciutadans, els excursionistes ja haviem iniciat la gent a sortir de casa i a conviure a la muntanya. Les altres edicions foren les d'un Aplec consolidat, però ja als darrers aplecs hi hagueren problemes, entre ells la presència d'un pseudo-masover pirata que s'emportava els guanys del bar i també algun enfrontament i després la manca de personal col.laborador així com la proliferació d'elements incontrolats poc desitjables. Tot plegat ha signat el certificat de defunció de l'Aplec a Lurdes.

Però potser que parlem d'enguany. Francament era una incògnita, sobretot l'assistència de gent. La decisió de fer l'Aplec a la Masia Cabanyes en principi tenia l'atractiu que era més proper a Vilanova, que disposa d'una pineda considerble i altres ingredients com fonts i barbacoes que ajudaren a passar una jornada agradable al camp, a més el recinte és propietat municipal, la qual cosa facilitava el permís i el servei d'ordre. Això però ens obligà a escollir un altre recorregut per la cursa de Cross i que no deixés de passar pel cim de

Arribada d'un dels equips del Ral.li de BTT. Foto: Blanca Forgas

la Talaia, encara que resultés una mica mes llarga i que evidentment féu minvar la participació. Paralel.lament se celebrava el III Ral.li d'orientació de Bicicletes Tot Terreny per parelles, i que molt a pesar de la durada i de la duresa de la prova, aquesta fou un èxit amb 67 equips, encara que els mateixos organitzadors retocaran alguns aspectes per a les properes edicions. Només calia veurel's arribar amarats de suor, esgotats i completament plens d'esquitxos de fang.

Els concursos de figures de fang i de dibuix costaren bastant de fer arrencar a la canalla i la participació fou baixa. L'audició de sardanes, que teòricament seria un dels motius centrals de l'Aplec, poguérem veure com la gent "passava" d'això i que la nostra dansa més genuïna i representativa no era el més atractiu i així eren poquíssimes les rotllanes que ballaven.

Mentrestant, l'assistència de vilanovins al migdia desbordava els càlculs més optimistes, i es donaven xifres entre dues i tres mil persones. A l'hora dels castells hi hagué força caliu i la Masia Cabanyes es va poder estrenar com a plaça castellera, amb un èxit notable, puix tant Bordegassos com la colla convidada, els Castellers de Castelldefels, descarregaren els seus castells (tres de set, quatre de set amb l'agulla, dos de sis, quatre de set i quatre de sis amb agulla) excepte els dos pilars de cinc de comiat, en què feren llenya ambdues colles, només essent carregat el dels Bordegassos.

Però com que s'acostava l'hora de dinar, més de cinc grans paelles d'arròs començaren a funcionar, escampant per tot el recinte una oloreta que s'ensumava amb fruïció. Després del parèntesi del dinar, s'engegà la clàssica xocolatada per a la canalla i també el trencar l'olla, que val a dir que passaren sense pena ni glòria, potser perquè enguany, i a la mateixa hora, s'havia introduït una nova actuació, com fou la del Taller de Dansa, que comptà amb la espontaneïtat i amb una nodrida participació de tots els qui volgueren aprendre a ballar danses mediterrànies de forma col.lectiva.

Llàstima que la megafonia no contribuí gens a l'èxit d'aquesta interessant iniciativa. Esperem que en properes edicions aquest acte pugui reeixir encara millor.

Calia recordar que la tarda s'havia decidit que fos eminentment cultural, i afegint-nos a la celebració del 125è aniversari del naixement d'en Pompeu Fabra, el conegut escriptor Albert Jané ens donà una conferència sobre l'obra del nostre insigne filòleg que tingué lloc a la Sala d'Actes de la Masia, plena de gom a gom. A l'acabament, l'Orfeó Vilanoví contribuí a l'efemèrides amb un bonic repertori de cançons que feren les delícies del públic assistent. A la sortida, i ja aprofitant les darreres llums del dia, descobrírem un medalló mural commemoratiu amb l'efígie d'en Pompeu Fabra, situat al mur perifèric que envolta la masia, mentre desfilaven cap a casa els últims aplequistes.

Nosaltres ens quedàrem a plegar serveis i instal.lacions, potser encara un xic sorpresos per l'èxit del nostre Aplec. Ja a les fosques, comentant la jornada, ens felicitàvem per haver pres aquella decisió.

Josep Blanes
Sots-president de
l'A.E.Talaia

RECORDEU! Dissabte 29 de gener de 1994, a 2/4 de 7 de la tarda

ASSEMBLEA GENERAL ORDINARIA DE SOCIS

Esperem la vostra assistència!

SOBRE ELS ORIGENS DE CRISTOFOL COLOM

Cristòfol Colom és un dels quatre personatges històrics que presideixen el sostre de la Sala de Juntes de l'Entitat. Aquests personatges, pintats al segle XVIII, són de diferents èpoques i es van dedicar a diverses matèries del coneixement. Un dels punts més foscos de la biografia de Colom és el de la seva nacionalitat. S'accepta que fou d'origen genovès perquè així ho deixà escrit el Descobridor, però d'uns anys ençà i per una gran quantitat de circumstàncies s'està formant la idea d'un Colom de procedència catalana.

Fa uns dies, en una visita a un museu de la capital de l'Estat, vàrem tenir una sorpresa en veure el quadre intitulat "La Virgen de Cristóbal Colón". L'obra, de pintor anònim, és datada al començament del segle XVI, "poc abans de 1540" creia Camón Aznar, que la relacionava amb la consagració de la Catedral de Santo Domingo, la façana de la qual, sense acabar, era la que es veu en la pintura. En efecte, el quadre obeeix a la manera de pintar d'aquella època, moment en què la pintura espanyola s'allunya de la influència flamenca i s'apropa al concepte de l'espai i del ritme de la pintura del renaixement italià, conceptes que són visibles en aquesta obra.

La iconografia és la següent: en un fons de paisatge, la Verge, amb el nen, asseguda en un banc o finestra, rep la devoció de Colom, el qual, agenollat i amb la característica cabellera retallada, va vestit d'almirall i posa els seus atributs als peus de la Verge. Darrera d'ell i dret, el seu patró Sant Cristòfol es mostra en actitud de tutela. La posició oferent i destacada de Colom i la seva proporció equiparable a la de les figures santes concedeix a la composició plàstica una nota de realisme i revela que el navegant, mort el 1506, podria ser el mateix patrocinador del quadre. El que per nosaltres constitueix una sorpresa és que des del lloc on estan situades les figures es veu un fons de paisatge que sembla un ample riu; a la vora oposada s'aixequen dos grans edificis que nosaltres identifiquem amb la Catedral de Tortosa i amb el seu veí Palau Episcopal. Per la informació gràfica que hem demanat i rebut de la Catedral de Santo Domingo (Republica Dominicana), l'edifici del quadre no es correspon en absolut al de la Catedral Primada americana, en canvi, pels tres trams centrals i dos laterals de les capelles, l'edifici en construcció podria ser el de la seu tortosina, que a les acaballes del segle XV tenia bastits l'absis i el primer tram de volta de la nau. Hem vist gravats una mica posteriors a la data d'execució de la pintura que ens mostren imatges de Tortosa molt semblants a aquesta quant a situació dels edificis un de l'altre i respecte al riu (l'Ebre), alçat de les façanes i fins i tot de la distribució d'alguns elements d'aquestes. Més al fons i damunt un turó, hi ha la silueta inconfusible del castell àrab de la Suda; a més a més, l'escut de Sant Domènec, que sostenen uns àngels en el quadre, es pot veure a la façana del convent que els dominicans tenien a Tortosa a partir del 1542.

"La Virgen de Cristóbal Colón", al Museo Lázaro Galdiano, Madrid.

Finalment es dóna la coincidència que el lloc on se situen els personatges pertany a l'antiga illa de Gènova. Aquesta illa, situada a l'Ebre al seu pas per Tortosa, portava aquest nom per la donació que féu el comte Ramon Berenguer IV al capítol de la basílica de Sant Llorenç de la Gènova italiana, per l'ajuda rebuda en la reconquesta de Tortosa dels àrabs (1148).

Per acabar hem de dir que aquest document pictòric corrobora la creença que -per tradició oral- s'ha mantingut a la comarca del Baix Ebre sobre un Colom tortosí.

J.L. Rodríguez Lara
J.M. Alsó i Torrents

TÈCNICS

ANTIGA ELÈCTRICA CAMPILLO

AIGUA - LLUM - GAS

CALEFACCIÓ

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

Picapedrers, 3 - Tel. 814 32 46
VILANOVA I LA GELTRÚ

MECA-I

INFORMÀTICA, OFIMÀTICA
I MECANOGRAFIA

BEEP
CASH & CARRY
GRUP DL DATA LOGIC

CONCESIONARI OFICIAL

EPSON COMPAQ TOSHIBA

C/. de l'Aigua, 14
Telèfon 814 12 96

08800 Vilanova i la Geltrú

BOLSOS

rodero

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4
Tel. 815 18 44
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

A.E. TALAIA
BIBLIOTECA
ARXIU

junt a la Piscina Municipal

C/. Pelegrí Ballester, 19-21
Tel. 815 62 02

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

INTERSPORT® OLARIA

Pl. Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Tel. 8930470 - Fax 8141436

08800 Vilanova i la Geltrú

TOT PER A L'ESPORTISTA

AVIA · koflach · ROSSIGNOL · BLIZZARD · LANGE · NIKE · etirel · SKIS DYNASTAR · Reebok · KARHU · ATOMIC FOR SPORT · boreal · Alpina · TECNOPRO · adidas · KASTLE SKI HIGH TECH - MORE FUN · SALOMON · NORDICA